

Grimstad

Tilstandsrapport 2022/23

Tilstanden og veien videre for barnehagene, skolene og barnevernet i Grimstad

Politisk behandlet av kommunestyret i Grimstad 5. desember 2023

Innhold

1. Innledning - Tilstandsrapport 2022/23	4
2. Sammendrag	5
3. Barnehage - beskrivelser og vurderinger.....	8
3.1 Barnehage og personale	8
3.1.1 Fakta om barnehagene.....	8
3.1.2 Kompetanseutvikling for ansatte i barnehagene.....	9
3.1.3 Pedagognorm og bemanningsnorm	10
3.2.Fakta om barnehagebarna	13
3.3 Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehagene	16
3.3.1 Tilstanden knyttet til tilrettelegging.....	16
3.3.2 Tilstanden knyttet til vedtak om spesialpedagogisk hjelp	16
3.3.3.Pedagogisk veileder	17
3.4.Foreldreundersøkelse	17
3.5 Trygt og godt barnehagemiljø	19
4. Skole - beskrivelser og vurderinger	21
4.1 Elever og undervisningspersonale	21
4.1.1 Elevtall og lærerårsverk	21
4.1.2 Opplæring av minoritetsspråklige elever	24
4.1.3 Kompetanseutvikling for ansatte i skolen	24
4.2 Spesialundervisning i skolen	26
4.3 Læringsmiljø i skolen.....	35
4.3.1 Læringsmiljøindekser for Grimstad og landet for øvrig.....	35
4.3.2 Mobbing og andre former for krenkelser.....	38
4.3.3 Ressursteam mot mobbing.....	40
4.3.4 Skolevegning og mobbing	40
4.4 Resultater i ferdigheter og fag	41
4.4.1 Leseferdigheter og norskfaget.....	42
4.4.2 Regneferdigheter og realfagene	46
4.4.3 Engelsk	49
4.5 Skolebidragsindikatorene	52
4.6 Grunnskolepoeng, overgang og gjennomføring av videregående opplæring	53
5. Barnevernet - beskrivelser og vurderinger.....	57
5.1 Innledning.....	57
5.2 Overordnet vurdering av status	57
5.3. Organisering av barneverntjenesten i Grimstad.....	58

5.3.1 Meldinger til barneverntjenesten.....	59
5.3.2 Mottak undersøkelse	59
5.3.3. Tiltak	60
5.3.4. Hjemme hos (HH)	61
5.3.5 Omsorg og ettervern.....	62
5.4 Tverrfaglig samarbeid.....	63
5.5 Aktivitet.....	64
5.5.1 Presentasjon av virksomheten og nøkkeltall	64
5.5.2 Hvem meldingene kommer fra.....	66
5.6 Nøkkeltall - økonomi.....	67
5.7 Sykefravær	67
5.8 Vurderinger av framtidssutsikter	67
6. Pågående prosjekter og satsinger	70
7. Tilsyn og revisjoner i perioden	71
8. Oppsummering	72
8.1 Vi samler trådene	72
8.1.1 Kompetanse og kvalitet	72
8.1.2 Livsmestring i alle faser	73
8.1.3 Forebyggende arbeid og tidlig innsats.....	74
8.1.4 Ett barn og flere tjenester – om samarbeid, samordning og samhandling	75
9. Anbefalinger til politisk nivå for veien videre	76

1. Innledning - Tilstandsrapport 2022/23

Den årlige tilstandsrapporten inngår som en del av det ordinære plan, budsjett og rapporteringsarbeidet og har kvalitetsutvikling som siktemål. Rapporten er ment som et viktig grunnlag for politiske vedtak om mål, strategier og tiltak.

Opplæringsloven § 13-3e regulerer kommunens plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling for grunnskolen. Her fremgår det at kommunen skal ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra nasjonale kvalitetsvurderinger som departementet gjennomfører med hjemmel i § 14-4. Som en del av oppfølgingsansvaret, skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringen, knyttet til minimum læringsresultatene, frafall og læringsmiljø. Rapporten skal gi skoleeier et faktabasert grunnlag for å følge opp resultatene til de enkelte skolene. Innholdet skal være en analyse av tilstanden, ved at dokumentet viser hvordan skoleeier vurderer opplæringen. Rapporten må derfor inneholde noe mer enn en presentasjon av tall og statistikk. Den skal settes i sammenheng med kommunens mål og satsinger, nasjonale lover og retningslinjer. Den årlige rapporten skal drøftes av kommunestyret.

I de siste tilstandsrapporter, har vi inkludert tall og analyser knyttet til barnehagesektoren, selv om det ikke er lovpålagt å utarbeide en tilstandsrapport om tilstanden i barnehagene. For bedre å kunne ivareta hele utdanningsløpet og sikre barn og unge i Grimstad god kvalitet på tjenestene, presenteres tall og statistikk også på barnehageområdet.

Første januar 2021 ble det lovbestemt, i barnevernloven § 2-1, at kommunestyret minst en gang i året skal få en redegjørelse om tilstanden i barneverntjenesten. Krav om utarbeidelse av tilstandsrapport hadde sammenheng med at kommunens øverste politiske og administrative ledelse har det overordnede ansvaret for at barneverntjenesten forvaltes i tråd med gjeldende regelverk og at tjenestene er forsvarlige. I fjorårets tilstandsrapport ble det derfor gjort ytterligere en utvidelse ved at også tilstanden knyttet til barneverntjenesten i Grimstad ble inkludert i dette dokumentet.

Også på barnevernets område skal tilstandsrapporteringen være en del av kvalitetsutviklingen. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) understreker at et av de viktigste formålene med tilstandsrapporteringen er at den skal bidra til økt bevissthet i kommunen om hva som er godt barnevern. En god tilstandsrapport gir både politikere, kommuneansatte og befolkningen innsikt i hvordan barnevernet jobber, og hvilke problemstillinger tjenesten møter. Videre kan tilstandsrapporten legge grunnlaget for dialog om prioriteringer og forventninger. Rapporten vil også kunne bidra til mer åpenhet og innsikt i barnevernets arbeid.

Det å utarbeide ett samlet dokument for de tre tjenesteområdene barnehage, grunnskole og barnevern, er et strategisk grep kommunedirektøren gjør for å gi et mer helhetlig bilde av oppvekstsektoren i kommunen og hvordan tjenesteleveransene vurderes for barn og unge. De aller fleste barn og unge går i barnehage eller på skole. Noen barn og foreldre får hjelp av barnevernet. Hovedhensikten med å se tjenestene i sammenheng, er å ytterligere forbedre samhandling og samordning av praksis knyttet til forebyggende arbeid, tidlig innsats, inkludering, medvirkning, og intervensjon. Forhåpentligvis vil dette kunne bidra til bedre tverrfaglige samarbeid og at de ulike tjenestene kan lykkes med å være et godt lag rundt barn, unge og deres familier. Tall og statistikk er hovedsakelig hentet fra Utdanningsdirektoratet sine nye «analysebrett», samt Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), Rapportportalen, Barnehagenes statistikkportal (BASIL), KOSTRA og SSB. Det er viktig at Tilstandsrapporten også sees i sammenheng med Ungdataundersøkelsen og kommunens oppfølging av den.

Tallmaterialet i rapporten er i hovedsak aggregerte resultater på kommune og nasjonalt nivå for å unngå direkte eller indirekte identifiserbare opplysninger. Tallmaterialet i de lokale indikatorene kan også være av et såpass lite omfang at det berører bestemmelsene om taushetsbelagte opplysninger etter forvaltningsloven § 13 og/eller personopplysninger etter personopplysningsloven § 2 nr. 1. Barnehage- og skolevise presentasjoner er gjort der det er særlig relevant og forsvarlig.

2. Sammendrag

Tilstanden på barnehageområdet

Det er en stor overvekt av private barnehager i Grimstad. Tall fra 2022 viser at det er 28 barnehager i kommunen. Av disse er fire barnehager kommunale. I desember 2022 var det totalt 1189 barn i barnehagene i Grimstad, og av disse var 214 barn i kommunale barnehager.

De aller fleste barn i Grimstad-barnehagene har heltidsplass. Kommunen ivaretar både pedagognormen og bemanningsnormen i barnehagene. Det er lav andel menn som jobber barnehagene i Grimstad, men over landsgjennomsnittet.

Grimstad inngår i regionalt samarbeid om kompetanseutvikling (Rekomp) som inkluderer både de private og de kommunale barnehagene. Satsingsområdene er knyttet til prosess og utviklingsledelse, analysekompetanse, flerkulturelle barn, digital praksis og bærekraftig utvikling. Enkelte barnehagelærere og styreere deltar på ulike videreutdanningsprogram via utdanningsdirektoratet.

Det er prosentvis noen flere barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp under skolealder enn i landet for øvrig. Det er relativt mange barn med tilrettelegging, her ligger Grimstad over landsgjennomsnittet.

Tilstanden på skoleområdet

Tallet på elever i Grimstad har holdt seg forholdsvis stabilt i perioden 2017-2023. Årets tall er 2902 elever. Det er 47 elever flere enn i 2021-22. Årsverk til ordinær opplæring er økt i 2022-23, men likevel er det slik at det er nest laveste i seksårs- perioden.

Årsverk til spesialundervisning med pedagog er økt fra 48,8 årsverk i 2021-22 til 49,2 i 2022-23. Økningen på 0,4 årsverk er likevel det nest laveste antall årsverk i fremstilt seksårs-periode. Årsverk til assistent som del av enkeltvedtaket, har derimot økt mer markant med 15,7 årsverk. Årsverk til assistent som ikke er en del av et enkeltvedtak om spesialundervisning har også økt. Fem av skolene oppfylte ikke minstenorm for lærertetthet (siste GSI-tall). Kommunen har også i år fått innvilget færre studieplasser til videreutdanning enn det kommunen hadde godkjent. Det kan bli krevende å komme i mål med å tilfredsstille kompetansekravene innen 2025.

Andelen elever med spesialundervisning er høyere enn i landet, og det er en økning fra forrige skoleår. Andelen vedtak om spesialundervisning øker med økende alder. Det er betydelig variasjon mellom skolene i andel elever med vedtak om spesialundervisning, og begge privatskolene i kommunen ligger fortsatt svært høyt og har også hatt en økning fra fjoråret. Det er også store kjønnsforskjeller knyttet til spesialundervisning. Når elever får spesialundervisning, får de mange pedagogtimer. Når elever får tildelt assistenttimer, får de mange timer.

Det er flere forhold som er grunnleggende for at elever skal oppleve et godt læringsmiljø. Utvalgte læringsmiljøindekser i Elevundersøkelsen er: læringskultur, elevdemokrati og medvirkning, faglige utfordringer, felles regler, trivsel, mestring, støtte fra lærerne, motivasjon, vurdering for læring og

støtte hjemmefra. Andre indekser er foreldresamarbeid og mobbing. Resultatene viser jevnt over høyere grad av fornøydhet blant barneskoleelevene sammenlignet med ungdomsskoleelevene. Ungdomsskoleelevene i Grimstad skårer likt med barneskolen knyttet til opplevd mestring. Både barneskolen og ungdomsskolen kommer svakt ut med hensyn til medvirkning. Ungdomsskoleelevene i Grimstad rapporterer også lavere opplevd medvirkning enn barneskoleelevene.

Elevene rapporterer om mobbing i Grimstadskolen, og det har økt markant på både barnetrinnet og ungdomstrinnet. Økningen på 7. trinn er størst og har hatt en negativ utvikling fra 2019-20 til skoleåret 2022-23 (fra 5,0 prosent til 17,6 prosent). Rapportert mobbing på 10. i 2022-23 var på 11,3 prosent. Skoleeier er svært bekymret for denne utviklingen. Det har vært vanskelig å hente ut statistikk til inneværende tilstandsrapport over hvor elevene blir mobbet. I fjorårets rapport så vi at elevene oppgir at de hovedsakelig blir mobbet av medelever. Noen oppgir at de blir mobbet av voksne på skolen. Færre på ungdomstrinnet blir mobbet digitalt enn på barnetrinnet.

Resultatene på nasjonale prøver (NP) i lesing og regning er presentert i en sjuårs-periode. Elevene som gjennomførte NP i lesing på barnetrinnet i 2022-23, har prestert noe svakere enn elevene fra forrige skoleår. På 8. trinn presterte Grimstad-elevene bedre enn fjoråret, mens på 9. trinn har elevene prestert noe svakere enn forrige skoleår.

NP i regning, var det flere 5. trinns-elever i Grimstad som i år presterte på det høyeste mestringsnivået, samtidig som det er flere som også presterte på det laveste mestringsnivået. For NP regning, 8. trinn i Grimstad, var det også flere elever som presterte på høyeste mestringsnivå, og også en liten reduksjon av elever på det laveste mestringsnivået. For 9. trinn i Grimstad var det færre elever som presterte på det laveste mestringsnivået, men også noen færre elever på det høyeste mestringsnivået.

NP i engelsk viser at på 5. trinn årets elevkull i Grimstad har prestert noe svakere enn fjorårets elevkull i Grimstad, mens på 8. trinn er det flere elever i Grimstad som har prestert svakere og sterkere.

Standpunktkarakterene i 10. trinn for skoleåret 2022-23, viser at Grimstadelevene ligger lavere enn landet for øvrig i norsk (3,7 mot 4,0), lavere enn landet i matematikk (3,6 mot 3,7) og også lavere enn landet for øvrig med hensyn til engelsk (3,9 mot 4,3).

Når det gjelder grunnskolepoeng, viser de rekordhøye grunnskolepoengene både for Grimstad, Agder og for landet de foregående år mer normale utslag nå som også eksamenskarakterene igjen inngår i regnestykket. Eksamenskarakterene er som regel lavere enn standpunktkarakterene. Vi måtte derfor påregne en nedgang i grunnskolepoeng når eksamenskarakterene igjen skal inngå i beregningen. I Grimstad var grunnskolepoengene i 2022-23 på 41,7. i Agder 41,5 og i landet for øvrig 42,4.

Aldri før har flere elever fullført og bestått videregående opplæring (VGO). Det var totalt 83,4 prosent av elevene i Grimstad som gjennomførte VGO på 5/6 år. Det var høyere enn landet for øvrig (med 81 prosent). Det er store kjønnsforskjeller på gjennomføring både nasjonalt og i Grimstad når det gjelder studiespesialiserende utdanningsprogram. Den mest markante forskjellen er likevel mellom de ulike studieprogrammene. I Grimstad gjennomførte 88,1 prosent studiespesialiserende, mens det kun var 77,4 prosent som gjennomførte yrkesfaglig program. Nasjonalt var denne forskjellen enda større.

Tilstanden på barnevernområdet

Barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022. Den innebærer at kommunene får mer ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk, enn tidligere. Det stiller igjen krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Reformen skal bidra til å styrke arbeid med forebygging og tidlig innsats. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) presiserer at målene i reformen kun blir oppnådd gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Derfor blir barnevernsreformen i tillegg omtalt som en oppvekstreform.

Endringer i barnevernloven trådte i kraft fra 01.01.23. Loven skal bidra til bedre barnevernfaglig arbeid, styrke barns og foreldres rettssikkerhet, og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats.

Barneverntjenesten i Grimstad ble fra 2022 flyttet fra helse og omsorgsektoren til oppvekstsektoren, sammen med andre sentrale tjenester for barn, unge og deres familier. Dette skal bidra til bedre samhandling og samordning av innsats og tiltak i tjenester rettet mot barn og unge i kommunen.

Barneverntjenesten i Grimstad har lagt bak seg en periode med utfordringer, spesielt knyttet til bemanning og høyt sykefravær. Tilstanden er nå bedre med tre nye stillinger fra 2021, men tjenesten har fortsatt lav bemanning sammenlignet med andre sammenlignbare kommuner. Internt i barneverntjenesten har det vært et spesielt fokus på lagbygging og arbeidsmiljø, hensiktsmessig organisering av oppgaver (ulike team), innføring av digitale systemer til saksbehandling og kompetanseheving. Barneverntjenesten inngår nå i Østre Agder-samarbeid.

Når det gjelder aktiviteten rettet mot barn og familier, viser statistikken at det har vært en nedgang i antall bekymringsmeldinger fra 2020, 2021 og til 2022 (fra 472 til 387). Antall undersøkelser har også blitt redusert fra 2021 til 2022 med 58. Av de som sendte bekymringsmelding til barnevernet i 2022, var det flest fra anonyme (77), politi (52) og sykehus/lege/tannlege (37). Det ble sendt 24 bekymringsmeldinger fra skoler og 12 fra barnehager.

Barneverntjenesten kan iverksette tiltak både i og utenfor hjemmet. De aller fleste tiltak er såkalte frivillige hjelpetiltak, samt frivillige botiltak utenfor hjemmet. Tiltaksgruppen følger opp om lag 140 saker. De benytter flere ulike metoder i møte med familiene.

Noen barn og unge er under omsorg av barnevernet, enten i et fosterhjem, forsterket fosterhjem, spesialisert fosterhjem eller i institusjon. Noen ungdommer er også på såkalt ettervern hvor formålet er å ivareta ungdommer som har hatt tiltak fra barneverntjenesten og som fortsatt trenger bistand og støtte etter nådd myndighetsalder i en overgang til voksenlivet.

I 2022 var det 40 barn som barneverntjenesten plasserte i fosterhjem. Det er to færre enn i 2021. Tre ungdommer var plassert på institusjon. Det er to flere enn i 2021. Samtidig var det tju fem ungdommer på ettervern. Det er ti flere enn i 2021.

Barnevernsreformen innebærer blant annet at såkalte statlige fosterhjem fases ut, og kommunen overtar ansvaret alene for de barna som har mest krevende behov. Samtidig har de økonomiske kostnadene (egenandelen) til institusjonsplasser økt betraktelig som følge av denne endringen. For kommunen vil det derfor i fremtiden være avgjørende å lykkes med forebyggende arbeid og tidlig innsats, slik at så få barn og unge som mulig får behov for institusjonsplass.

3. Barnehage - beskrivelser og vurderinger

3.1 Barnehage og personale

3.1.1 Fakta om barnehagene

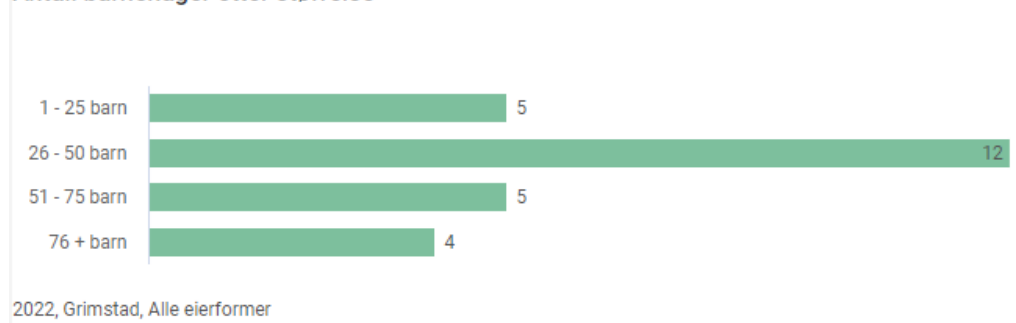
Tall fra 2022 viser at vi har 28 barnehager i Grimstad. Av disse er 4 barnehager kommunale og 24 private. Det er 23 ordinære barnehager i kommunen, 3 familiebarnehager og 2 åpne barnehager. Fordi de sistnevnte barnehagene ikke alltid er inntatt i tilgjengelig statistikkberging fra Utdanningsdirektoratet, vil totalantallet (N) variere i figurene og tabellene i denne rapporten. De kommunale barnehagene er Hausland barnehage, Storgaten barnehage, Markveien kulturbarnehage og Eide barnehage.

Tall fra 15.12.2022 viste at det var totalt 1189 barn i barnehagene i Grimstad. Av disse var det 214 barn i de kommunale barnehagene. Med den høye andelen private barnehager som utgjør 83,3 prosent, skiller Grimstad seg fra gjennomsnittet i resten av landet. På landsbasis er det i 2022 en fordeling i form av 47,5 prosent kommunale barnehager og 52,5 prosent private barnehager. For Grimstad har den høye andelen private barnehager blant annet betydning for grad av innflytelse på drift og kvalitetsutviklingsarbeid i de fleste av barnehagene. Tilskuddene til private barnehager beregnes ut fra hvor økonomisk effektivt vi driver de kommunale barnehagene. Med den høye andelen av private barnehager, blir det i et økonomisk perspektiv derfor viktig at kommunen driver de kommunale barnehagene så økonomisk effektivt som mulig.

Størrelse

Barnehagene i Grimstad varierer i størrelser. Figur 1 viser følgende oversikt:

Antall barnehager etter størrelse

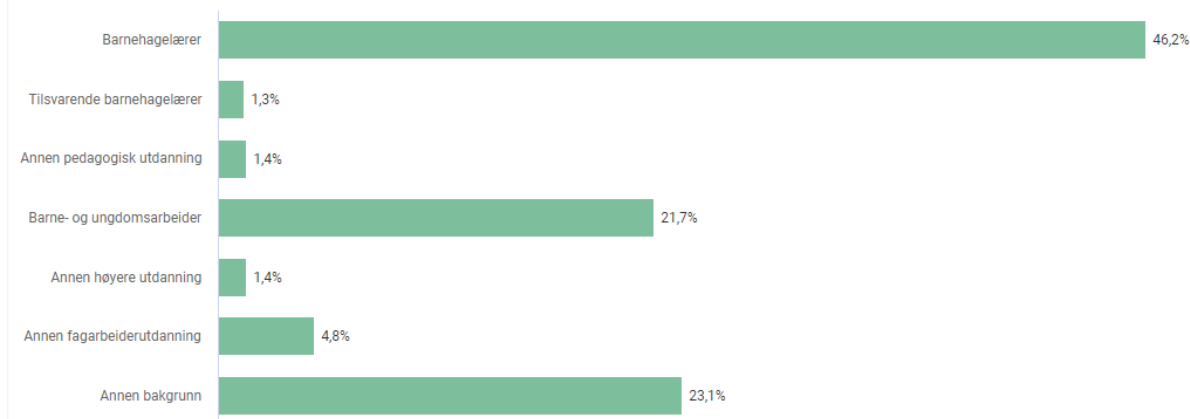
Tallene er hentet fra Udirs analysebrett for statistikk, 2022

Bildet viser et variert tilbud for barna i Grimstad ved at vi både har barnehager som er store, middelsstore og små.

Utdanning

Ansattes utdanninger er en viktig faktor for kvaliteten i barnehagene. Under presenteres den siste oversikten som er tilgjengelig. Den inkluderer alle barnehagene i kommunen:

Ansattes utdanning

2022, Grimstad, Alle eierformer

Tallene er hentet fra Udirs analysebrett for statistikk, 2022

Oversikten viser at i underkant av 50 prosent av de ansatte i Grimstadbarnehagene har en pedagogisk utdanning. Med dette ivaretas pedagognormen (14 barn per pedagog). I kommunedelplan barnehage er målet å komme opp mot 50 prosent pedagogtetthet, og at minimum 35 prosent av de ansatte skal være barne- og ungdomsarbeidere. Oversikten viser at i Grimstad var det 21,7 prosent med barne- og ungdomsarbeidere per desember 2022. Barnehagemyndigheten anser at dette gir god mulighet for å sikre høy kvalitet og ivaretagelse av barnehageloven og rammeplan for barnehagen.

Av oversikten kan vi også legge merke til at $\frac{3}{4}$ -deler har en form for barnehagefaglig utdanning, noe som også bidrar til å styrke til kvaliteten i barnehagene.

Kommunale barnehager har høyere antall faglærte assistenter enn de private. Barnehageloven stiller ikke krav til utdanning for assistentstillinger, men kommunen som barnehageeier har prioritert assistenter med fagutdanning. Dette er i tråd med kommunedelplan for barnehagen. I kategorien «annen bakgrunn» finner vi ufaglærte assistenter.

3.1.2 Kompetanseutvikling for ansatte i barnehagene

Barnehageeier har ansvar for riktig kompetanse og for å tilrettelegge for at ansatte i barnehagen gis mulighet for å få både faglig oppdatering og videreutdanning både individuelt og kollektivt.

Grimstad deltar i Østre Agder oppvekstforum. Det er utarbeidet en felles plan for kompetanseutvikling for Østre Agder barnehage, og satsningsområdene i 2022 er:

- Pulje 0 - Prosess og utviklingsledelse
- Pulje 1 - Flerkulturelle barn
- Pulje 2 - Digital praksis
- Pulje 3 - Bærekraftig utvikling
- Pulje 7 - Analysekompetanse

Foruten den regionale satsningen, er det ulike muligheter for videreutdanning for barnehagelærere, fagskole for barnehageansatte, styrerutdanning med mer.

Bildet i Grimstad

I 2022 var det til sammen fire barnehagelærere som deltok på nasjonal styrerutdanning fra barnehagene i Grimstad. I 2022 var det tre som søkte om videreutdanning for barnehagelærere via Utdanningsdirektoratet. Av dem er det to som deltar. En deltar på veilederutdanning for

praksislærere og en deltaker på Realfag i barnehagen. En søknad ble avslått av Utdanningsdirektoratet.

Til sammen 16 barnehager i kommunen deltok på ReKomp – regional ordning for barnehagebasert kompetanseutvikling. Barnehagene som deltok, fikk tildelt 10.000 kroner per semester. Seks barnehager deltok på to semestre og 10 barnehager deltok på ett semester. Av de kommunale barnehagene deltok Eide på Digital praksis, Hausland, Markveien og Storgaten deltok på Bærekraftig utvikling.

- 10 barnehager deltok på pulje 0 – Prosess og utviklingsledelse
- 3 barnehager deltok på pulje 2 – Digital kompetanse
- 3 barnehager deltok på pulje 3 – Bærekraftig utvikling

Det jobbes videre med å implementere lovverk om trygt og godt barnehagemiljø. Det er utarbeidet en felles plan for trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Hver barnehage tilpasser planen til sin enhet.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, er en satsing som omfatter hele laget rundt barn og unge. Grimstad deltar sammen med fem andre kommuner i Østre Agder. Det er opprettet en arbeidsgruppe hvor hver kommune er representert. Kompetanseløftet er knyttet mot ReKomp for barnehagene og Dekomp for skolene.

Grimstad kommune har samlet tjenester knyttet til barn, unge og familie i oppvekstsektoren, for å bedre samhandlingen på tvers av tjenester, noe som er i tråd med kompetanseløftet.

3.1.3 Pedagognorm og bemanningsnorm

I 2018 innførte lovgiver det som omtales som bemanningsnorm i barnehagene. Sammen med forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, skal dette være med å sikre tilstrekkelig personale for å drive tilfredsstillende og forsvarlig.

Pedagognormen

BARNEHAGEN SKAL HA EN FORSVARLIG PEDAGOGISK BEMANNING

BARNEHAGEN SKAL HA MINST EN PEDAGOGISK LEDER PER SYV BARN UNDER TRE ÅR OG EN PEDAGOGISK LEDER PER 14 BARN OVER TRE ÅR.

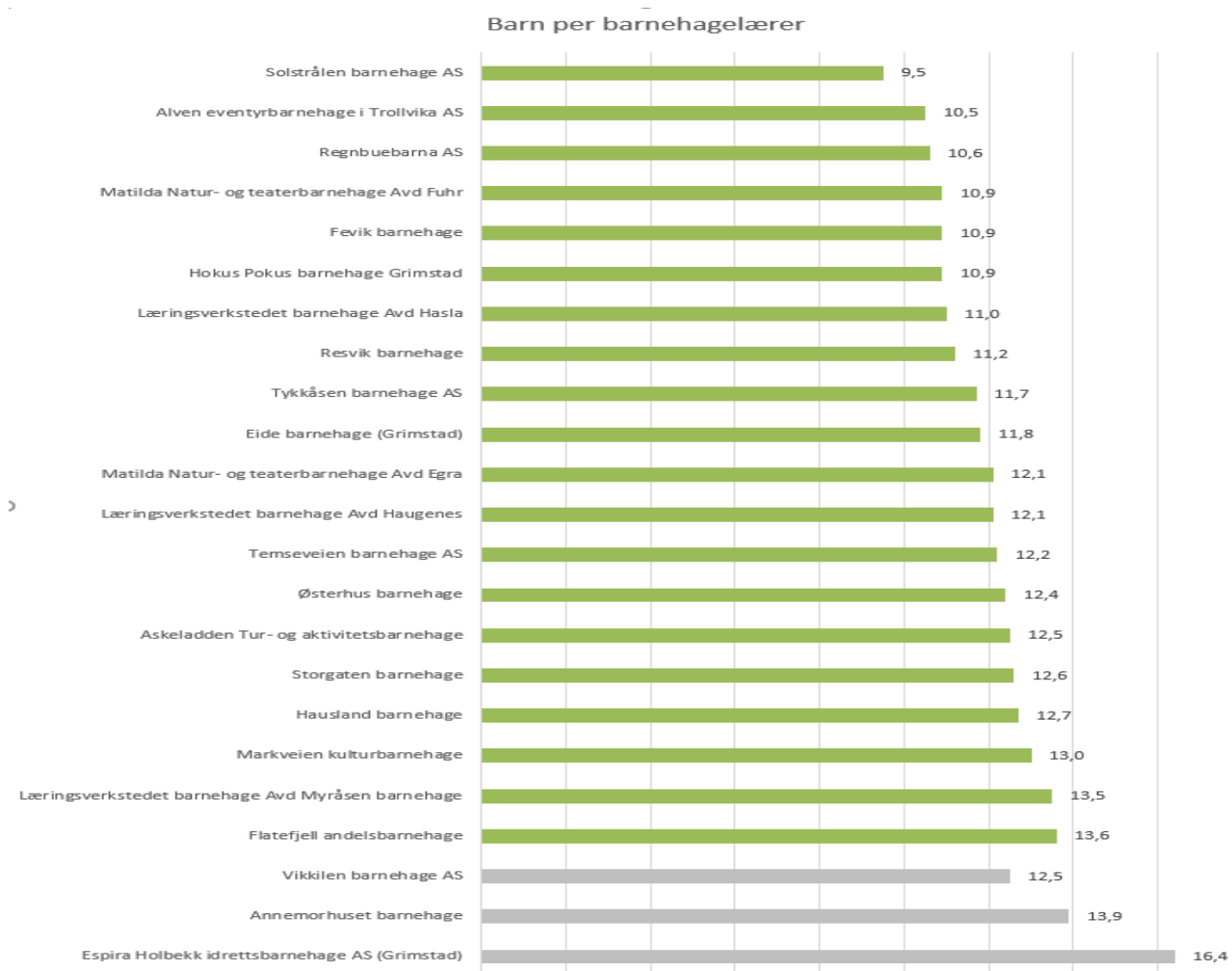
STYRERENS TID TIL ADMINSTRASJON OG LEDELSE SKAL IKKE INNGÅ I BEREGNINGEN AV NORMEN FOR PEDAGOGISK BEMANNING.

[Forskrift §1 Norm for pedagogisk bemanning](#)

Formålet med denne hovedregelen om pedagognorm, er å sikre at det finnes tilstrekkelig personale med pedagogisk kompetanse til å ivareta barns behov for omsorg, lek og læring, sosial tilhørighet og utviklingsstøtte, slik det er regulert i barnehageloven §§ 2 og 3.

Pedagogisk leder har plikt til å legge individuelle hensyn til grunn for det pedagogiske opplegget, slik det er presisert i barnehageloven § 2. Slike individuelle hensyn gjelder for alle barn. Normen er ikke en norm for gruppestørrelse, men normen skal være oppfylt for barnehagen totalt. Det ligger

innenfor barnehageeiers styringsrett å bestemme hvordan barnehagens personalressurser organiseres. For Grimstad kommune vil det da omhandle de fire kommunale barnehagene.

Tallene er hentet fra Udirs analysebrett for statistikk 2022

Pedagognormen er 14 barn per pedagog, og vi ser av figur 3 at 87 % av barnehagene i Grimstad oppfylte denne normen per 15.12.2022. Resterende 13% oppfyller lovkravet med dispensasjon.

BEMANNINGEN MÅ VÆRE TILSTREKkelig TIL AT PERSONALET KAN DRIVE EN TILFREDSSTILLIENDE PEDAGOGISK VIRKSOMHET.

BARNEHAGEN SKAL MINST HA EN ANSATT PER TRE BARN NÅR BARN ER UNDER TRE ÅR, OG EN ANSATT SOM PER SEKS BARN NÅR BARN ER OVER TRE ÅR.

KOMMUNEN KAN GI DISPENSASJON FRA BEMANNINGSNORMEN PÅ INNTIL ETT ÅR AV GANGEN NÅR SÆRLIGE HENSYN TILSIER DET.

Barnehageloven §26

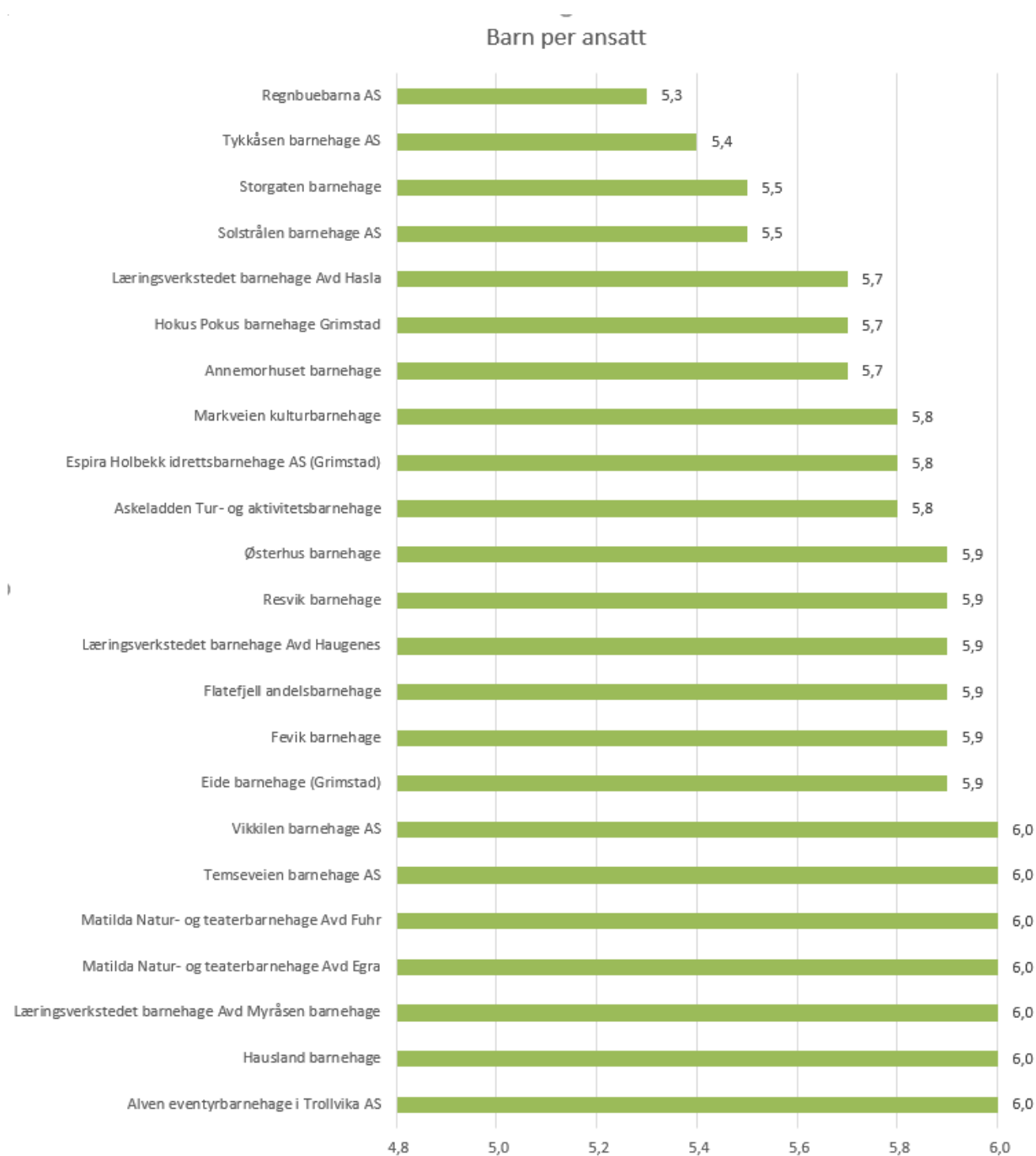
Bemanningsnormen

Bemanningsnormen omfatter årsverk som er avsatt til det ordinære og direkte arbeidet med barna i barnehagen. Dette innebærer at pedagogiske ledere, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter som utfører oppgaver innenfor det ordinære barnehagetilbudet, skal regnes med i grunnbemanningen. Den tiden styrer arbeider direkte med barna kan også tas med i beregningen.

Personer som er i barnehagen i praksis eller arbeidstiltak, lærlinger, spesialpedagoger og andre, er å anse som ekstra-personale i barnehagen og skal holdes utenfor beregningen.

Bemanningsnormen gjelder for barnehagen i sin helhet.

I figur 4 presenterer vi den totale voksentettheten i Grimstad-barnehagene. I statistikken er barn under tre år omregnet til store barn ved at hver av barna telles som to. Vi får følgende fordeling:

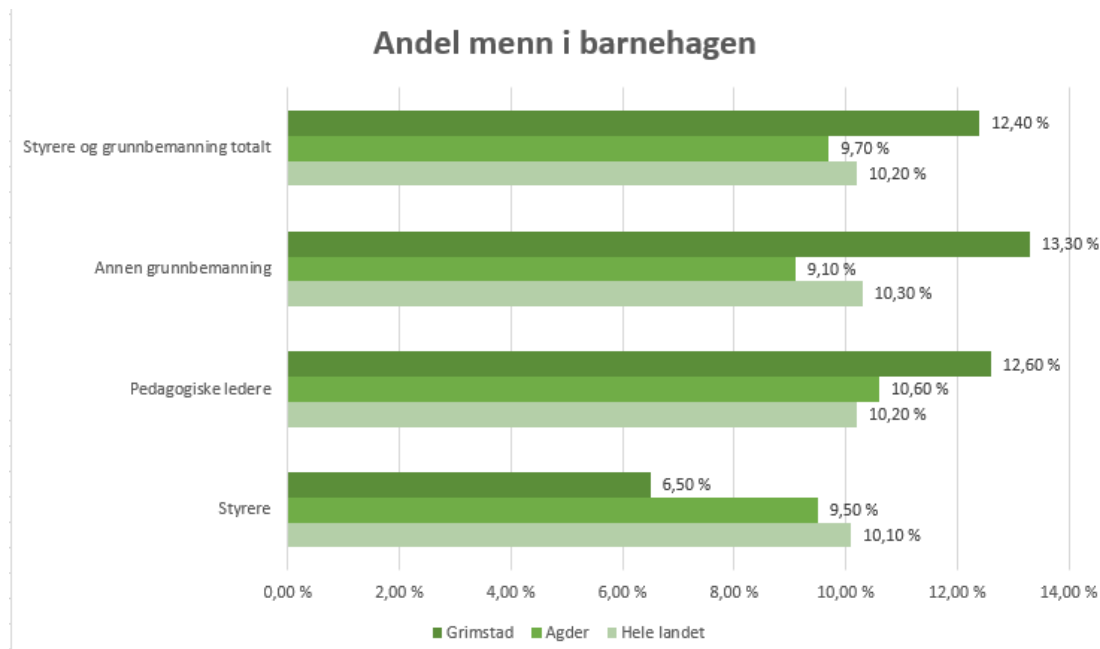

Tallene er hentet fra Udirs analysebrett for statistikk, 2022

Bemanningsnormen for barnehagene er 6 barn per ansatt. Figur 4 viser at alle barnehagene i Grimstad er innenfor bemanningsnormen; sju barnehager har en bemanning lik normen, mens de resterende barnehagene ligger noe under. Gjennomsnitt for Grimstad er 5,8 barn per ansatt.

Andel menn i barnehager

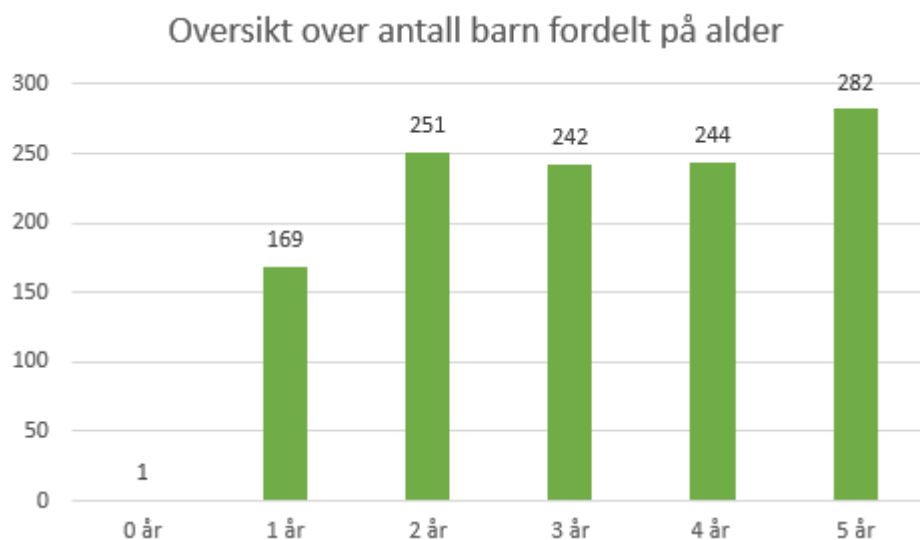
På landsbasis er 10,2 prosent av de ansatte i barnehagene menn. Tallet har vært stabilt de siste seks årene. Det er høyest andel menn blant annen grunnbemanning og lavest andel blant styrere. Grimstad ligger over landsgjennomsnittet i forhold til pedagogiske ledere og grunnbemanning, men under i forhold til styrere. Vi presenterer her en oversikt over prosentandel menn i barnehager 2022:

3.2.Fakta om barnehagebarna

Tall fra 2022 viser at det var 1189 barn med plass i Grimstad-barnehagene. Av disse hadde 96,9 % heltidsplass og 3,1 % deltidsplass.

Fordelingen på barna etter alder er som følger:

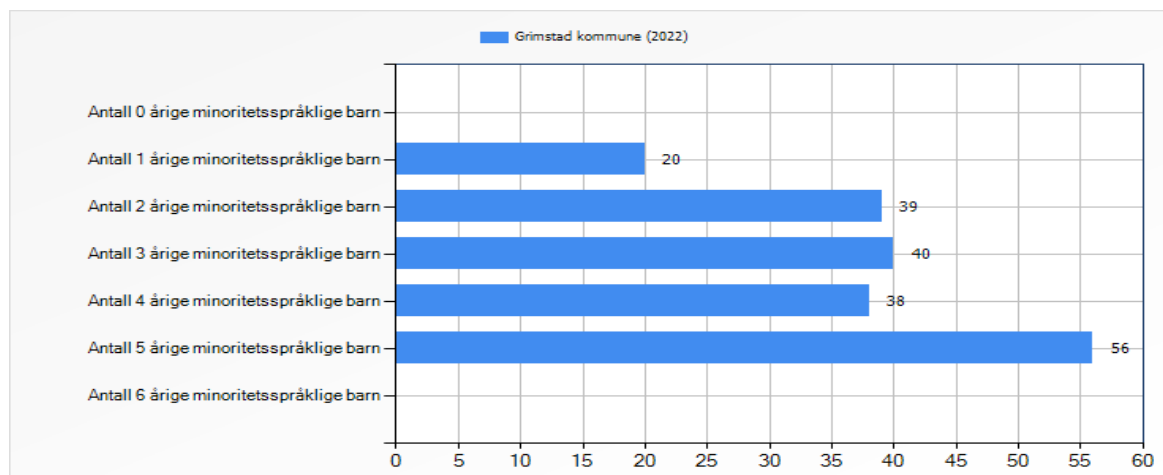

Tallene er hentet fra Udirs Basilrapportering per 15.12.2022.

Figur 5 viser at det blir flere barn i barnehagen desto eldre barna blir. Det fødes i gjennomsnitt 240 barn i Grimstad hvert år. Det ble i 2022 født 265 barn med bostedsadresse i Grimstad. Det er i

snitt ca. 70-80 barn som begynner i barnehagen det året de fyller to år. For barn mellom ett og to år kan foreldre ta ut kontantstøtte. Dette kan være hovedforklaringen på hvorfor antall barn i barnehage er lavere blant ettåringer sammenlignet med toåringer.

Med minoritetsspråklige menes i denne sammenheng at barnet og barnets foresatte har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk. Vi presenterer statistikk knyttet til denne barnegruppen:

Tallene er hentet fra basil-rapporteringen per 15.12.2022

Figuren viser at det er 193 minoritetsspråklige barn med barnehageplass i Grimstad, og at det er flest 5-åringer. 99 prosent av de minoritetsspråklige barna har en oppholdstid på 41 timer eller mer per uke. Det er liten forskjell mellom de yngste barna og de eldste. Dette kan være positivt, både med tanke på inkludering, sosialisering, den generelle språkutviklingen og barnas muligheter for å få en god overgang til grunnskolen. Det bør imidlertid påpekes at grad av avtalt oppholdstid ikke er det samme som faktisk oppholdstid.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Det er en overvekt av private barnehager i Grimstad. I landet for øvrig er det en jevnere fordeling mellom private og kommunale barnehager
- Barnehagene varierer i størrelse. Det er flest barnehager mellom 26 og 50 barn
- Grimstad inngår i Østre Agder-fagutvalg for barnehager, og bidrar i utviklingen av gode kompetansehevingstiltak for barnehagene
- Mange av barnehagene deltar i Rekomp og andre kompetansehevingsprogrammer
- Alle barnehagen i Grimstad oppfyller pedagog- og bemanningsnormen
- Kommunale barnehager har høyere antall faglærte assistenter enn de private barnehagene
- Grimstad har høyere andel menn i barnehager enn i landsgjennomsnittet
- Det er 212 barn i kategorien «språklige minoritet» som går i barnehage i Grimstad. De fleste av disse har heltidsplass

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Bidra aktivt i utvikling av kompetanseutviklingstilbudene i Agder
- Bidra til kompetanseheving i barnehagene i Grimstad
- Fortsette å jobbe aktivt med å implementere plan for et trygt og godt barnehagemiljø i alle barnehagene
- Fortsette å jobbe aktivt med et godt språkmiljø i barnehagene
- Bidra til bedre kjennskap og tettere samarbeid med andre aktører i laget rundt barnet

3.3 Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehagene

Barn som ikke har begynt på skolen, har rett til spesialpedagogisk hjelp hvis de trenger det. Retten gjelder uansett om de går i barnehage eller ikke. Spesialpedagogisk hjelp kan for eksempel være trening, stimulering eller støtte til de som jobber i barnehagen. Når foreldre er bekymret for utviklingen til et barn, kan kommunen og PP-tjenesten vurdere å gi råd om hva barnet trenger. Før barnet får spesialpedagogisk hjelp, må kommunen fatte et enkeltvedtak.

Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne har et annet formål enn spesialpedagogisk hjelp. Det gjelder kun for barn med nedsatt funksjonsevne, definert som tap av eller skade på en kroppsdel eller i en av kroppens funksjoner. Eksempler kan være nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon. Formålet er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn og få likeverdig utviklings- og aktivitetsmuligheter. Barn kan for eksempel ha behov for hjelp i form av ekstra personalressurser for å kunne delta på barnehagens utflukter eller trenge teleslynge for å delta i samlingsstund. Det fattes vedtak i forbindelse med tilbud om tilrettelegging

3.3.1 Tilstanden knyttet til tilrettelegging

Tall fra Basil-rapportering 2022 viste at det var 26 barn med tilrettelegging. Prosentvis andel i Grimstad er 2,2 prosent som ligger noe over snittet nasjonalt som var på 2,0 prosent og likt med snittet for Agder som også var på 2,2 prosent.

Det er ikke et mål for kommunen å ha lavest mulig andel barn i barnehage med tilrettelegging. Organisering og høy kompetanse hos barnehagepersonalet kan redusere behovet for tilrettelegging, men det er også viktig å sikre at barn med vansker får hjelp. Statped understreker viktigheten av å fange opp de barna som trenger noe ekstra så tidlig som mulig, de erfarer at mange opplever at det likevel går for lang tid før barna får hjelp. De fleste barn som har særskilte opplæringsbehov, blir fanget opp tidlig av hjelpeapparat og barnehagen. Mindre vansker blir ifølge Statped derimot ikke alltid oppdaget like lett. Tidlig innsats er ifølge Statped også viktig for barn med mindre vansker; blant annet for at vanskene ikke skal få store konsekvenser senere i skoleløpet. Med tidlig innsats kan vi også forebygge skjev-utvikling, sosiale vansker, lærevansker, frafall i skolen og at man faller utenfor arbeidslivet som voksen.

Grimstad kommune har gode rutiner når det søkes om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne, søknader blir behandlet fortløpende og i tett samarbeid med barnehagene og foresatte. Et mål er å skape enda bedre flyt mellom hjelpeinstansene. Kommunens strategi for å sikre god tverrfaglig innsats er å organisere tjenester knyttet til barn og unge i samme sektor og styrke PP-tjenesten ved å ansette en pedagogisk veileder for barnehagene.

3.3.2 Tilstanden knyttet til vedtak om spesialpedagogisk hjelp

Formålet med spesialpedagogisk hjelp er å gi barn tidlig hjelp og støtte til for eksempel å utvikle språklige og sosiale ferdigheter. Spesialpedagogisk hjelp kan gis individuelt eller i gruppe. Andelen barn som får spesialpedagogisk hjelp har økt litt de siste årene. (7 av 10 barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen er gutter.) Statistikken viser at på landsbasis har økningen vært fra 3,2 prosent i 2018 til 3,6 prosent i 2022. I Grimstad har økningen vært vesentlig høyere. I 2018 mottok 2 prosent av barnehagebarna i Grimstad spesialpedagogisk hjelp, i 2022 har prosentandelen økt til 3,8 prosent. Det vil si at fra å ligge vesentlig lavere enn i landet for øvrig, har antall barn som mottar spesialpedagogisk hjelp økt til over landsgjennomsnittet.

En årsak til denne økningen kan være kommunens fokus på tidlig innsats, og dermed lavere terskel for å melde fra. Personalet kan også ha blitt flinkere til å se barna som trenger ekstra hjelp. Vi registrerer en økning i antall barn med barneautisme, språk og atferdsvansker.

Antall og prosentandel barnehagebarn som får spesialpedagogisk hjelp:

Antall/andel	2018	2019	2020	2021	2022
Antall i Norge	8 813	9 190	9 255	9 725	9 759
Antall i Grimstad	26	31	33	38	45
Andel av alle barn i barnehage	3,2 %	3,3 %	3,4 %	3,6 %	3,6 %
Andel i Grimstad	2,0 %	2,4 %	2,9 %	3,2 %	3,8 %

Kilde: [Utdanningsdirektoratet](#)

I tillegg til barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp var det 22 barn med behov for tilrettelegging på grunn av nedsatt funksjonsevne.

3.3.3. Pedagogisk veileder

Det er besluttet å opprette et lavterskeltilbud til alle private og kommunale barnehager i Grimstad. Stillingen, pedagogisk veileder, skal være knyttet til PPT. Målet er at det skal være kort vei for å få hjelp, med så liten ventetid som mulig. Det forventes oppstart i 2023.

Pedagogisk veileder skal arbeide på systemnivå, og tilby veiledning og kompetanseutvikling til ansatte i barnehagene. Veileder skal bidra til en inkluderende praksis, og være en støtte for de ansatte i barnehagene, som en del av laget rundt barnet. Pedagogisk veileder vil kunne tilby veiledning knyttet til barnegrupper eller enkeltbarn, lederstøtte, kurs i trygghetssirkelen og ellers gi råd og veiledning innenfor områder som for eksempel lek- og læringsmiljø, relasjoner, samspill og språk.

3.4. Foreldreundersøkelse

I Foreldreundersøkelsen, som publiseres på Udir.no, får foreldre og foresatte si sin mening om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage. Det er frivillig å gjennomføre undersøkelsen og den er gratis. Dersom barnehagene ønsker det, kan de gjennomføre undersøkelsen hvert år.

Deltakelse i foreldreundersøkelsen 2022 for Grimstad, viser at 4 barnehager deltok. I møte med barnehagene høsten 2021 var det enighet om å gjennomføre foreldreundersøkelsen hvert tredje

år. Det oppfordres til at flest mulig barnehager i Grimstad da vil gjennomføre undersøkelsen i 2024 og i 2027. Dette kan være noe av årsaken til lav deltakelse fra barnehagene i Grimstad i 2022.

Den lave deltakelsen i 2022 gir ikke representativ informasjon om foreldrenes tilfredshet med barnehagetilbudet i Grimstad, det beregnes ikke gjennomsnittsskår i statistikken når svarprosenten er mindre enn 20.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Grimstad ligger noe over landsgjennomsnittet i antall barn med behov for tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp
- Barnehagemyndigheten i kommunen har hatt skriftlig tilsyn med alle barnehagene. I tillegg ble det gjennomført 6 stedlige tilsyn
- Tilsyn viser at alle barnehagene oppfyller kravene i barnehageloven
- Det var for lav deltakelse på Foreldreundersøkelsen til å kunne gi et tilstrekkelig bilde av foreldrenes tilfredshet med barnehagetilbudet i Grimstad

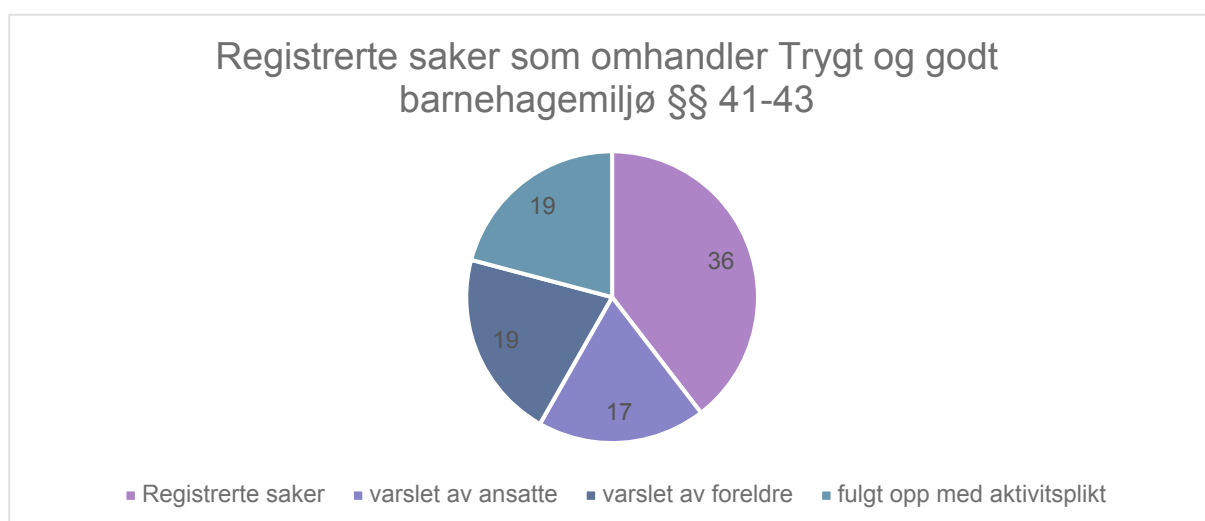
Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Bidra til at behandlingstid hos PP-tjenesten går ned gjennom tettere samarbeid
- Mer veiledning og støtte til barnehagene ved bruk av nyansatt pedagogisk veileder
- Oppfordre til at alle barnehagene (kommunale og private) gjennomfører Foreldreundersøkelsen i 2024
- Følge opp med stedlige tilsyn i barnehagene

3.5 Trygt og godt barnehagemiljø

1. januar 2021 fikk barnehagen nye bestemmelser i barnehageloven. De nye bestemmelsene skal sikre at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Det er utarbeidet en felles mal (Plan og rutiner for trygt og godt psykososialt barnehagemiljø) med rom for lokale tilpasninger. Implementeringsarbeidet pågår.

Det ble gjennomført skriftlig tilsyn for alle barnehagene i Grimstad i 2022, her ble det også kartlagt antall registrerte saker som hver enkelt barnehage hadde registrert for barnehageåret 2021/2022. Det var til sammen 36 saker hvorav 17 var varslet av ansatte og 19 var varslet av foresatte. I 19 av sakene ble det konkludert med brudd på lov, og som dermed ble fulgt opp videre av barnehagene i henhold til de pliktene som er beskrevet i barnehageloven § 42 (inkludert plikten til å utarbeide en aktivitetsplan for barnet).

Det ble gjennomført seks stedlige tilsyn i barnehager høsten 2022, hvor et av temaene var trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagene har god erfaring med å jobbe med trygt og godt barnehagemiljø. Tilsynet avdekket ingen lovbrudd, men vi ser at barnehagene må arbeide med å dokumentere og systematisere dette arbeidet. Gode rutiner rundt dette området må også sikres i barnehagens internkontrollsystem.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Kommunen har laget en felles plan for trygt og godt barnehagemiljø som ivaretar bestemmelsene i barnehageloven
- Arbeid med implementering av planen pågår
- Kommunen gjorde ved tilsyn i 2022 en kartlegging av antall saker som omhandler barnehagemiljø.
- Ved stedlig tilsyn høsten 2022 var et av temaene barnehagens praksis og vurderinger ved trygt og godt barnehagemiljø

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Bidra til at barnehagene blir bedre til å dokumentere og systematisere arbeidet med saker som omhandler trygt og godt barnehagemiljø
- Evaluere og justere planen for trygt og godt barnehagemiljø
- Trygt og godt barnehagemiljø er tema på styrersamlinger
- Barnehagemyndigheten forsetter å undersøke barnehagens praksis og vurderinger av barnehagemiljø ved tilsyn

4. Skole - beskrivelser og vurderinger

4.1 Elever og undervisningspersonale

4.1.1 Elevtall og lærerårsverk

Elevtallet i de kommunale skolene i Grimstad har holdt seg forholdsvis stabilt i perioden. Elevtallet endres i hovedsak som følge av størrelser på elevkull, flytting mellom kommuner, innvandring og overgang til private grunnskoler. Tallet for 2022-23 er det høyeste tallet i perioden.

	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Antall elever	2891	2867	2842	2855	2902

Tabellen er hentet fra GSI og viser antall elever i Grimstad kommune (1.-10. trinn) fra skoleårene 2018-19 til 2021-22. Antall elever viser til elever som er registrert i GSI per 1. oktober det aktuelle skoleåret. Voksne elever som får grunnskoleopplæring omfattes ikke av disse tallene.

Statistisk sentralbyrå (SSB) sin siste befolkningsframskriving fra juli 2022, viser at vi må forvente en reduksjon i antall innbyggere i grunnskolealder i Grimstad i neste tiårs-periode.

I tabellen under presenteres årsverk i Grimstadskolen. I «undervisning samlet» inngår årsverk til ordinær opplæring, spesialundervisning, særskilt språkopplæring med mer. Spesialundervisning blir også beskrevet nærmere i eget kapittel.

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Årsverk til undervisning, samlet	223,0	231,8	232,5	225,6	215,3	219,3
Årsverk til ordinær opplæring	167,5	171,9	181,4	168,6	166,5	170,2
Årsverk til spes.u. og særskilt språkopplæring m/pedagog, samlet	55,5	59,9	51,0	56,9	48,8	49,2
Årsverk til assistent, samlet,	70,9	78,5	66,3	59,2	54,1	67,6
Årsverk til assistent til vedtak etter opplæringsloven § 5-1	43,2	49,9	45,0	40,9	40,0	55,7

Tabellen er hentet fra GSI og viser årsverk for undervisningspersonalet og assistenter i Grimstad kommune (1. Til 10. trinn) fra skoleåret 2017-18 til 2021-22.

Den nasjonale lærertetthetsnormen angir hvor høy lærertetthet det skal være på hoved-trinnene ved hver skole. Den gjeldende normen er maksimalt 15 elever for hver lærer på 1. – 4. trinn, og 20 elever per lærer på 5. – 10. trinn. Ressurser til blant annet spesialundervisning og særskilt språkopplæring blir da ikke regnet med.

Norm og lærertetthet er ikke det samme som størrelsen på klassen, men regulerer forholdstallet mellom elever og lærer i grunnskolen. Det er opp til skolene hvordan de organiserer elevene i opplæringen. Økt lærertetthet gir mulighet for fleksibel bruk av varierte gruppekonstellasjoner og

forsterket innsats i form av for eksempel styrkegrupper og intensive kurs. Økt lærertetthet muliggjør dessuten mer tid til den enkelte elev i arbeidet med å bygge relasjoner, trygghet og trivsel i læringsmiljøet. Dette må ses i sammenheng med forskning som viser at lærerens kompetanse og egnethet har stor betydning for elevenes læringsutbytte. Målet er at elevene skal oppleve økt mestring, få bedre læringsutbytte og redusere behovet for spesialundervisning.

Av tabellen ser vi at årsverk til samlet undervisning økte fra skoleåret 2017-18 til skoleåret 2019-20. Vi kan observere en periode med reduksjon, men at vi nå ser en økning igjen i skoleåret 2022/23. Likevel er det slik at årsverk til undervisning samlet er det nest laveste i seks-års perioden. Dette kan ha sammenheng med den systematiske prosessen vi for øyeblikket har i kommunen knyttet til å tilpasse drift til den økonomiske situasjonen.

Årsverk til spesialundervisning med pedagog ble redusert i perioden fra 2018-19 til 2019-20. Vi fikk deretter en økning igjen i skoleåret 2020-21. 2021-22 viser en ny nedgang fra 56,9 årsverk til 48,8 årsverk. For skoleåret 2022-23 er det en liten økning til 49,2. Dette er dermed det nest laveste antall årsverk i perioden.

Under avsnittet om spesialundervisning (Tabell 1) fremgår det at antall elever som får timer med spesialundervisning med pedagog i skoleåret 22-23, var 226. Dette er en økning fra 216 elever i skoleåret 2021-22. Det er noe bekymringsfullt at antall elever som mottar spesialundervisning fortsetter å øke, mens årsverk til spesialundervisning omtrent er som før. Resultatet er at det blir færre årsverk igjen til ordinær opplæring.

Når det gjelder samlet årsverk til assistent, ser vi en markant økning fra 54,1 årsverk til 67,6. Når det gjelder årstimer til assistent som er knyttet til enkeltvedtak (opplæringsloven kapittel 5), ser vi også her en markant økning fra forrige skoleår på rundt 15 årsverk (40,0 til 55,7).

Det har vært en målsetning å redusere assistentressursene i elevenes vedtak om spesialundervisning, og i høyere grad satse på å tilby elevene med vedtak om spesialundervisning pedagoger/spesialpedagoger eller assistenter innenfor ordinær opplæring. Dette har sammenheng med kvalitet i opplæringen og at Grimstad relativt sett har hatt langt høyere assistentbruk knyttet til spesialundervisning enn sammenlignbare kommuner. Årets tall for årsverk viser imidlertid at vi både har fått en liten økning av pedagogressurser og en større økning av assistentressurs til spesialundervisning.

Lærertetthetsnormen

Med kalkulator for lærernorm som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, er det lagt til rette for å vise oversikt over status på skolenivå. Vi presenterer derfor resultater for alle skolene i Grimstad:

Innfrielse av minstenorm til lærertetthet ved skolene i Grimstad høsten 2022

(Basert på GSI-utregning av Utdanningsdirektoratets kalkulator for lærernorm)

Skole	1.-4. trinn (15 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisning sårsverk	5.-7. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisning sårsverk	8.-10. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisning sårsverk
Eide	15,3	- 0,1	14,0	+ 0,9		
Fevik	16,8	- 1,3	21,0	- 0,4	19,8	+ 0,2
Fjære b.	15,0	0,0	19,6	+ 0,1		
Frivoll	15,0	0,0	20,0	0,0		
GUS					20,6	- 0,7
Holviga b.	14,8	+ 0,2	17,6	+ 1,2		
Holviga u.					18,4	+ 0,9
Jappa	13,6	+ 0,9	17,6	+ 1,0		
Landvik	15,6	- 0,5	20,0	0,0		
Langem yr						

Tall for friskolene (Hesnes Montessoriskole og Drottningborg ungdomsskole) viser følgende knyttet til lærernormen i 2022:

Skole	1.-4. trinn (15 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisning sårsverk	5.-7. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisning sårsverk	8.-10. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/min dre undervi snings- årsverk
Hesnes Montessori skole	8,2	+ 2,0	10,3	+ 1,5		
Drottningbo rg u.					21,6	- 0,7

Tabellene gir en oversikt over hvordan skolene ligger an med tanke på antall elever i forhold til minstekrav for lærertetthet. Av tabellen kan man også se hvor mange undervisningsårsverk skolen trenger for å oppfylle kravene i lærertetthetsnormen. Resultatene vises for hoved-trinnene 1.-4., 5.-7. og 8.-10. trinn. Lærernorm gjelder innenfor disse trinnene samlet sett, og man kan ikke vurdere dette isolert for en klasse eller ett trinn.

Oversikten viser antall elever per lærer i ordinær undervisning, hvor ressurser til spesialundervisning og undervisning i særskilt norsk ikke regnes med. Normen sier bare noe om forholdet mellom antall elever og lærere i en gjennomsnittlig undervisningssituasjon.

Av tabellen kan vi utlede at det varierer mellom skolene om lærernormen er oppfylt. Seks av skolene oppfylte normen, og fem gjorde det ikke. Eide skole, Fevik skole, Grimstad ungdomsskole, Landvik skole og Drottningborg ungdomsskole oppfylte ikke lærernormen høsten 2022. Skoleeier har fulgt dette videre opp, og sammen med skolene vurdert tiltak som skal sørge for at

minstenormen blir oppfylt ved alle skolene. Status ved skolestart høsten 2022 var at fire skoler ikke oppfylte minstenormen til lærertetthet.

4.1.2 Opplæring av minoritetsspråklige elever

Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse på særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. I overkant av 7 prosent av elevene i Grimstad kommunes skoler har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8.

År	Andel elever i Grimstad med vedtak om særskilt språkopplæring
2022-23	8,6%
2021-22	7,5%
2020-21	6,7%
2019-20	6,7%
2018-19	6,1%

Tallene er hentet fra GSI og viser andelen elever med vedtak om særskilt språkopplæring i Grimstad kommune for skoleårene 2018-19 til 2022-23.

Med minoritetsspråklige elever i grunnsopplæringen forstår vi barn, unge og voksne som har et annet morsmål enn norsk eller samisk. Særskilt norskopplæring kan gis i deler av norskfaget og av lærere med formell kompetanse i norsk ved elevens hjemskole eller i en velkomstklasse. Tospråklig fagopplæring er knyttet opp mot enkeltfag, der eleven har behov for støtte på morsmålet.

Tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring anses av staten som tidlig innsats. Det er opp til kommunene å fastsette vurderingskriterier for hvilke elever som har behov for disse tiltakene i tillegg til å få særskilt norskopplæring. I Grimstad har det ikke vært registrert noen elever som har tilbud om morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring de siste årene. Tallene i tabellen over inneholder derfor utelukkende særskilt norskopplæring.

Minoritetsspråklige elever, selv helt nyankomne, har rett til å høre til en klasse/basisgruppe på nærskolen sin på lik linje med andre elever i norsk skole. I Grimstad har vi et velkomstilbud (som tidligere har blitt omtalt som velkomstklasse), og i praksis benytter de aller fleste minoritetsspråklige elever seg av dette tilbudet. Fram til 2023 har det vært Jappa skole som har hatt tilbudet for barnetrinnet og Grimstad ungdomsskole for ungdomstrinnet. (Fra 2023 har Fjære barneskole avlastet Jappa skole når det gjelder barneskoleelever). Velkomstilbudet skal normalt vare inntil ett år med mulighet for ett års forlengelse. Dette fremgår av opplæringsloven § 2-8. Av tabellen ser vi at det er har vært en moderat økning i perioden. I denne rapporten slår ikke Ukrainasituasjonen fullt inn. Det forventes derfor en ytterligere økning av elever med behov for særskilt språkopplæring neste skoleår.

4.1.3 Kompetanseutvikling for ansatte i skolen

Kort om videreutdanning for lærere

I henhold til opplæringsloven § 10-8 har skoleeier ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten. Opplæringsloven § 10-2 fastsetter krav til hvilken formell kompetanse lærere må ha i de fagene de underviser i.

Videreutdanningstilbudene skal bidra til at flest mulig lærere har kompetanse i tråd med kompetansekravene til undervisning. Kompetansekravene for undervisning skal oppfylles innen 2025. Skoleeier skal ha et system som gir ansatte i skolen anledning til nødvendig kompetanseutvikling for å kunne utvide og fornye sin faglige og pedagogiske kompetanse.

Finansiering for videreutdanning

Staten har etablert en vikar- og stipendordning for videreutdanning av lærere. I budsjettet for Grimstad kommune 2022 er det lagt inn kr.1 350 000,-.

Bildet i Grimstad

Grimstad kommune fikk innvilget færre studieplasser (26) enn det kommunen hadde godkjent (29) for skoleåret 2022-2023. Søknader som fikk avslag fra Utdanningsdirektoratet var knyttet til programmering, andrespråkspedagogikk og spesialpedagogikk. Politisk skoleeier i Grimstad bevilget dermed midler til flere studieplasser enn det Utdanningsdirektoratet innvilget.

Utdanningsdirektoratet innvilget alle godkjente søknader i de prioriterte fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk. Det samme gjaldt søknader fra lærere til videreutdanning i praktisk-estetiske fag. Når det gjaldt søknader til spesialpedagogikk, ble alle søknader innvilget så langt det var ledige plasser på studietilbudene. Grimstad kommune bør fremdeles prioritere søknader innenfor de prioriterte fagene. På den måten kan vi sikre flere plasser til videreutdanning.

Konklusjon – kompetanseutvikling for ansatte i skolen

Det vil bli krevende å komme i mål innen 2025 blant annet fordi kommunen blir tildelt for få plasser i forhold til behovet. Ifølge Grunnskolens informasjonssystem (GSI) rapporterte skolene i Grimstad høsten 2022 at 20 lærere manglet nødvendige studiepoeng for å undervise i norsk. Tilsvarende tall for matematikk og engelsk var 35 og 31. Av disse tallene utgjorde ungdomstrinnet 10 lærere. Det er dermed flest lærere på barnetrinnet som mangler formell kompetanse. Samlet er det nå 86 lærere i Grimstadskolen som mangler de nødvendige studiepoengene for å fortsette å undervise i fagene sine etter 2025.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Elevantallet er relativt stabilt, men har økt med 47 fra i fjor til i år
- Årsverk til undervisning samlet økte fra 2021-2022, fra 215,3 til 219,3.
- Årsverk til ordinær opplæring økte fra 166,5 til 170,2
- Årsverk med pedagog i tilbud om spesialundervisning økte marginalt med 0,4. Dette er det nest laveste antall årsverk i den presenterte perioden
- Samlet årsverk til assistent er økt med 13,5.
- Årsverk til assistent etter enkeltvedtak har økt med 15,7
- Fem av skolene har avvik knyttet til krav til minstenorm for lærertetthet i 2022-23
- 8,6 prosent av elevene har vedtak om særskilt språkopplæring, ingen har tilbud om morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring
- Grimstad kommune har fått innvilget færre studieplasser til videreutdanning enn det kommunen hadde godkjent
- Det kan bli krevende å komme i mål med å tilfredsstille kompetansekravene innen 2025. Samlet er det nå 86 lærere i Grimstadskolen som mangler de nødvendige studiepoengene for å fortsette å undervise i fagene sine etter 2025
- Det er flest lærere på barnetrinnet som mangler formell kompetanse

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Sikre at skolene håndterer reduksjon av årsverk til undervisning, for å tilpasse til elevantall
- Følge opp skolene som ikke har klart å ivareta krav til minstenorm for lærertetthet og sette lederne i stand til å organisere riktig og hensiktsmessig
- Innenfor tildelte rammer prioritere søknader til videreutdanning av lærere innenfor fag som prioriteres av Utdanningsdirektoratet

4.2 Spesialundervisning i skolen

Prinsippet om tilpasset opplæring favner både ordinær opplæring og spesialundervisning. I den

ordinære opplæringen har ikke eleven rett til særskilt tilrettelegging. Spesialundervisning er derimot en individuell rett eleven har i de tilfellene han eller hun trenger ekstra tilrettelegging utover det ordinære tilbudet. Det er elevens manglende utbytte av den ordinære undervisningen som avgjør om eleven har rett på spesialundervisning. En diagnose i seg selv gir ikke automatisk rett til spesialundervisning og elevens diagnose er ikke det vesentlige i vurderingen om en elev har behov for spesialundervisning.

Tilpasset opplæring er de tiltakene som skolen setter inn for å sikre at alle elevene får best mulig utbytte av opplæringen. De kan være knyttet til organiseringen av opplæringen, pedagogiske metoder og progresjon. Tilpasset opplæring er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for at elevene skal oppleve økt læringsutbytte. Godt læringsmiljø og gode systemer for lokalt arbeid med læreplan, vurdering og tilbakemelding er viktige forutsetninger for å fremme en opplæring som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger. Tilpasset opplæring er forankret i de sentrale prinsippene om fellesskolen, som inkluderende opplæring og likeverdighetsprinsippet.

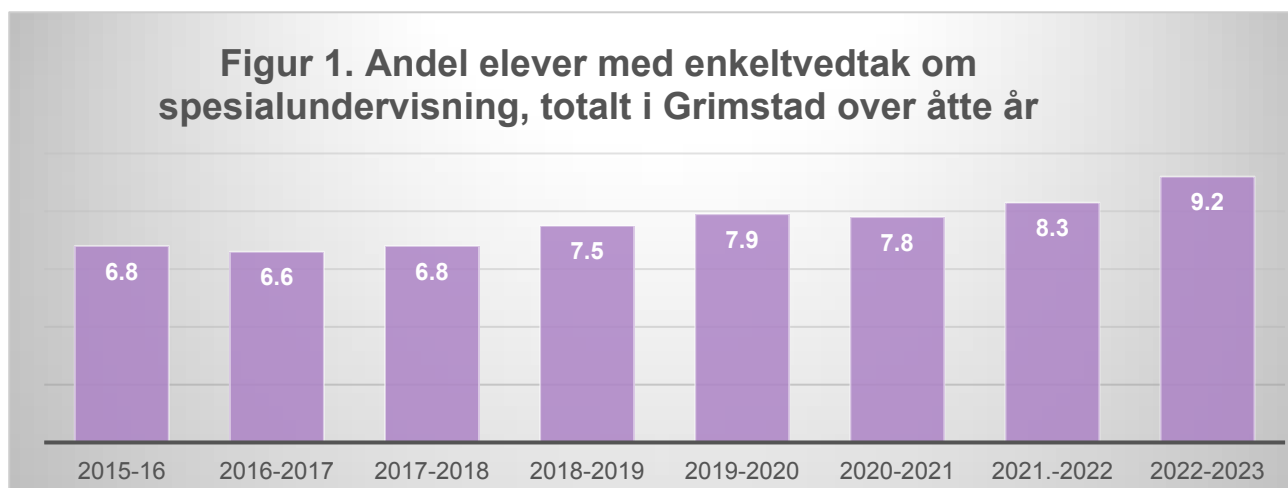
4.2.1 Tilstanden knyttet til spesialundervisning

Statistikken sier primært noe om hvor mange og hvem som får spesialundervisning, og kan ikke alene si oss noe om kvaliteten i det spesialpedagogiske tilbudet. Tallene er hentet fra GSI.

Utvalgte indekser knyttet til spesialundervisning

- Andel elever med spesialundervisning i Grimstad i en åtte-års periode
- Andel elever med spesialundervisning nasjonalt i en åtte-års periode
- Andel elever med spesialundervisning i Grimstad skoleåret 2022-23, skolevis
- Kjønnfordeling spesialundervisning, skoleåret 2022-23, nasjonalt og Grimstad
- Antall elever som får tildelt timer til spesialundervisning med undervisningspersonale
- Antall elever som får tildelt timer med assistenter som del av enkeltvedtaket om spesialundervisning

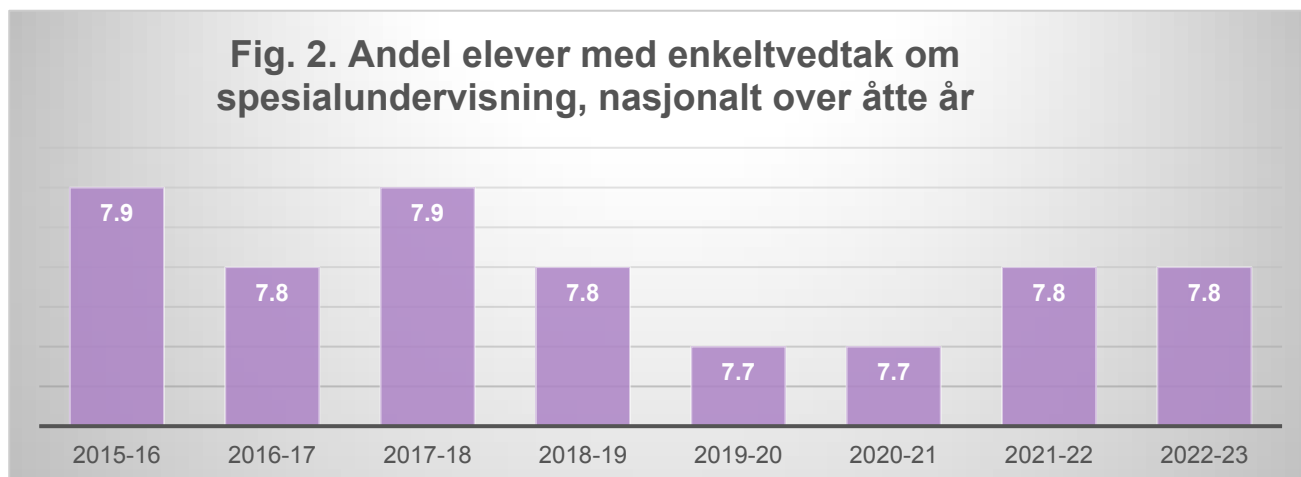
I figuren under ser vi hvordan utviklingen knyttet til andel elever med vedtak om spesialundervisning har vært fra skoleåret 2015-16 til skoleåret 2022-23.

Figuren viser en økning av andel elever med spesialundervisning fra 2015 til 2023. Andelen elever med enkeltvedtak om spesialundervisning er på 9,2 i skoleåret 2022-23. Dette er det høyeste nivået i åtte-års perioden. Til tross for et dreiningsarbeid knyttet til å styrke skolenes muligheter for

å tilby flere elever ordinær tilpasset opplæring og således bidra til at færre elever har behov for spesialundervisning, ser vi at kommunen ikke har lykkes med denne målsetningen fullt ut. Det er også verd å merke seg at vi fortsatt ser at andelen elever med spesialundervisning øker med økende alder. Vi kan ikke se bort fra at dette henger sammen med at vi setter inn hjelpen for sent. Dette kan ha store konsekvenser både for den enkelte elev og for samfunnet for øvrig. Satsing på tidlig innsats blir derfor viktig på dette området, og må ses i sammenheng med kommunens forebyggende plan.

I figur 2 ser vi at andelen elever som har tilbud om spesialundervisning i landet for øvrig ligger på en prosentandel på 7,8. Det er samme nivå som fjoråret og lavere enn for Grimstad. Andelen elever med spesialundervisning nasjonalt har holdt seg forholdsvis stabilt i hele åtteårs-perioden.

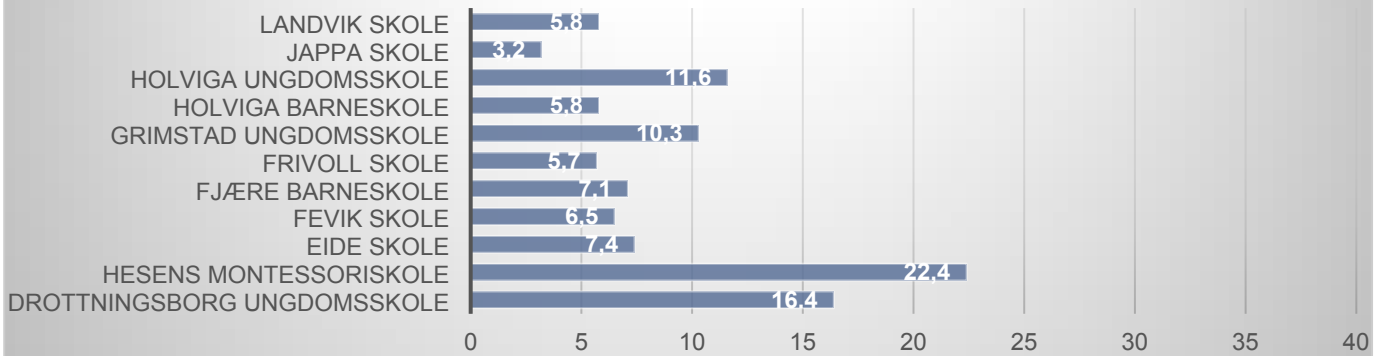

Andel elever med spesialundervisning i Grimstad, skolevis

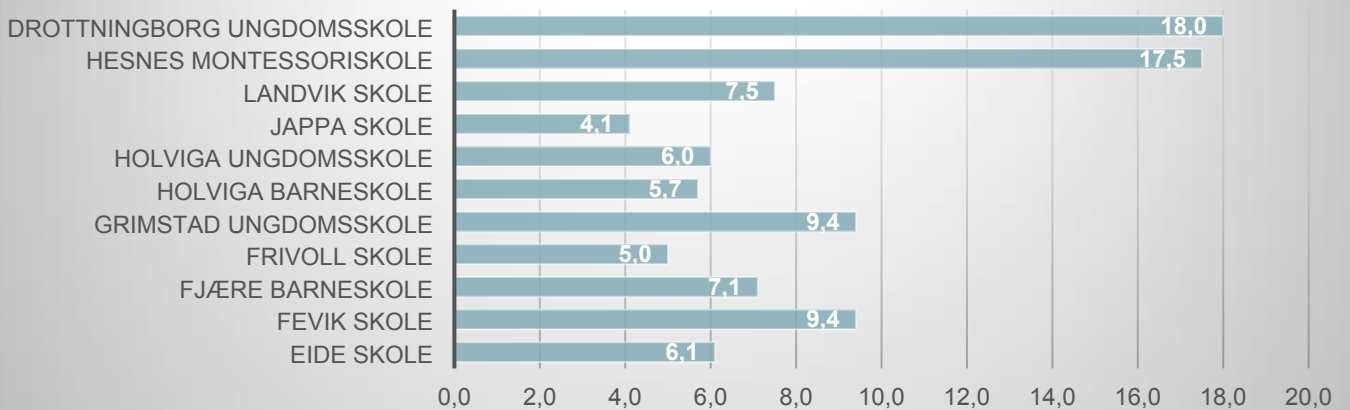
Som nevnt innledningsvis under dette avsnittet, er det elevenes manglende utbytte av den ordinære undervisningen som avgjør om eleven har rett på spesialundervisning. I figur 4 og 5 presenterer vi hvordan andel spesialundervisning varierer fra skole til skole. Vi har ikke inntatt Langemyr skole, da alle elevene der vil ha vedtak om spesialundervisning. Fordi kommunen utreder behov, saksbehandler og finansierer spesialundervisning også på privatskolene, er det relevant å også vise oversikt over status på Drottningborg ungdomsskole og Hesnes Montessoriskole barneskole.

For sammenligningens skyld, presenterer vi tabellen fra de to forrige tilstandsrapporter (2020-21 og 2021-22) sammen med ny tabell for skoleåret 2022-23:

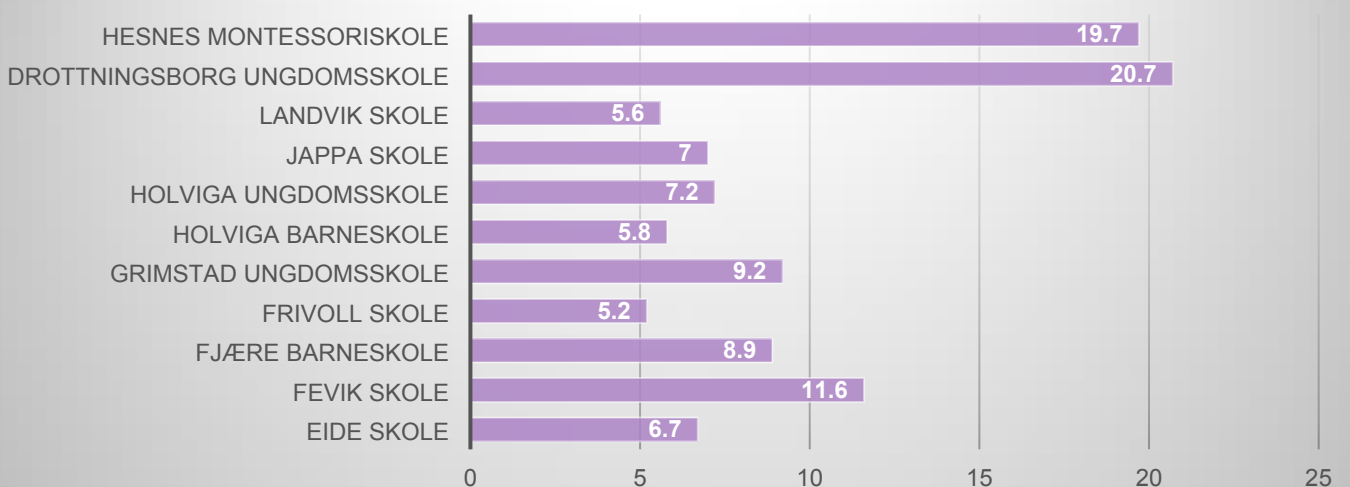
Figur 3. Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning, grunnskoler i Grimstad, kommunale og to friskoler, totalt, 2020-21

Figur 4. Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning, grunnskoler i Grimstad, kommunale og to privatskoler, totalt, 2021-22

Figur 5. Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning, grunnskoler i Grimstad, kommunale og to privatskoler, totalt, 2022-23

Det er betydelig variasjon mellom skolene når det gjelder andel elever som har vedtak om spesialundervisning. Fevik skole ligger høyt med 11,6 prosent, og vi ser at det har vært en sammenhengende økning de siste årene. Skolen bør i sine analyser se spesielt på denne utviklingen. Også Grimstad ungdomsskole ligger høyt med sine 9,2 prosent. Likevel er det en liten nedgang fra fjoråret med 0,2 prosent. Holviga ungdomsskole har med 7,2 prosent hatt en økning fra fjoråret (6.0 prosent). Likevel ligger skolen betydelig lavere enn for skoleåret 2020-21 hvor 11,6 prosent av elevene hadde vedtak om spesialundervisning.

Landvik skole skiller seg ut når vi sammenligner de to siste årene ved at de har redusert andelen elever med spesialundervisning fra 7,5 i 2021-22 til 5,6 i inneværende år. Skolen forklarer dette først og fremst med at det har vært store kapasitetsutfordringer i PP-tjenesten og at det således har vært nødvendig å ivareta flere elever med generelle tilpasset opplæring, og at færre elever har hatt enkeltvedtak om spesialundervisning.

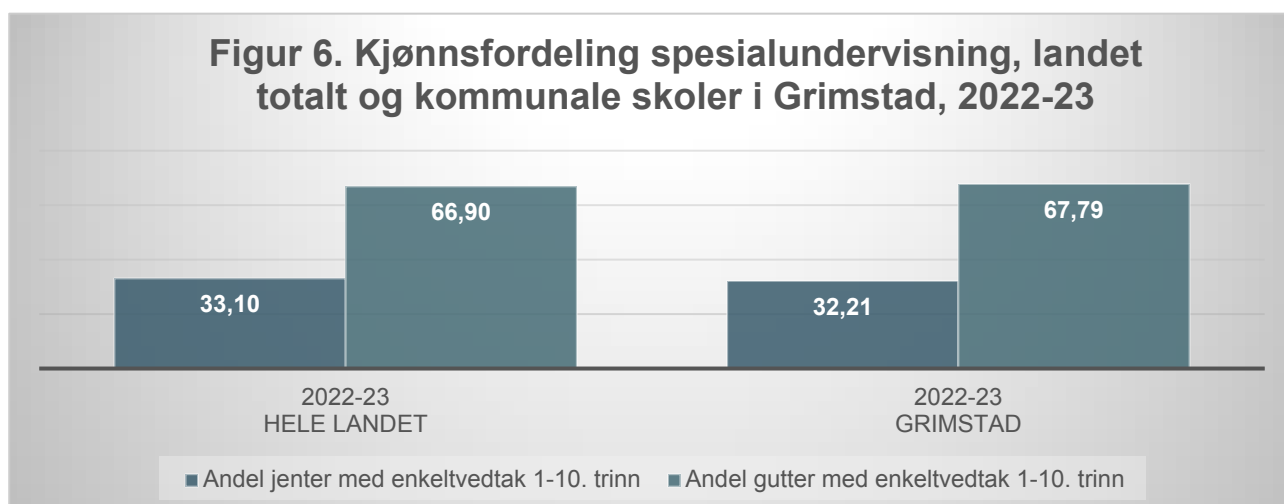
Prosentandelen for Frivoll skole viser høy grad av stabilitet på 5 prosent-tallet, til tross for at man gjerne forventer større svingninger på små skoler. Sett i lys av at Eide skole er kommunens minste skole, viser også denne skolen høy grad av stabilitet (fra 6,1 og 7,4). Jappa skole har hatt en markant økning fra fjoråret hvor de har gått fra 4,1 prosent til 7 prosent. Skolen bør i sine analyser se på hvordan denne økningen kan forstås.

Bildet i 2020-21 var slik at andelen elever med vedtak om spesialundervisning var langt høyere på ungdomsskolene enn barneskolene. Slik var det ikke i skoleåret 2021-22. For skoleåret 2022-23 er bildet igjen slik at ungdomsskolene ligger høyere enn barneskolene. Vi må ta høyde for at endringen delvis kan forklares ved naturlige svingninger i elevmassen, og at små endringer får større utslag på statistikken. Likevel bør vi følge med på forskjeller mellom barneskoler og ungdomsskoler; ikke minst med tanke på å lykkes med å sette inn tidlig innsats både i alder og problemutvikling.

Det som er bekymringsfullt, er at de to privatskolene også i år ligger langt høyere med hensyn til andel elever som har vedtak om spesialundervisning. Det har vært en økning fra skoleåret 2021/22 for begge skolene, og en andel spesialundervisning på 19,7 prosent på Hesnes Montessoriskole og 20,7 prosent på Drottningborg ungdomsskole, må anses for å være høyt.

Kjønnforskjeller

Det har vært stabilt store kjønnforskjeller over flere år i landet og i Grimstad når det gjelder tilbud om spesialundervisning. Figur 6 viser status for skoleåret 2022-23 for landet og for vår kommune.

Figuren viser store kjønnsforskjeller ved at langt flere gutter enn jenter har vedtak om spesialundervisning. Dette mønsteret er det samme for både Grimstad og landet for øvrig. Kjønnsforskjellene er likevel noe større for Grimstad enn for landet. Dette var det samme mønsteret som vi så forrige skoleår.

Pedagoger og assistenter

Tabell 1. Antall elever som får tildelt timer til spesialundervisning med undervisningspersonale 2022-23

	1.-4-trinn	5.-7. trinn	8.-10.trinn	Gutter	Jenter	Sum elever
Hvor mange får 1-75 timer per år?	3	4	4	6	5	11
Hvor mange får 76-190 timer per år?	13	18	20	27	24	51
Hvor mange får 191-270 timer per år?	4	17	5	18	8	26
Hvor mange får 271 timer eller mer per år?	29	44	65	94	44	138
Sum elever som får timer med spesialundervisning med pedagog	49	83	94	145	81	226

Tabell 7 viser at når elever i Grimstad får tildelt spesialundervisning, får de mange pedagogtimer. Tabellen viser også at det tildeles langt flere timer på de høyere trinnene enn på de lavere trinnene. Dessuten viser også denne oversikten at det er langt flere gutter enn jenter som mottar spesialundervisning.

Når elever ikke har tilstrekkelig utbytte av opplæringen og trenger noe særskilt, er det positivt at det tildeles pedagogtimer (Jf. ekspertrapporten *Inkluderende fellesskap for barn og unge*, Thomas Nordahl m.fl. 2018).

Fortsatt er det slik at assistenttimer inkluderes i vedtak om spesialundervisning. Dette endres ved ny opplæringslov som trer i kraft 1. august 2024. Da skal vedtak om assistent fattes av rektor i eget vedtak som i utgangspunktet *ikke* er basert på sakkyndig vurdering fra PPT.

I tabell 8 vises en oversikt fra GSI på hvordan fordeling av assistenttimer var i skoleåret 2021-22 og hvordan det er i skoleåret 2022-23:

Tabell 2. Antall elever som får tildelt timer med assistenter som del av enkeltvedtaket om spesialundervisning, skoleåret 2021-22 og skoleåret 2022-23

	Gutter 2021-22	Jenter 2021- 22	Sum 2021- 22	Gutter 2022-23	Jenter 2022-23	Sum 2022-23
Hvor mange får 1-75 timer med assistent per år?	1	2	3	2	3	5
Hvor mange får 76-190 timer med assistent per år?	14	2	16	11	7	18
Hvor mange får 191-270 timer med assistent per år?	11	5	16	12	4	16
Hvor mange får 271 timer eller mer med assistent per år?	70	24	94	95	28	123
Sum elever som får timer med assistenter	96	33	129	120	42	162

Det vi kan legge merke til her, er at når elevene først får tildelt assistent i sitt spesialundervisningstilbud, får de mange timer. Videre ser vi at assistentbruken har økt fra fjoråret ved at det er 33 flere elever som har fått tildelt assistent i vedtaket sitt i skoleåret 2022-23 sammenlignet med skoleåret 2021-22.

Vi ser at kjønnsforskjellene gjør seg gjeldende på fordeling av assistenttimer. Vi har en antakelse om at det har noe med atferdsvansker å gjøre. PPT melder om at det har blitt stadig flere henvisninger som handler om atferdsvansker – og gutter er i flertall. Atferdsvansker har i høy grad blitt løst i Grimstadskolen med å tildele assistenttimer.

Videre kvalitetsutviklingsarbeid knyttet til arbeidet med spesialundervisning vil i kommende periode hovedsakelig styres gjennom satsingen *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*.

Bruk av alternativ opplæringsarena

Når en eller flere elever får opplæring på et annet sted enn på skolen sitt område, kaller vi opplæringsstedet en alternativ opplæringsarena. Opplæringsloven § 8-1 gir elevene rett til å gå på nærskolen, men har en snever åpning for å tilby en alternativ opplæringsarena for elever under visse vilkår:

- Det skal være hensynet til eleven, ikke hensynet til skolen som er avgjørende
- Det er frivillig for eleven/foresatte å ta imot tilbudet
- Eleven har et enkeltvedtak om spesialundervisning og den alternative opplæringsarenaen inngår i vedtaket
- Det må foreligge en avtale om bistand til gjennomføring av spesialundervisning mellom kommunen (skolen) og tilbyder av tiltaket
- Skolen må vurdere om tilbudet er nødvendig og i samsvar med det konkrete barnets beste
- Tilbudet skal være i samsvar med kravene i opplæringsloven med forskrifter, herunder det pedagogiske innholdet og bestemmelsene om elevens psykososiale skolemiljø (kapittel 9A)

Tabell 3. Omfang av alternativ opplæringsarena i skoleåret 2022-23

1.-7. trinn	8.-10-trinn	Gutter	Jenter	Sum 1.-10.trinn
18	19	28	9	37

Tabellen tar utgangspunkt i data fra GSI og viser at i skoleåret 2022-23 har kommunen 37 elever som er utplassert en eller flere dager i uken utenfor ordinær opplæring. Dette er 5 flere elever enn forrige skoleår. Av disse er 28 gutter og 9 er jenter. Det er omtrent like mange på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Av de 37 elevene, er det 32 elever som har et alternativt opplæringstilbud på Hommedal skolegård.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Andelen elever med spesialundervisning er høyere i Grimstad enn i landet
 - Andelen med vedtak om spesialundervisning øker med økende alder
 - 9,2 prosent andel elever med spesialundervisning er det høyeste nivået i 8-års perioden
- Det er en betydelig variasjon blant skolene når det gjelder andel elever som har vedtak om spesialundervisning
- Privatskolene ligger fortsatt svært høyt når det gjelder andel elever med vedtak om spesialundervisning, og høyere enn fjoråret
- Det er store kjønnsforskjeller knyttet til spesialundervisning slik at det er langt flere gutter enn jenter som har et spesialpedagogisk tilbud
- Når elever i Grimstad får tildelt spesialundervisning, får de mange pedagogtimer
- Når elevene først får tildelt assistent i sitt spesialundervisningstilbud, får de mange timer
- Assistenttildelingen har økt fra fjoråret ved at det er 33 flere elever som har fått tildelt assistent i vedtaket sitt i skoleåret 2022-23 sammenlignet med skoleåret 2021-22
- 37 elever mottar alternativ opplæring utenfor skolen. Dette er 5 flere enn fjoråret. Nesten alle har tilbudet sitt på Hommedal skolegård

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Fortsette fokuset på kvalitet i spesialundervisningen
- Styrke skolenes evne til å gi ordinær, tilpasset opplæring
- Legge til rette for at assistentbruken kan reduseres
- Følge opp kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis – en skole for alle

4.3 Læringsmiljø i skolen

Det er flere forhold som er grunnleggende for at elever skal oppleve et trygt og godt læringsmiljø. Høy kvalitet på læringsmiljøet er viktig for elevens faglige, personlige og sosiale utvikling. I møte med fremtidens utfordringer vil det være et stort behov for trygge, sosiale og kreative mennesker som kan finne svar på de utfordringene vi står overfor.

Lærerens kompetanse i klasseledelse og evne til å etablere positive relasjoner med hver enkelt elev, er helt avgjørende. I tillegg er det viktig at skolen får til et godt samarbeid med foreldrene, og at det etableres gode relasjoner og en kultur for læring i elevgruppen (Utdanningsdirektoratet 2013).

Utdanningsdirektoratet oppgir følgende kjennetegn på et godt læringsmiljø:

- Skolen har en god ledelse som kontinuerlig arbeider med å forbedre ulike sider ved læringsmiljøet og har gode rutiner for arbeidet med mobbing og andre krenkelses
- Skolen har utviklet en god klasseledelse preget av gode relasjoner mellom lærer og elev
- Skolen har positive relasjoner mellom elevene og en kultur for læring blant elevene
- Skolen har gode relasjoner og et godt samarbeid med foreldrene

Informasjon om elevenes læringsmiljø hentes fra Elevundersøkelsen. Undersøkelsen er obligatorisk for skolene å gjennomføre på 7. trinn og 10. trinn. Formålet med Elevundersøkelsen er ifølge Utdanningsdirektoratet å gi kunnskap om elevenes subjektive oppfatning av skole- og læringsmiljø. Informasjonen fra undersøkelsen skal danne grunnlag for kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet. Resultatene presenterer Utdanningsdirektoratet i det nye analysebrett for statistikk – grunnskole.

4.3.1 Læringsmiljøindekser for Grimstad og landet for øvrig

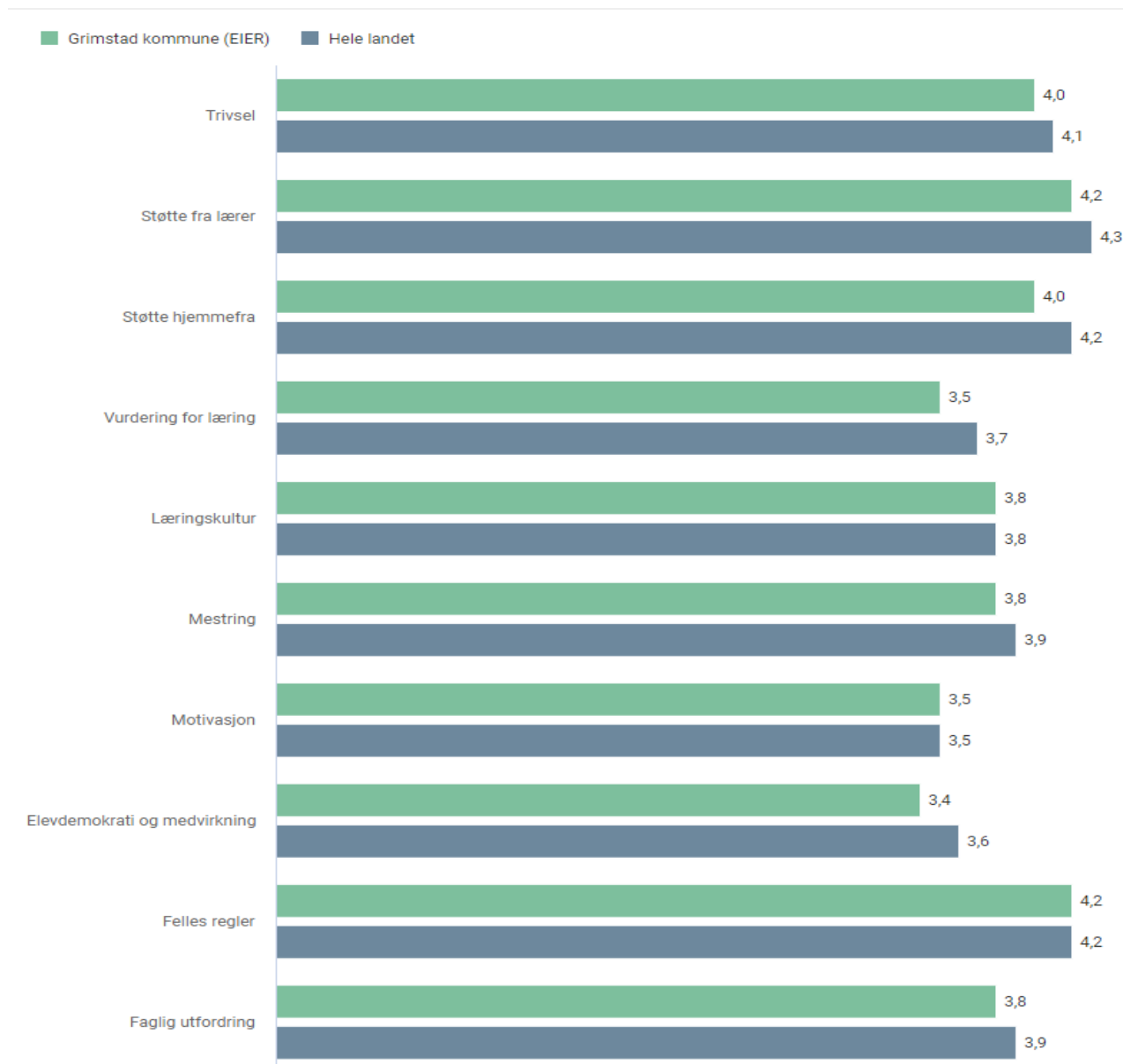
Analysebrettet for statistikk, presenterer på en enkel måte indeksene knyttet til elevenes læringsmiljø. For at tilstandsrapporten ikke skal bli for omfattende, presenteres resultatene kun på kommunenivå. Skolene vil finne statistikk for sine skoler ved å definere dette i analysebrettet.

Skala-forklaring:

1-5 hvor høy verdi betyr positivt resultat. Beste verdi er 5.

Diagram 1. Læringsmiljø 7. årstrinn Grimstad og landet for øvrig, 2022-23

Eleundersøkelsen – alle indikatorer – 7. årstrinn

2022-23, Hele landet, 7. årstrinn, Alle indikatorer, Alle eierformer, Alle kjønn

Diagram 1 viser resultatene for skoleåret 2022-23, for 7. årstrinn og for begge kjønn. Grimstad sammenlignes her med landet for øvrig. I fjorårets Tilstandsrapport ble de ulike variablene i diagrammet beskrevet inngående. I årets rapport gjentas ikke denne beskrivelsen, men det vises til beskrivelsene i Tilstandsrapport for barnehage, skole og barnevern 2021-22.

Diagrammet viser at elevene i Grimstad rapporterer noe lavere fornøydhetsnivå sammenlignet med landet når det gjelder trivsel, støtte fra lærer og støtte hjemmefra. Støtte fra lærer har for Grimstad en skåre på 4,2 mot 4,4 for fjoråret. Når det gjelder trivsel er skåren for Grimstad 4,0, mens den var på 4,2 i fjor.

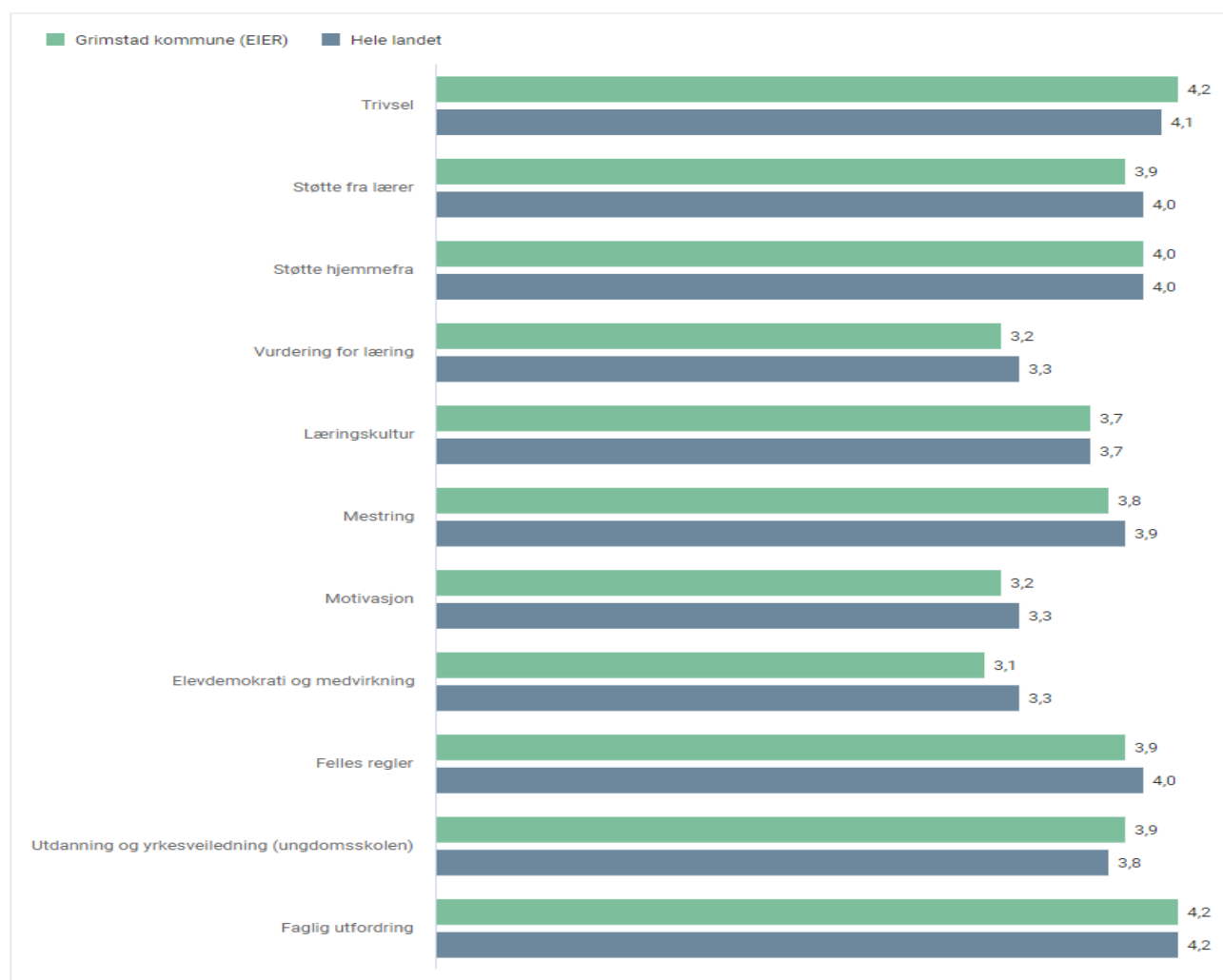
Vurdering for læring har også en lavere skåre i år, 3,5 mot 3,7 i fjor. Dette må for begge år anses for å være lavt, og det er bekymringsfullt at den er lavere i år sammenlignet med året før. Når det

gjelder læringskultur, mestring og motivasjon, må de også anses for å ha lave skårer. Dette kan også være med på å forklare nedgangen i rapportert trivsel.

Fortsatt skårer både landet og Grimstad lavt på elevdemokrati. 3,4 for Grimstad er også lavere enn fjoråret hvor skåren var på 3,7. Generelt er mønsteret for både landet og Grimstad at årets resultater er svakere enn for forrige skoleår.

Diagram 2. Læringsmiljø 10. årstrinn Grimstad og landet for øvrig, 2022-23

Elevundersøkelsen – alle indikatorer – 10. årstrinn

2022-23, Hele landet, 10. årstrinn, Alle indikatorer, Alle eierformer, Alle kjønn

Diagrammet viser resultatene for skoleåret 2022-23, for 10. årstrinn og for begge kjønn. Grimstad sammenlignes også her med landet for øvrig.

Diagrammet viser at elevene i Grimstad rapporterer noe høyere trivsel (4,2) enn landet for øvrig (4,1). Trivselsskåren for Grimstad er høyere enn for fjoråret i Grimstad (4,0). Når det gjelder støtte fra lærer, er skåren for Grimstad på 3,9. Dette er lavere enn for fjoråret hvor skåren for Grimstad var 4,0. Når det gjelder indikatoren støtte hjemmefra, viser den 4,0 mot 3,9 i fjor. Støtte fra voksne er omtrent lik for Grimstad og landet.

Vurdering for læring har i år en skåre på 3,2 i Grimstad. Dette er identisk med fjoråret, og må sies å være en svak skåre. Skåren for landet er her 3,3. Denne skåren har lagt stabilt lavt over flere år,

og det er vanskelig å se at tidligere nasjonale satsinger på vurdering for læring har hatt langvarig effekt.

Når det gjelder læringskultur (3,7), mestring (3,8) og motivasjon (3,2), må de også anses for å ha lave skårer. For læringskultur og mestring er skårene også lavere enn det elevene rapporterte i fjor. Skårene er også lave for landet for øvrig.

Fortsatt skårer både landet og Grimstad lavt på elevdemokrati. Elevene på 10. trinn i Grimstad gir en skåre på 3,1. Dette er lavere enn landet for øvrig (med 3,3) og dessuten lavere enn for 7. trinn i Grimstad (3,4). Som vi har påpekt i tidligere tilstandsrapporter, er dette noe vi undrer oss over med tanke på at barn og unge i henhold til Barnekonvensjonen artikkel 12 skal høres og medvirke etter alder og modenhet. Skolene bør ta disse resultatene opp med elevene, og drøfte hvordan medvirkningen kan bli bedre og kanskje også hva medvirkning kan handle om.

4.3.2 Mobbing og andre former for krenkelser

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø, og skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring.

Mobbing skaper store vansker for de involverte. Forskning viser at den som blir utsatt, står i fare for å utvikle psykiske vansker og i noen tilfeller også skolevegring. Mobbing bidrar også til å redusere elevens utbytte av opplæringen. Samtidig er det også negative effekter for den som mobber. Forskning finner at mobbing ikke bare påvirker de som direkte er involvert i handlingene, men at klassefellesskapet og andre som befinner seg i skolemiljøet, også påvirkes (NOU 2015:2). Lovgiver bruker begrepet ”krenkende ord eller handlinger” i lovteksten, og eksemplifiserer dette ved «mobbing, diskriminering, vold og rasisme.” Krenkelser er de enkelte episodene som finner sted og som både kan handle om diskriminering, utestengning, vold eller rasisme. Når krenkelser systematisk gjentas, bruker vi ofte betegnelsen mobbing (NOU 2015:2). En vanlig definisjon av mobbing er ”fysiske eller sosiale negative handlinger som utføres gjentatte ganger over tid av en person eller flere sammen, og som rettes mot en som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen” (Olweus og Roland 1983, Smith 2005, Sullivan 2010). I presentasjonen under, er det mobbing vi konsentrerer oss om.

Diagram 3. Forekomst av mobbing på 7. trinn. Grimstad sammenlignet med landet for øvrig

For å kunne sette årets resultater inn i en sammenheng, presenteres forekomsten av mobbing i en tre-årsperiode (i analysebrettet for statistikk har Utdanningsdirektoratet presentert flere år for landet enn for Grimstad) og vi sammenligner med landet for øvrig. Vi får følgende utviklingstrekk:

Mobbing på skolen – utvikling over tid – 7. årstrinn

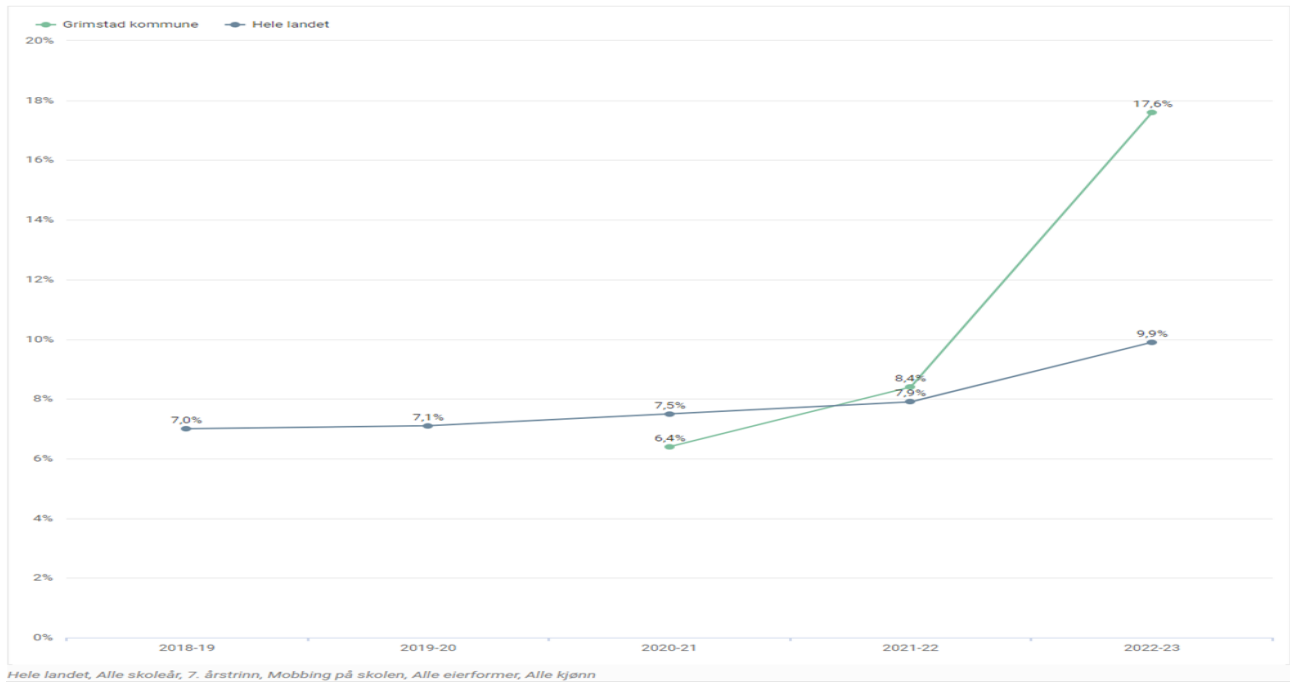

Diagram 3 viser hvordan elevene på 7. trinn har rapportert forekomst av mobbing over tid. Vi ser Grimstad i grønt og landet for øvrig i blått. Tendensen er økende både for landet og Grimstad. Utviklingen er imidlertid bekymringsfull for Grimstad. 17,6 prosent som rapporterer om mobbing på 7. trinn er rekordhøyt, og hele 9,2 prosent høyere enn forrige skoleår. Variasjonen mellom skolene er store, og skolene er i gang med å analysere egne tall og utvikling, samt supplere med ytterligere undersøkelser (Spekter-undersøkelser som gir mer detaljert informasjon). Det er viktig at de enkelte skolene får en forståelse av *sine* utfordringer, for å kunne sette inn egnede og tilstrekkelige tiltak slik loven krever.

Diagram 5. Forekomst av mobbing på 10. trinn – Grimstad og landet for øvrig

På samme måte som for 7. trinn, presenteres her en oversikt for 10. trinn som viser utvikling over de siste tre år.

Mobbing på skolen – utvikling over tid – 10. årstrinn

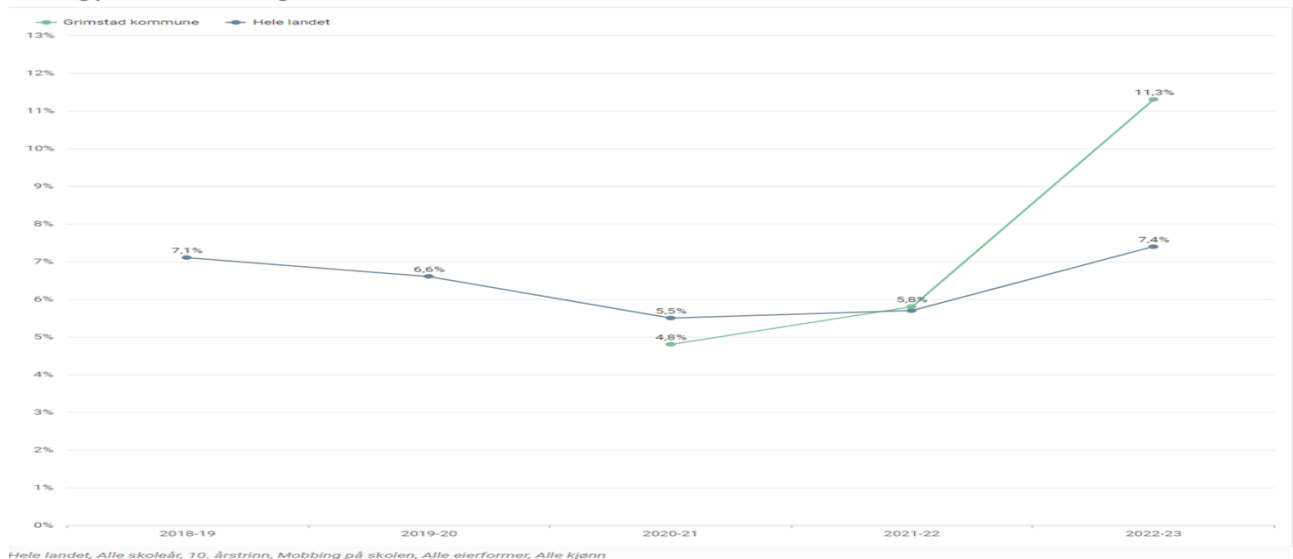

Diagram 5 viser hvordan elevene på 10. trinn har rapportert forekomst av mobbing over tid. Vi ser Grimstad i grønt og landet for øvrig i blått. Tendensen er økende både for landet og Grimstad. Utviklingen er også her bekymringsfull for Grimstad. 11,3 prosent av elevene på 10. trinn rapporterer om mobbing, og dette er 5,5 prosent økning fra fjoråret. På samme måte som for barneskolene, må ungdomsskolene foreta egne undersøkelser for å forstå disse resultatene mer inngående, og sette inn tiltak som er egnet og tilstrekkelig. Det er maktpåliggende at skolene her bidrar til god medvirkning, slik at elevene selv involveres i dette arbeidet.

Elevene oppgir at de hovedsakelig blir mobbet av medelever. Noen oppgir at de blir mobbet av voksne på skolen.

4.3.3 Ressursteam mot mobbing

Ressursteam mot mobbing har medlemmer med tverrfaglig kompetanse. Evaluering for 2022 er påbegynt, men ikke ferdigstilt. Det er blant annet sendt ut en undersøkelse til skolene om erfaringer og syn på teamet. Generelt har det blitt meldt inn få saker, og ingen fra barnehage.

4.3.4 Skolevegring og mobbing

Så langt finnes det ikke sikre tall på omfang og utvikling av skolevegring i Norge. I den senere tid har flere aktører tatt til orde for et sentralt nasjonalt register uten at dette er besluttet. Signalene fra skoler og PPT nasjonalt, regionalt og lokalt i Grimstad er at skolevegring er økende, og at flere yngre barn blir berørt.

Skolefravær har mange ulike årsaker, og i tillegg kan det være sammensatte årsaker til elevers fravær som gjør bildet komplekst. Noen av årsakene er knyttet til diagnoser, andre til psykisk helse og/eller familieforhold, noen til mobbing og læringsmiljø. Forskning har påvist at elever som blir mobbet, har to og en halv gang så stor risiko for skolevegring som andre elever. Denne sammenhengen har vist seg å være sterk på barneskolen, men noe svakere på ungdomsskolen. Grimstad kommune har hatt et særlig fokus på temaet skolevegring/ufrivillig skolefravær i 2022/23. Det ble utarbeidet oppdaterte retningslinjer for skolenes arbeid med skolenærvær og skolefravær. Disse ble vedtatt av kommunestyret i februar 2022. Retningslinjene er nå under implementering ute på skolene. Det ble videre utarbeidet en redegjørelse om skolevegring som ble behandlet i kommunestyret 13. juni 2023. Kommunestyret ba deretter om en oppfølgingssak med forslag til tiltak og anslag av kostnader. Denne saken ble behandlet i kommunestyret 5. september 2023. Utarbeidelse av Grimstad kommunes forebyggende plan er nylig vedtatt politisk. Denne overordnede planen skal blant annet gi retning til hvordan skolene skal jobbe med å forebygge skolefravær og lykkes med tidlig innsats.

I den politiske saken med redegjørelse om skolevegring, fremgår det at det i juni 2023 var 62 elever som var helt eller delvis borte fra skolen. Dette utgjør 2,1 prosent av elevmassen vår. Skolene i Grimstad har høyt fokus på skolevegring, og gjør mye godt forebyggende og individrettet arbeid. Samtidig er det viktig å understreke at skolene kan bli bedre. I den politiske saken knyttet til tiltak, har vi spesielt fremhevet kompetanseheving og økt bemanning, for eksempel i forhold til opprettelse av skolefraværsteam.

Mobbing og krenkelser generelt og skolevegring spesielt, bør fortsatt være et satsingsområde for Grimstad kommune. Fokuset bør være på å utvikle godt forebyggende arbeid, samtidig som skolene (og barnehagene) implementerer de rutiner og retningslinjer som er utarbeidet for å ivareta det enkelte barn og unge når saker først oppstår. Kommunestyret vedtok 07.11.23 Kommunens plan for forebyggende - særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge. Planens overordnede mål og strategier vil stå sentralt i arbeidet med å forebygge utenforskap, mobbing og krenkelser.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Fortsatt skårer både landet og Grimstad lavt på elevdemokrati. Elevene på barneskolen opplever noe høyere grad av medvirkning og elevdemokrati sammenlignet med elevene på ungdomstrinnet. Slik var det også forrige skoleår
- Elever på barnetrinnet rapporterer lavere grad av støtte fra lærer enn i fjor, men rapporterer noe høyere fornøydhet enn elevene på ungdomstrinnet.
- Elevene på barnetrinnet rapporterer høyere grad av tilfredshet med skolens vurderingspraksis enn elevene på ungdomstrinnet, men også her er det lavere skåre enn fjoråret
- Elevene på barnetrinnet opplever samme grad av mestring som ungdomsskoleelevene
- Elevene på barnetrinnet opplever høyere grad av motivasjon enn elevene på ungdomstrinnet
- Elevene på barnetrinnet opplever høyere grad av støtte hjemmefra enn ungdomsskoleelevene
- Det er mange elever i Grimstadskolen som rapporterer om mobbing (17,6 prosent på 7. trinn og 11,3 prosent på 10. trinn), og det øker både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Økningen på barnetrinnet er størst
- Ressursteam mot mobbing må få kompetanseheving for videre eksistens
- Kommunen har hatt et særlig fokus på skolevegring i skoleåret 2022-23 med utarbeidelse av ny retningslinje for arbeid med skolenærvær og skolefravær, og fremmet konkrete forslag til tiltak for å forhindre skolevegring

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Øke kompetanse om mobbing og krenkelser i skolene og hele oppvekstområdet
- Analysere og forstå forskjellene mellom barnetrinnene og ungdomstrinnene og sette inn rette tiltak
- Sørg for god implementering/realisering av retningslinjene for arbeid med skolenærvær og skolefravær

Resultatene skal danne grunnlag for underveisvurdering og sluttvurdering i alle fag. Resultatene som elevene får underveis i skoleløpet, skal også danne grunnlag for å tilpasse opplæringen og således øke læringsutbyttet.

Kompetanse i fag handler om å bruke kunnskaper og ferdigheter i kombinasjon til å løse oppgaver og utfordringer. Formålet og hovedområdene i faget gir retning til å forstå kompetansemålene i sammenheng og hva samlet kompetansemål i faget er. Elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene og hva lærere legger vekt på når de vurderer deres kompetanse i faget. Elevenes kompetanse i faget måles blant annet gjennom nasjonale prøver, standpunktvurdering og eksamen.

Det nye læreplanverket definerer noen grunnleggende ferdigheter slik som lesing, skriving, regning, muntlig ferdigheter og digitale ferdigheter. I tillegg har folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling kommet inn i læreplanverket som såkalte tverrfaglige temaer. Tanken med det nye læreplanverket, er blant annet at det skal gi elevene mer dybdekunnskap og dybdelæring. Elevene har derfor færre kompetansemål å forholde seg til, sammenlignet med læreplanen Kunnskapsløftet 2006.

I presentasjonen under, ser vi nærmere på utviklingen i fag og ferdigheter på ulike elevkull og vi gjør vurderinger ut fra utvalgte og aktuelle strategier og satsinger. Resultatene er hentet fra utdanningsdirektoratets analysebrett for statistikk - skole.

4.4.1 Leseferdigheter og norskfaget

Prøven skal måle i hvilken grad elevenes leseferdigheter er i samsvar med beskrivelsene av lesing som grunnleggende ferdighet i læreplanen til hvert fag. Prøven er ikke en prøve i norskfaget, men en prøve som viser om elevene har den grunnleggende ferdigheten i lesing som er som er nødvendig for å nå kompetansemålene i fagene.

Satsingen på lesing i Grimstadskolen har nå pågått over en periode på seks år. All skoleutvikling tar tid, og forskere som Hattie og Nordahl understreker at det tar minst tre til fem år før en skole kan se resultatet av en satsing og et utviklingsarbeid. Når resultatene fra nasjonale prøver for skoleåret 2022 presenteres og sammenlignes med tidligere skoleår, er det derfor med en forventning om at vi ser spor av forbedring.

Grimstad kommune inngikk høsten 2022 i en regional satsing knyttet til lesing. Dette fikk betegnelsen READ, og vil bli omtalt under kapittel 4 om pågående prosjekter. Videre har kommunen fått tildelt midler til et prosjekt knyttet til å styrke skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering. Prosjektet tar sikte på å øke elevenes kompetanse på lesing av digitale tekster. Prosjektet beskrives mer detaljert i kapittel 4. Vi forventer at disse satsingene på sikt også skal bidra til å øke elevenes leseferdigheter.

De nasjonale prøvene i lesing omfatter tre aspekter ved lesing:

1. finne informasjon
2. tolke og forstå
3. reflektere over og vurdere tekstens form og innhold

Utvalget av tekster som inngår i prøvene, er basert på det tekstmangfoldet som elevenes lesing vanligvis utfoldes i.

For å måle grunnleggende ferdigheter i lesing, kan vi ta utgangspunkt i flere indikatorer. I denne tilstandsrapporten ser vi på nasjonale prøver og standpunkt karakterer.

Tabell 1. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosentfordeling på mestringsnivå, 5. trinn, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3
2016-17	25,2	50,8	24,0
2017-18	23,6	53,0	23,4
2018-19	22,9	54,7	22,5
2019-20	22,7	55,7	21,6
2020-21	21,7	55,2	23,1
2021-22	22,7	56,0	21,3
2022-23	28,7	48,7	22,6

På 5. trinn har nasjonale prøver tre mestringsnivåer der mestringsnivå 3 er best. Tabell 1 viser en oversikt over resultatene over de siste sju årene nasjonalt. Dette viser utvikling over tid, men ikke knyttet til de samme elevene.

Tabellen viser vi nasjonalt har hatt en negativ utvikling knyttet til lesing de siste årene. Vi ser en økning på 6 prosent som har prestert på laveste mestringsnivå i år sammenlignet med i året før. Det er samtidig 1,3 prosent som har beveget seg fra mestringsnivå 2 til 3. Dette må vi forstå som at det er flere elever som har beveget seg fra mestringsnivå 2 til mestringsnivå 1.

Tabell 2. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosentfordeling på mestringsnivå, 5. trinn, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3
2016-17	21,1	49,1	29,8
2017-18	24,8	57,0	18,2
2018-19	26,6	54,4	19,0
2019-20	25,4	58,7	15,9
2020-21	22,0	56,0	22,0
2021-22	20,6	53,2	26,2
2022-21	23,0	54,9	22,0

Tabell 2 viser et annet mønster for Grimstad. Også vi har fått en økning elever som har prestert på det laveste mestringsnivået. Økningen er på 2,4, og er dermed svakere enn for landet. I Grimstad er det imidlertid en reduksjon knyttet til elever som har prestert på høyeste mestringsnivå, og en liten økning av elever som har prestert på mestringsnivå 2. Mønsteret for Grimstad er dermed at vi har fått en forskyvning av elever fra høyere mestringsnivå til lavere.

Resultatene er ikke tilfredsstillende, og gjenspeiler ikke den satsingen som kommunen har hatt på lesing de siste årene.

Tabell 3. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosentfordeling på mestringsnivå, 8. trinn, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	9,7	17,7	41,5	19,4	11,7
2017-18	8,8	17,9	42,1	20,2	11,0
2018-19	9,3	16,8	42,5	21,1	10,3
2019-20	9,9	14,7	43,1	23,2	9,1
2020-21	9,6	17,6	41,6	21,9	9,4
2021-22	9,9	17,3	41,4	21,7	9,7
2022-23	10,6	21,4	38,5	20,3	9,3

På ungdomstrinnet er det fem mestringsnivåer. Det er inntatt resultater for de sju siste skoleårene for å vise utvikling over tid. Tabellen viser resultatene nasjonalt for 8. trinns elever for landet. Her ser vi en forskyvning fra elever som har prestert på mestringsnivå 3 til svakere mestringsnivåer.

Tabell 4. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosentfordeling på mestringsnivå, 8. trinn, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	8,8	26,7	39,7	16,8	8,0
2017-18	6,3	13,5	48,0	19,4	12,7
2018-19	10,0	22,5	41,1	20,3	6,1
2019-20	9,8	15,9	42,7	24,0	7,7
2020-21	8,9	15,6	48,2	20,5	6,7
2021-22	13,0	19,5	42,7	18,3	6,5
2022-23	9,3	22,0	40,5	18,5	9,7

Tabell 4 viser resultater på nasjonale prøver for Grimstad på 8. trinn over de siste sju skoleårene. Av tabellen kan vi utlede at resultatene for Grimstad-elevene ikke følger samme mønster som for landet for øvrig. Det er en liten økning knyttet til elever som har prestert på mestringsnivå 4 fra fjoråret, og en mer markant økning av elever som har prestert på høyeste mestringsnivå i Grimstad (økning på 3,2). Samtidig registrerer vi en reduksjon av elever som har prestert på laveste mestringsnivå med 3,7 prosent. Dette må vi anse oss fornøyd med, ikke minst for ungdomsskolene har vært bekymret for elevenes leseferdigheter. Utviklingen må uansett følges nøye også i årene som kommer.

Tabell 5. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosentfordeling på mestringsnivå, 9. trinn, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	5,4	11,1	35,9	24,6	23,0
2017-18	5,1	11,5	36,2	25,7	21,5
2018-19	5,9	11,1	37,0	26,6	19,5
2019-20	6,0	9,3	35,9	29,7	19,1
2020-21	5,8	11,0	35,3	28,5	19,3
2021-22	6,5	11,7	35,1	27,3	19,3
2022-23	6,2	12,6	32,6	27,1	21,9

Tabell 5 viser resultatene for elever på 9. trinn nasjonalt i en sjuårs-periode. Vi finner noen flere elever som har prestert på høyeste mestringsnivå. Det er også en økning av elever som har prestert på mestringsnivå to. Med en reduksjon på 2,5 prosent av elever som har prestert på mestringsnivå 3, forstår vi at disse elevene har fordelt seg på både høyere og lavere mestringsnivå i skoleåret 2022-23.

Tabell 6. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosentfordeling på mestringsnivå, 9. trinn, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	8,1	11,9	39,2	21,5	19,2
2017-18	7,5	11,8	40,4	24,7	15,7
2018-19	6,0	10,3	41,3	25,0	17,5
2019-20	8,5	12,9	34,4	32,1	12,1
2020-21	4,8	16,9	35,9	25,8	16,5
2022-23	6,6	16,8	34,4	25,0	17,2

I tabell 6 vises utviklingen for 9. trinn i Grimstad. Her ser vi en økning av elever som har prestert på laveste mestringsnivå (økning på 1,8 prosent). Samtidig ser vi en økning på 0,7 prosent knyttet til elever som har prestert på høyeste mestringsnivået. For øvrig er det små endringer fra fjoråret.

Avsluttende kommentar til nasjonale prøver lesing

Skoleeier er ikke tilfreds med årets resultater på nasjonale prøver for Grimstad på 5. trinn. Med den kommunale satsingen på lesing de siste årene, hadde vi forventet en annen utvikling. Samtidig er vi glad for å observere bedre resultater på 8. trinn for Grimstad. Vi ser en negativ utvikling på 9. trinn i Grimstad når det gjelder det laveste mestringsnivået. Dette er dagens 10. trinns elever.

STANDPUNKTKARAKTERER - NORSKFAGET

Standpunktkarakterer, sammen med karakterer for eksamen, utgjør sluttvurderingen i grunnskolen. Vurderingen gir informasjon om kompetansen elevene har oppnådd i faget, og den skal ta utgangspunkt i målene i læreplanverket. Karakterskalaen er 1-6, med 6 som beste karakter. I tabellen under presenteres resultatene for standpunkt i norsk hovedmål, kommunale skoler, for de fire siste årskullene:

10. trinn	Grimstad	Nasjonalt
Karakterer	Snittkarakterer	
Standpunkt norsk hovedmål, skriftlig, 10. trinn (2019-20)	3,8	4,0
Standpunkt norsk hovedmål, skriftlig, 10. trinn (2020-21)	3,8	4,0
Standpunkt norsk hovedmål, skriftlig, 10. trinn (2021-22)	4,2	4,0
Standpunkt norsk hovedmål, skriftlig, 10. trinn (2022-23)	3,7	4,0

Tabellen viser at snittkarakter for Grimstad-elevene i år er 3,7 for avgangselevene. Dette er 0,5 lavere enn for avgangselevene i fjor og 0,3 svakere enn for landet for øvrig. Resultatet for Grimstad er det svakeste i perioden, og kan ikke anses for å være tilfredsstillende.

Det er en viss variasjon mellom skolene, men ikke så mye som for fagene engelsk og matematikk.

4.4.2 Regneferdigheter og realfagene

Prøven skal måle i hvilken grad elevenes regneferdigheter er i samsvar med beskrivelsene av regning som grunnleggende ferdighet i læreplanen til hvert fag. Prøven er ikke en prøve i matematikkfaget, men en prøve som viser om elevene har den grunnleggende ferdigheten i regning som er som er nødvendig for å nå kompetansemålene i fagene.

Det har ikke vært en spesiell satsing på regning og matematikkfaget i Grimstadskolen på samme måte som det har vært for lesing.

Tabell 1. Resultater på nasjonale prøver regning, 5. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3
2016-17	23,4	52,1	25,2
2017-18	22,8	51,4	25,8
2018-19	22,8	51,4	25,8
2019-20	23,5	50,9	25,7
2020-21	23,7	51,9	24,4
2021-22	23,1	51,4	25,5
2022-23	25,5	49,4	25,2

Tabellen knyttet til regning for 5. trinn nasjonalt, viser høy grad av stabilitet over tid på alle tre mestringsnivåene. De fleste elevene plasserer seg på mestringsnivå 2.

Tabell 2. Resultater på nasjonale prøver regning, 5. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3
2016-17	17,3	49,1	33,6
2017-18	23,5	52,3	24,2
2018-19	25,0	54,0	21,0
2019-20	24,7	53,4	21,9
2020-21	14,5	61,5	24,0
2021-22	20,4	50,4	29,3
2022-23	19,7	55,6	24,7

Tabell 2 viser at elevene i Grimstad skiller seg fra landet for øvrig når det gjelder nasjonale prøver på 5. trinn i 2022-23. Flere elever presterer på mestringsnivå 2 sammenlignet med landet for øvrig (55,6 mot 49,4). Videre kan vi merke oss at det er færre elever i Grimstad som presterte på laveste mestringsnivå (mestringsnivå 1) sammenlignet med landet, samtidig som det var omtrent like mange elever som presterte på høyeste mestringsnivå (mestringsnivå 3) som landet for øvrig.

Tabell 3. Resultater på nasjonale prøver regning, 8. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	7,3	22,4	39,0	20,6	10,7
2017-18	7,8	22,3	37,7	21,5	10,7
2018-19	8,8	21,2	37,6	22,4	10,1
2019-20	7,4	23,4	38,5	20,6	10,1
2020-21	7,7	23,5	38,6	20,1	10,1
2021-22	8,5	22,5	38,5	20,8	9,7
2022-23	9,3	19,5	39,5	21,4	10,3

Tabellen knyttet til nasjonale prøver for 8. trinn nasjonalt viser høy grad av stabilitet over tid på alle fem mestringsnivåer. De fleste elevene plasserer seg også i år på mestringsnivå 3.

Tabell 4. Resultater på nasjonale prøver regning, 8. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	5,2	20,6	42,5	21,4	10,3
2017-18	7,3	19,9	45,9	19,5	7,3
2018-19	7,8	20,8	43,3	20,3	7,8
2019-20	8,5	23,1	37,7	22,7	8,1
2020-21	6,6	22,3	42,7	17,5	10,9
2021-22	7,8	23,3	42,4	19,2	7,3
2022-23	6,9	20,6	37,0	22,5	13,0

Tabellen viser en markant økning av elever som har prestert på høyeste mestringsnivå (mestringsnivå 5) skoleår 2022-23 sammenlignet med skoleår 2021-22. 13 prosent er også det høyeste nivået i sju-årsperioden. Det er også en høyere andel av Grimstad-elevne som har prestert på mestringsnivå 4, samtidig som det er færre elever som har prestert på de laveste mestringsnivåene sammenlignet med fjoråret (6,9 mot 7,8 og 20,6 mot 23,3). Av det kan vi utlede at elevene i Grimstad har prestert bedre i regning i skoleåret 2022-23 enn fjorårets 8. trinns elever.

Tabell 5. Resultater på nasjonale prøver regning, 9. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	4,2	15,4	34,2	25,2	20,9
2017-18	4,3	15,2	33,7	26,3	20,5
2018-19	4,8	14,4	32,7	28,4	19,6
2019-20	4,6	15,6	34,4	25,6	19,7
2020-21	4,7	15,5	35,1	25,5	19,2
2021-22	5,1	15,4	34,7	26,5	18,3
2022-23	5,2	12,8	34,1	27,1	20,8

Tabellen viser høy grad av stabilitet knyttet til elever nasjonalt for skoleåret 2021/22 med en liten forskyvning fra høyere mestringsnivå til lavere. De fleste elever plasserer seg på mestringsnivå 3.

Tabell 6. Resultater på nasjonale prøver regning, 9. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2016-17	3,6	17,0	33,2	26,5	19,8
2017-18	1,6	16,9	39,4	26,8	15,4
2018-19	6,3	13,1	33,3	31,0	16,3
2019-20	4,4	15,3	38,9	23,1	18,3
2020-21	4,6	20,3	33,1	23,8	18,1
2021-22	7,2	18,0	32,0	24,3	18,5
2022-23	6,3	15,0	38,3	25,7	14,6

Det som er mest iøynefallende ved tabell 6, er at det har vært en høyreforskyvning på elevenes prestasjoner fra lave mestringsnivåer til høyere. Det må anses for å være bra. Likevel er det færre elever som har prestert på høyeste mestringsnivå (14,6 mot 18,5). 14,6 på mestringsnivå 5 er det laveste i sju-års perioden. Dette kan ha sammenheng med naturlige variasjoner mellom elevkull, men skolene bør gjøre lokale analyser av resultatene.

Avsluttende kommentar til nasjonale prøver regning

Grimstad skiller seg fra landet for øvrig ved å ha større variasjon fra skoleår til skoleår. Dette er å forvente da tallgrunnlaget er langt lavere for en enkeltkommune enn for landet som helhet. Samlet sett anser skoleeier at det har vært en positiv utvikling i resultater fra nasjonale prøver i regning for Grimstad-elevene når vi sammenligner årskullet fra 2022-23 med årskullet fra forrige skoleår.

STANDPUNKTKARAKTERER - MATEMATIKK

Standpunktkarakterer, sammen med karakterer for eksamen, utgjør sluttvurderingen i grunnskolen. Vurderingen gir informasjon om kompetansen elevene har oppnådd i faget, og den skal ta utgangspunkt i målene i læreplanverket. Karakterskalaen er 1-6, med 6 som beste karakter. Standpunktkarakterene presenteres her over en fireårs-periode, for å vise utvikling over tid.

I tabellen under presenteres resultatene for standpunkt i matematikk for fire skoleår.

10. trinn	Grimstad	Nasjonalt
Karakterer	Snittkarakterer	
Standpunkt matematikk 10. trinn (2019-20)	3,9	3,8
Standpunkt matematikk 10. trinn (2020-21)	3,6	3,8
Standpunkt matematikk 10. trinn (2021-22)	3,8	3,8
Standpunkt matematikk 10. trinn (2022-23)	3,6	3,7

Tabellen viser at snittkarakteren for Grimstad-elevene er 3,6 for årets avgangselever. Dette er 0,2 svakere enn forrige skoleår, og identisk med avgangselevene 2019-20. Årets snittkarakter er 0,1 svakere snittkarakter enn landet for øvrig. Skoleeier er ikke fornøyd med at vi ser en tilbakegang fra fjoråret. Det er imidlertid store forskjeller mellom våre ungdomsskoler. Holviga ungdomsskole har snittkarakter på 4,1 mens Fevik og Grimstad ungdomsskole lå på 3,4.

4.4.3 Engelsk

Nasjonale prøver i engelsk måler i hvilken grad elevenes ferdigheter i engelsk er i samsvar med kompetansemålene i læreplanen for engelsk, knyttet til lese- og lytteforståelse, ord og uttrykk, og regler for rettskriving, ordbøyning og setningsstruktur.

Med det nye analysebrettet for statistikk, har Utdanningsdirektoratet inntatt resultatene for NP i engelsk for 5. trinn og 8. trinn. Av den grunn anses det som naturlig at disse resultatene også vil fremkomme i denne tilstandsrapporten. Det vil være fjorårets og årets resultater som inngår i tabellene under.

Tabell 7. Resultater på nasjonale prøver engelsk, 5. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, offentlige skoler, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3
2021-22	25,0	45,3	29,7
2022-23	24,7	51,2	24,1

Tabell 8. Resultater på nasjonale prøver engelsk, 5. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, offentlige skoler, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3
2021-22	30,5	42,3	27,2
2022-23	31,5	51,5	17,0

Tabell 7 og 8 knyttet til engelsk for 5. trinn, viser at elevene i 2022-23-kullet nasjonalt har prestert bedre enn den samme gruppen elever i Grimstad. Vi ser også at årets elevkull i Grimstad har prestert noe svakere enn fjorårets elevkull i Grimstad.

Tabell 9. Resultater på nasjonale prøver, engelsk, 8. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, offentlig skole, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2021-22	8,1	17,8	42,8	20,9	10,4
2022-23	10,6	18,8	41,7	19,2	9,7

Tabell 10. Resultater på nasjonale prøver, engelsk, 8. trinn, prosentfordeling på mestringsnivå, begge kjønn, kommunale skoler, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 5
2021-22	9,8	25,4	40,2	16,4	8,2
2022-23	10,9	21,7	40,7	20,2	6,6

På ungdomstrinnet er det også for engelsk fem mestringsnivåer, hvor 1 er lavest og 5 er høyest. Det som er mest iøynefallende når vi sammenligner tabell 9 (nasjonale resultater) og tabell 10 (resultater for Grimstad), er at de er veldig like hverandre med hensyn til mestringsnivå 1 og 3. Noen færre Grimstad-elevne er på det høyeste mestringsnivået sammenlignet med landet med 6,6 mot 9,7. Til gjengjeld er det flere Grimstad-elever på mestringsnivå 4 sammenlignet med landet med 20,2 mot 19,2. Når vi samtidig ser at det flere elever i år som har prestert på nivå 4 sammenlignet med i fjor, må dette kunne sies å være en positiv utvikling i Grimstad.

STANDPUNKTKARAKTERER - ENGELSK

Standpunktkarakterer, sammen med karakterer for eksamen, utgjør sluttvurderingen i grunnskolen. Vurderingen gir informasjon om kompetansen elevene har oppnådd i faget, og den skal ta utgangspunkt i målene i læreplanverket. Karakterskalaen er 1- 6, med 6 som beste karakter. Tabellen under presenteres resultatene for standpunkt i engelsk for to skoleår.

10. trinn	Grimstad	Nasjonalt
Karakterer	Snittkarakterer	
Standpunkt engelsk, 10. trinn (2021-22)	4,4	4,3
Standpunkt engelsk, 10. trinn (2022-23)	3,9	4,3

Fordi faget engelsk gikk fra to karakterer (muntlig og skriftlig) til en samlet karakter i 2021, presenteres resultater kun for to skoleår.

Tabellen viser at gjennomsnittskarakteren for skoleåret 2021/22 nasjonalt var 4,3 og for Grimstad 4,4. Dette anså vi for å være bra, men den skolevise fordelingen viste at det var store forskjeller mellom skolene hvor Fevik skole dro opp snittet. I inneværende skoleår er snittkarakterer nasjonalt identisk med fjoråret. Gjennomsnittlig standpunktkarakter i Grimstad har sunket med 0,5. Dette er noe vi ikke er fornøyd med. Resultatene fra Fevik skole og Grimstad ungdomsskole ligger noe høyere enn for Holviga ungdomsskole.

EKSAMEN

På grunn av koronapandemien ble alle eksamener for elever i grunnskolen avlyst våren 2020, 2021 og 2022. Det presenteres derfor kun resultater for skoleåret 2022-23.

NASJONALT

SKOLEÅR	NORSK HOVEDMÅL, SKRIFTLIG	MATEMATIKK	ENGELSK, SKRIFTLIG
2022-23	3,4	3,5	3,7

GRIMSTAD

SKOLEÅR	NORSK HOVEDMÅL, SKRIFTLIG	MATEMATIKK	ENGELSK, SKRIFTLIG
2022-23	3,3	3,5	3,8

Oversikten viser et lignende mønster for landet og for Grimstad ved at elevene presterer svakest i norsk og høyest i engelsk. Grimstadelevne gjorde det noe svakere enn landet i norsk enn landet for øvrig (3,3 mot 3,4), men høyere enn landet i skriftlig engelsk (3,8 mot 3,7). I neste års tilstandsrapport vil vi også kunne sammenligne utvikling av eksamensresultater for henholdsvis Grimstad og landet over to skoleår.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Elevene i Grimstad som gjennomførte nasjonale prøver (NP) i lesing på barnetrinnet i 2022-23 har prestert svakere enn elevene som gjennomførte prøven skoleåret 2021/22
- 8. trinn i Grimstad har prestert bedre på NP i lesing både sammenlignet med Grimstadelevne fra året før og sammenlignet med elever fra landet for øvrig
- Når det gjelder NP lesing for 9. trinn i Grimstad, ser vi en økning av elever som har prestert på laveste mestringsnivå, og en liten økning som har prestert på høyeste mestringsnivå sammenlignet med i fjor
- Vi registrerer en økning av elever på 9. trinn lesing i Grimstad på laveste mestringsnivå sammenlignet med i fjor (6,6 mot 4,8)
- Snittet for standpunkt karakter i norsk hovedmål har i Grimstad gått markant ned fra fjoråret, og er det laveste i fireårs-perioden med 3,7. Snittet nasjonalt har holdt seg på samme nivå som i fjor (4,0)
- Mht. NP regning, er det på 5. trinns færre elever på det høyeste mestringstrinnet i Grimstad sammenlignet med fjoråret
- Samtidig er det en liten reduksjon av elevmassen på regning 5. trinn i Grimstad som befinner seg på det laveste mestringsnivået sammenlignet med fjoråret
- For NP regning 8. trinn i Grimstad ser vi en markant økning av elever som har prestert på høyeste mestringsnivå sammenlignet med året før
- For NP regning 8. trinn i Grimstad er det en liten reduksjon av andel elever på det laveste mestringsnivået
- For NP regning 9. trinn i Grimstad ser vi en liten reduksjon av andel elever som presterer på laveste mestringsnivå
- For NP regning 9. trinn i Grimstad kan vi registrere færre andel elever som har prestert på det høyeste mestringsnivået sammenlignet med fjoråret, men flere elever på mestringsnivå 3 og 4
- Snittet for standpunkt karakter i matematikk i Grimstad har sunket fra skoleåret 2021-22 til skoleåret 2022-23
- NP i engelsk for 5. trinn viser svakere resultater enn for landet, og det er bekymringsfullt at det er mange på laveste mestringsnivå
- NP i engelsk for 9. trinn viser at elevene i Grimstad plasserer seg omtrent som landet for øvrig på de fem mestringsnivåene, men noe lavere på det høyeste mestringsnivået
- Grimstadelevne 2022-23 har markant svakere snitt karakter når det gjelder standpunkt i engelsk 10. trinn enn fjorårets Grimstad-elever. Dessuten svakere enn landet for øvrig

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

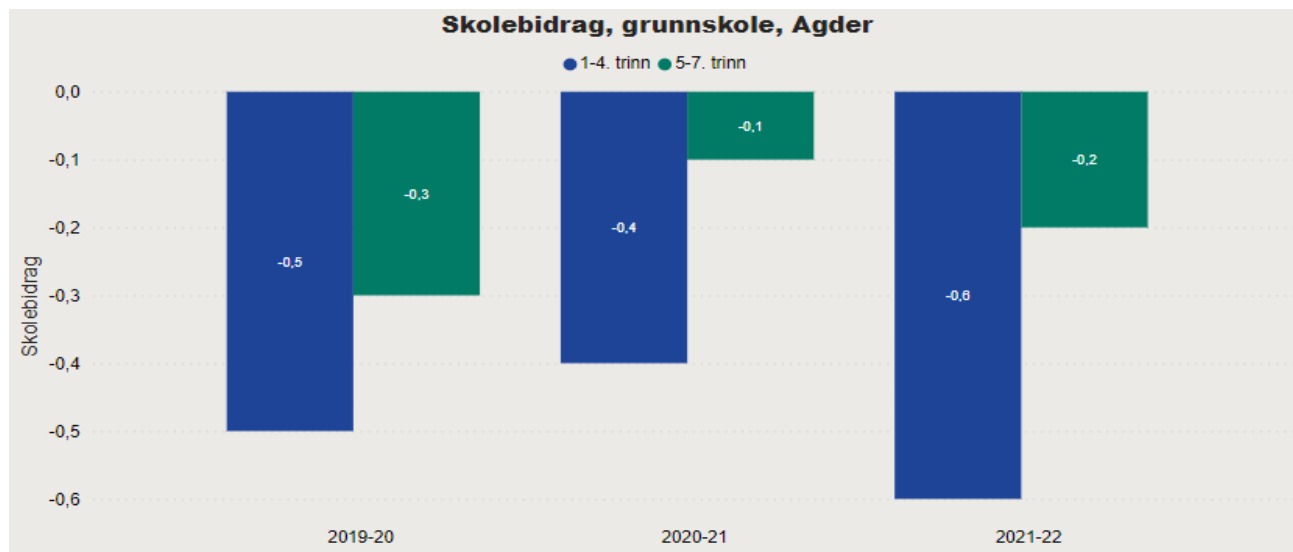
- Analysere resultatene på nasjonale prøver i lesing på barnetrinnet og ungdomstrinnet for å sette inn tiltak
- Analysere resultatene på nasjonale prøver i engelsk, 5. trinn for å sette inn tiltak
- Analysere resultatene på nasjonale prøver i engelsk 5. trinn for å sette inn tiltak

4.5 Skolebidragsindikatorerne

Skolebidragsindikatorerne skal gi en indikasjon på hva skolens innsats har å si for elevenes læringsresultater. Indikatorerne skal brukes i det lokale arbeidet med skoler, og må sees i sammenheng med annen informasjon om skolen. Dersom skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet, er skolebidraget lik null.

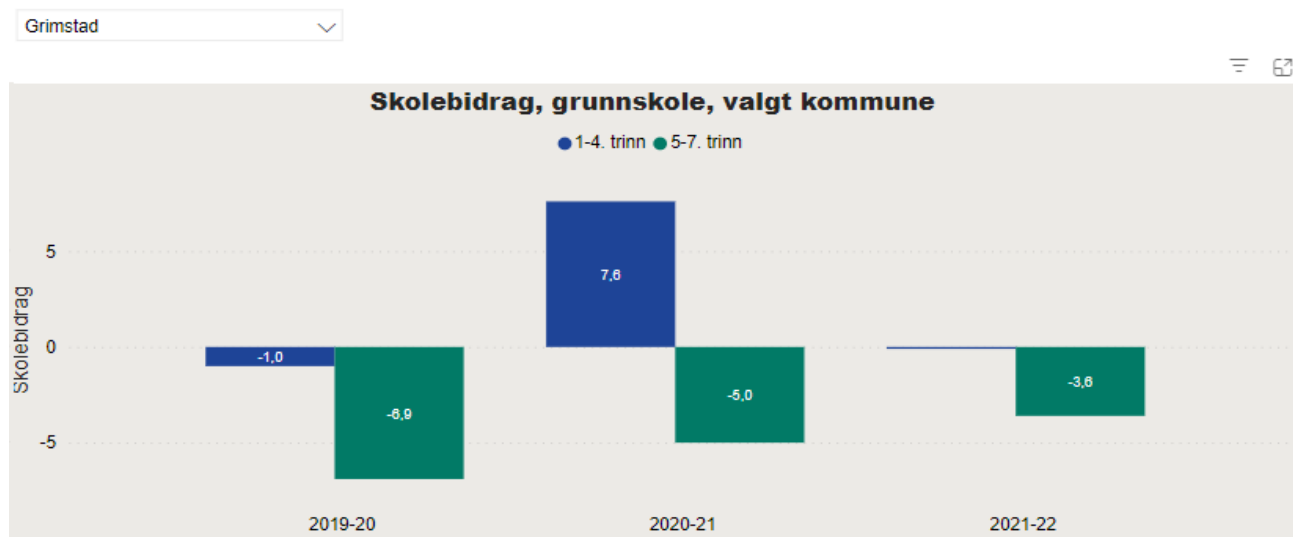
En positiv verdi indikerer at skolen bidrar mer enn landssnittet, mens en negativ verdi indikerer at skolen bidrar mindre enn landssnittet. Merk at det knyttes noe grad av usikkerhet til tallene, spesielt i forhold til små skoler.

Skolebidraget i Agder er under nasjonalt resultat:

Kilde: [Utdanningsdirektoratet](#)

Skolebidraget i Grimstad:

Kilde: [Utdanningsdirektoratet](#)

Diagrammet for Grimstad viser at det har vært store variasjoner knyttet til 1.-4. trinn med hensyn til hvor stor innsats skolene har å si for elevenes læringsresultater. Årets resultat viser at skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet, og således lik null. For Agder ser vi at skolebidraget er negativt for de tre skoleårene.

Samtidig ser vi at det er negativ verdi for 5.-7. trinn for skolene i Grimstad, og i denne perioden har Grimstadskolen bidratt mindre enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder også for Agder. Det må også nevnes at det knyttes noe grad av usikkerhet til tallene, spesielt i forhold til små skoler.

4.6 Grunnskolepoeng, overgang og gjennomføring av videregående opplæring

Grunnskolepoeng er et samlet mål for elevenes karakterer ved avslutningen av 10. trinn, og danner grunnlag for opptak til videregående skole.

Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttede karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Standpunktkarakterer og eksamenskarakterer inngår i elevenes sluttvurdering og skal gi informasjon om elevens kompetanse ved avslutning av grunnsopplæringen.

De tre foregående år har eksamen blitt avlyst for elever i grunnskolen på grunn av pandemien. Sluttvurdering disse årene ble derfor kun basert på elevenes standpunktkarakterer. Tradisjonelt har standpunktkarakterene vært høyere enn eksamenskarakterene. Når eksamenskarakterene ikke inngår i regnestykket, må man derfor forvente at grunnskolepoengene blir høyere. Det har også vist seg å stemme ved at grunnskolepoengene både nasjonalt og lokalt har lagt høyere enn tidligere år i de årene eksamen ble avlyst.

Tabell 1. Grunnskolepoeng på 10. trinn i grunnskolen

Indikator og nøkkeltall - alle eierformer	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt, Grimstad	42,6	41,5	41,6	43,3	42,8	44,2	41,7
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt, Aust-Agder og Agder*	41,3	41,3	41,5	42,3*	42,6	42,8	41,5
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt, Nasjonalt	41,4	41,8	42,0	43,2	43,3	43,4	42,4

Tall i tabellen er hentet fra Statistikkbanken til Utdanningsdirektoratet og viser grunnskolepoeng. Agder er markert med stjerne for å vise at dette er et gjennomsnitt av det nye Agder-fylket.

Tabellen viser at for skoleåret 2022/23 har avgangselevne i grunnskolen nasjonalt i gjennomsnitt 42,4 grunnskolepoeng. Det er en nedgang fra 43,4 året før. Nedgangen skyldes både at eksamenskarakterene inngår i beregningen igjen, og en svak nedgang i standpunktkarakterene. For Agder ser vi også en nedgang fra 42,8 i 2021/22 til 41,5 i 2022-23. Dette utgjør en nedgang på 1,3.

For Grimstad er nedgangen fra 2021/22 til skoleåret 2022/23 mer markant. En nedgang fra 44,2 til 41,7 tilsier en nedgang på 2,5 grunnskolepoeng. Som vi ser av tabellen, hadde Grimstad høyere grunnskolepoeng enn både Agder og landet i fjor, samtidig som årets grunnskolepoeng er mer normalt. Dette er med å forklare at nedgangen i grunnskolepoeng er større når vi sammenligner

med fylket og nasjonalt. Dessuten har Grimstad også hatt en større nedgang i standpunkt karakterene sammenlignet med landet for øvrig.

Det er store kjønnsforskjeller mellom gutter og jenter når det gjelder grunnskolepoeng. I Grimstad kan vi se følgende fordeling de fire siste år:

Tabell 2. Grunnskolepoeng fordelt på kjønn, Grimstad

Grunnskolepoeng, alle eierformer, gjennomsnitt, fordelt på kjønn, Grimstad	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Jenter	45,3	44,9	46,6	42,7
Gutter	41,3	40,6	41,7	40,5

Tabellen viser at jenter i Grimstad i gjennomsnitt ligger høyere på grunnskolepoeng enn guttene i perioden. I 2022-23 skiller det 2,2 grunnskolepoeng mellom jentene og guttene. Det er mindre forskjell enn foregående år hvor det skilte 4,9 grunnskolepoeng. Når jentene har høyere grunnskolepoeng, innebærer det at jentene i gjennomsnitt har gått ut av grunnskolen med bedre karakterer enn guttene i denne perioden.

Tabell 3. Grunnskolepoeng fordelt på kjønn, nasjonalt

Grunnskolepoeng, alle eierformer, gjennomsnitt, fordelt på kjønn, nasjonalt	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Jenter	45,4	45,6	45,6	44,5
Gutter	41,0	41,1	41,3	40,5

Også nasjonalt ser vi at jentene har høyere gjennomsnittlige grunnskolepoeng enn guttene, men forskjellen har blitt redusert noe fra skoleåret 2021-22 (hvor kjønnsforskjellen i grunnskolepoeng var 4,3) til 2022-23 (hvor kjønnsforskjellen var 4,0).

GJENNOMFØRING AV VIDEREGÅENDE SKOLE

Fullført og bestått videregående opplæring er en av de viktigste forutsetningene for å delta i arbeids- og samfunnslivet og for å unngå utenforskap både i dagens og i fremtidens samfunn. Utdanning og kvalifisering er også en viktig faktor for integrering.

Gjennomføringsgraden i videregående opplæring har vært jevnt økende de siste årene. Av tabellene under kan vi imidlertid se at studieforberedende utdanningsprogram har betydelig høyere gjennomføringsgrad enn yrkesfag både nasjonalt, i Agder og i Grimstad. Videre avdekker tabellene store kjønnsforskjeller.

Gjennomføring baseres i norsk statistikk på **fem år** etter påbegynt Vg1 for studieforberedende og **seks år** etter påbegynt Vg1 for yrkesfag. Gjennomføring viser til andelen som har fullført og bestått med yrkes- eller studiekompetanse.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser følgende oppdaterte nasjonale tall:

Tabell 1 Nasjonalt, prosentvis fordeling

	2015-2021	2016-2022	Endring i prosent
	Andel som har fullført VGO i løpet av fem/seks år	Andel som har fullført VGO i løpet av fem/seks år	Andel som har fullført VGO i løpet av fem/seks år
Alle utdanningsprogram	80,4	81	0,6
Gutter	76,2	77,4	1,2
Jenter	84,7	84,8	0,1
Studieforberedende	89,4	89,5	0,1
Gutter	86,3	86,5	0,2
Jenter	91,8	91,9	0,1
Yrkesfaglig	70	69,9	-0,1
Gutter	67,7	68,3	0,6
Jenter	73,5	71,7	-1,8

Tabell 1 viser siste periode (2016-2022) sammenlignet med en tidligere periode (2015-2021). 81 prosent av elevene som begynte i VG1 i 2016 gjennomførte med studie- eller yrkeskompetanse innen 5/6 år. Andelen er 0,6 prosent høyere enn forrige periode.

Av Tabell 1 ser vi også at det er store forskjeller med hensyn til gjennomføring når vi sammenligner utdanningsprogram og kjønn. Studieforberedende program har høyest gjennomføringsgrad med 89,5 mens yrkesfaglig studieprogram har en gjennomføringsgrad på 69,9. Langt flere jenter fullfører og består innen fem/seks år – det gjelder både på studieforberedende program og yrkesfaglig program.

Tabell 2 Agder, prosentvis fordeling, 2016-2022

	Andel som har fullført VGO i løpet av fem/seks år
Agder totalt	80,9
Studieforberedende program	87,1
Jenter	92,0
Gutter	87,0
Yrkesfaglig program	72,7
Gutter	68,0
Jenter	72,0

Tabell 2 viser at gjennomføringsgraden i Agder er på nivå med nasjonalt snitt. (81,0 mot 80,9). For øvrig er det samme mønster som for landet når det gjelder gjennomføringsgrad av henholdsvis studieforberedende- og yrkesfaglig program. Som for landet, er det også i Agder slik at andel som

har fullført VGO i løpet av fem/seks år er høyere for jentene enn for guttene. Dette gjelder begge studieprogrammene.

Tabell 3 Grimstad, prosentvis fordeling, 2016-2022

	Andel som har fullført VGO i løpet av fem/seks år
Grimstad alle utdanningsprogram	83,4
Studieforberedende program	88,1
Jenter	88,6
Gutter	86,1
Yrkesfaglig program	77,4
Gutter	71,9
Jenter	78,6

Årets tall knyttet til gjennomføring i Grimstad, viser at det totalt var 83,4 prosent som gjennomført VGO på fem/seks år. med Dette er høyere enn landet (81,0) og Agder (80.9).

For øvrig ser vi lignende mønster som nasjonalt og for Agder, at gjennomføringsprosenten for yrkesfaglig program er markant lavere enn for studieforberedende program. Vi ser også et lignende mønster knyttet til kjønn, på den måten at flere jenter gjennomfører VGO sammenlignet med gutter. Kjønnforskjellen på yrkesfaglig program i Grimstad er større enn både nasjonal, og for Agder. Kjønnforskjellen på studiespesialiserende program er mindre for Grimstad enn for Agder og nasjonalt.

5. Barnevernet - beskrivelser og vurderinger

5.1 Innledning

Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under uheldige og skadelige forhold får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår, jfr. lov om barneverntjenester § 1-1.

Grimstad barnevern vil være en pådriver for et åpent barnevern blant befolkningen, samarbeidspartnere, i samfunnsdebatten og overfor politisk ledelse som barneverntjenestens eiere i kommunene.

Barneverntjenesten i Norge fikk ny barnevernlov i 2023. Denne inneholder presiseringer og endringer som skal bidra til bedre barnevernsfaglig arbeid, styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats. Det presiseres at barnevernet først og fremst er en hjelpetjeneste, men barnevernloven åpner samtidig for svært inngripende tvangstiltak. Dette stiller store krav til barnevernets arbeid og til at rettsikkerheten for barn og foreldre blir ivaretatt på en god måte, og at arbeidet er forankret i de menneskerettslige forpliktelser som Norge har sluttet seg til.

Det presiseres at barnevernstjenestens ansvar er å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd. Barneverntjenesten skal sette inn tiltak tidlig for å forebygge alvorlig omsorgssvikt og atferdsvansker. Ny barnevernlov skal sikre at barn og unge for rett hjelp, til rett tid på rett sted. Den understreker kommuneledelsens ansvar for den overordnede styringen av barnevernstjenesten.

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier. Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Kommunens plan for forebyggende arbeid ble vedtatt av kommunestyret 07.11.23.

Den årlige tilstandsrapporten gir informasjon om det faktiske ståstedet til den kommunale barneverntjenesten. Rapporten gir kommunestyret som barneverneier mulighet til å foreta gode og riktige prioriteringer på det barnevern-faglige området.

5.2 Overordnet vurdering av status

Etter år med lav bemanning, høyt sykefravær og en presset arbeidssituasjon, ble det fokusert på endring av arbeidsmiljø, arbeidskultur og mestringsklima. Samtidig ble det utarbeidet en strategi for hvordan barnevernet skulle levere sine tjenester på en bedre måte. Dette ble også omtalt i fjorårets tilstandsrapport. Implementering av strategien er et kontinuerlig arbeid. Klarere og mer effektiv arbeidsdeling og rutiner, beslutningsmodell og strukturer har nå gitt positive resultater i form av bedre arbeidsmiljø, økt kompetanse og positivt brukerfokus.

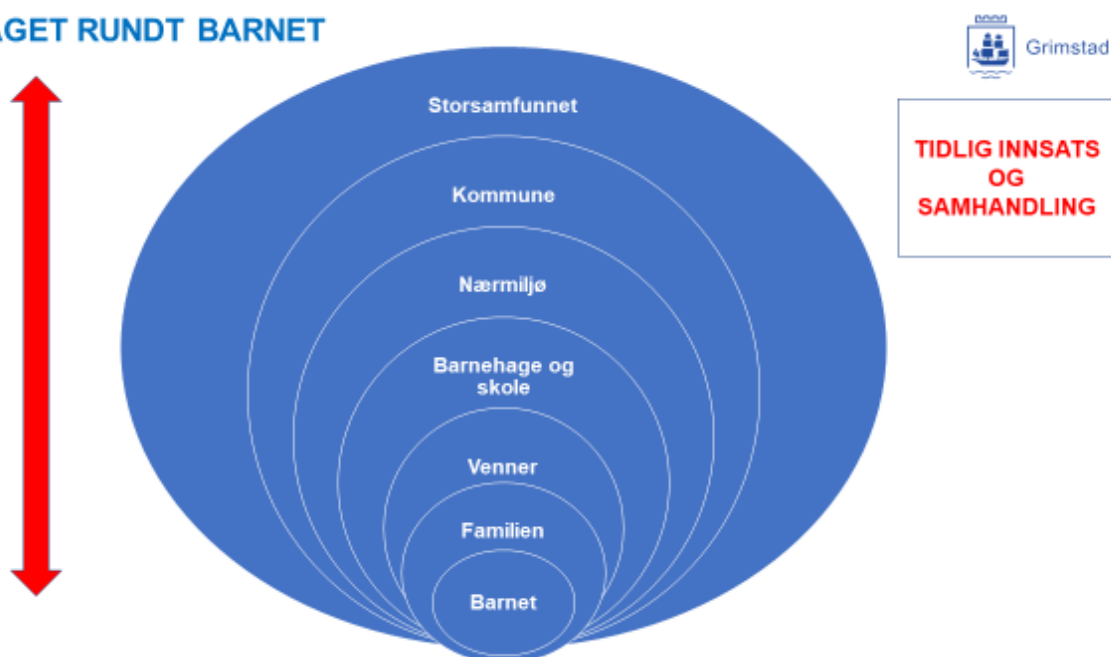
Eksempler på dette er blant annet ansettelse av «Hjemme Hos fosterhjem». Dette er en veileder til de av fosterhjemmene som har store utfordringer. Veilederen dekker et behov som tidligere ble dekket ved hjelp og kjøp fra private aktører. Barneverntjenesten innehar nå selv slik kompetanse

I tillegg har omsorgsgruppen gjennomført første runde med kursing av fosterforeldre (TBO-f) og det er utarbeidet en kompetanseplan med fokus på kompetanseheving og videreutdanning.

Det interkommunale barnevernsamarbeidet har endret seg de siste årene, og Grimstad samarbeider nå tettest med kommunene øst i Agder. Dette er Arendal, Froland og den interkommunale barneverntjenesten Øst i Agder.

Et viktig mål med barnevernreformen (oppvekstreformen) er tverrfaglig samhandling. Barneverntjenesten jobber iherdig for å tilfredsstille kravene knyttet til fosterhjemområdet, samt å være en god medspiller og samarbeidspartner i å styrke laget rundt barn, unge og deres familier.

LAGET RUNDT BARNET

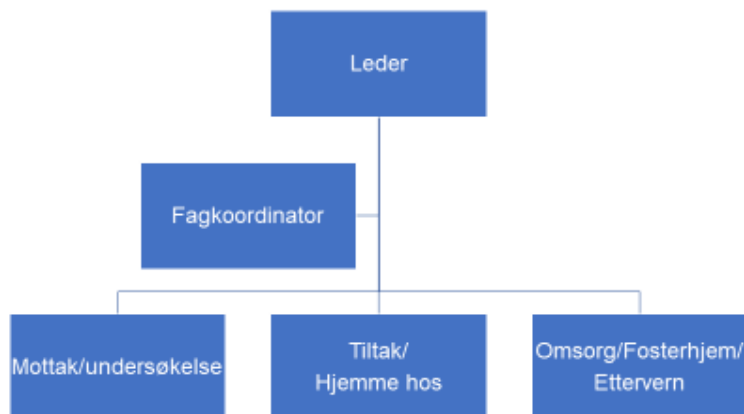

5.3. Organisering av barneverntjenesten i Grimstad

Barneverntjenesten i Grimstad er organisert i tre grupper. Mottak/undersøkellesgruppe, tiltaksgruppe/Hjemme Hos og omsorgsgruppe. I tillegg fagkoordinator, merkantilt ansatte og barnevernleder.

Hver av de tre gruppene har en gruppe-ansvarlig i 20% stilling. I resterende 80% av stillingen er de saksbehandlere. Barnevernleder ønsker å utvide gruppeansvarlig-rollen, og om mulig omgjøre stillingene til gruppeledere. Tjenesten har vokst, og det er økt behov for ledelse nær den enkelte faggruppen. Dette bl.a. for å øke kvalitet på kollegaveiledning, fokus på internkontroll, kvalitetssikring av dokumentasjon, utarbeidelse og implementering av rutiner, samt økt fokus på tverrfaglig og interkommunalt samarbeid.

Struktur

5.3.1 Meldinger til barneverntjenesten

For at barneverntjenesten skal ha mulighet til å gi barn og unge riktig hjelp til riktig tid, er vi avhengig av informasjon fra andre. Hvem som helst kan melde sin bekymring for et barn til barneverntjenesten. Barnet eller ungdommen selv, foreldre, familie, venner, privat nettverk og offentlige ansatte er eksempler på personer som melder. Alle offentlige ansatte, samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, har plikt til å gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at:

- Et barn blir mishandlet i hjemmet
- Det foreligger andre alvorlige former for omsorgssvikt
- Når et barn har vist vedvarende alvorlig atferdsvansker

Opplysningsplikten innebærer en plikt til å melde fra til den kommunale barneverntjenesten ved alvorlig bekymring og er et selvstendig og personlig ansvar. Plikten til å gi opplysninger faller ikke bort selv om man på egenhånd forsøker å avhjelpe.

5.3.2 Mottak undersøkelse

Når barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding skal tjenesten avklare, senest innen en uke, om det er grunnlag for å åpne barnevernsundersøkelse. Undersøkelsesgruppa har ansvar for å utrede omsorgssituasjonen og vurdere om barn og unge i Grimstad kommune har behov for hjelpetiltak. Fra det tidspunktet barneverntjenesten har besluttet at det er grunnlag for å åpne undersøkelse, har undersøkelsesgruppa tre måneders frist på å utrede om barnet har behov for tiltak fra barneverntjenesten/andre, og evt. hvilke tiltak barnet trenger (fristen kan i spesielle tilfeller utvides til seks måneder).

I en undersøkelsesfase tar barneverntjenesten kontakt med barnet og foreldrene for å få mer informasjon om hvordan barnet har det. Vi snakker alltid med barnet (iht. alder og modenhet), da det er barnet selv som vet best hvordan han/hun har det. Det er sentralt i barnevernloven at barn

skal gis mulighet til å uttale seg om egen situasjon og hva han/hun eventuelt trenger av hjelp. Barneverntjenesten skal lytte til det barnet sier og ta hensyn til dette i våre vurderinger og beslutninger. Samtidig er det viktig at barnet ikke får ansvaret for sin egen situasjon. I undersøkelsen snakker barneverntjenesten også med foreldrene. Skal vi hjelpe foreldrene med endring, må vi få kjennskap til hvordan de i dag ivaretar barnet, og hva foreldrene selv mener om barnets/egen situasjon.

Barneverntjenesten vil som hovedregel også besøke familien hjemme. I tillegg kan det innhentes opplysninger fra skole, barnehage, helsestasjon, fastlege og andre instanser som kjenner barnet og foreldrene. Dette gjøres, så langt det er mulig, med samtykke fra foreldre og barn over 15 år. I undersøkelsesfasen kan barneverntjenesten innhente opplysninger også uten familiens samtykke.

For å gjøre undersøkelsen mest mulig forutsigbar og for å skape trygghet hos barn og foreldre, lager barneverntjenesten ved oppstart en plan for undersøkelsen. Denne planen gjennomgås med familien i første samtale. Planen hjelper også barneverntjenesten med å strukturere arbeidet, slik at vi klarer å gjennomføre undersøkelsen innen de lovpålagte frister som gjelder.

På bakgrunn av opplysningene som kommer frem i undersøkelsen, vurderer vi om barnet har behov for tiltak etter barnevernsloven, eventuelt tiltak fra andre instanser. Dersom barnet er i behov av vedtak om tiltak fra barneverntjenesten, skal tiltakene være målrettede og virksomme i henhold til barnets behov.

Mottak/undersøkelsesgruppen vår består i dag av 6 stillinger.

5.3.3. Tiltak

Tiltaksgruppa er barneverntjenestens oppfølgeravdeling, som har ansvar for å iverksette tiltak i henhold til vedtak etter lov om barneverntjenester § 3-1. Målgruppen er barn og ungdom 0-18 år. I tillegg ungdom i ettervern mellom 18 og 25 år.

Barneverntjenesten kan iverksette tiltak både i og utenfor hjemmet. Tiltaksgruppa følger opp frivillige hjelpetiltak, samt frivillige botiltak utenfor hjemmet og plasseringer i fosterhjem i henhold til lov om barneverntjenester § 3-2. Aktuelle tiltak som tiltaksgruppa tilbyr kan være råd og veiledning fra saksbehandler og Hjemme hos (se beskrivelse under), nettverksmøter, ansvarsgruppemøter, besøkshjem, støttekontakt, avlastning, fritidsaktiviteter, samtaler med barna m.m. Mange av tiltakene gjennomføres av kontaktpersonene selv.

Barneverntjenesten kan også benytte seg av Bufetats hjelpetiltak (den statlige delen av barnevernet), som familieråd, opphold på foreldre/barn-senter, PMTO og MST. I noen saker mottar foreldre/barn tiltak fra Familiesenteret, og barneverntjenesten har samarbeidsmøter med familiesenteret/familien.

Gruppa har særlig fokus på barnets stemme, at barn og unge blir hørt, og at deres mening tillegges vekt. Ungdom over 15 år må samtykke til tiltak i egen sak. Dersom ungdom unndrar seg omsorg og det foreligger barnevernfaglig grunnlag for å iverksette tiltak uten ungdommens eget samtykke, må saken avgjøres i Barnevern- og helsenemnda (tidligere Fylkesnemnda).

Barneverntjenesten har også adgang til å fremme sak for Barnevern- og helsenemnda for å pålegge hjelpetiltak i hjemmet, for eksempel om at barnet skal gå i barnehage eller et foreldrene skal motta foreldreveiledning.

Dersom det er behov for å iverksette tiltak utenfor hjemmet kan dette skje i form av frivillig plassering i institusjon eller fosterhjem. Fosterhjem og institusjonsplasser formidles gjennom Bufetat, som har bistandsplikt overfor kommunene på dette området. Plassering uten foreldrenes samtykke, må behandles i barnevern- og helsenemnda, og nemndas vedtak kan ankes i det

ordinære domstolsystemet av både foreldrene og barneverntjenesten. Dersom nemnda har fattet vedtak om plassering utenfor hjemmet følges saken videre opp av barneverntjenestens omsorgsgruppe.

Tiltaksgruppa kan også følge opp ungdom i ettervern fra 18-25 år dersom det er hensiktsmessig.

Tiltaksgruppa i barneverntjenesten i Grimstad består av 7 saksbehandlerstillinger. I 2021 fikk tiltaksgruppa tilført en ny stilling. Det har hjulpet noe, men saksmengden i gruppa er fortsatt stor. Vi ser at dommene i Menneskerettighetsdomstolen har hatt innvirkning på det norske barnevernet. Det stilles større krav til at barneverntjenesten har prøvd ut flere ulike hjelpetiltak i hjemmet, over tid, før saker om omsorgsovertakelse kan bringes inn for barnevern- og helsenemnda. Dette medfører at barneverntjenesten i de alvorligste sakene må bygge opp massive tiltakspakker rundt enkelte familier, og presset på tiltaksgruppas oppfølgingsoppgaver har dermed økt betydelig.

Det har vært nødvendig å prioritere bort enkelte forebyggende tiltak for å prioritere mer alvorlige saker. Høsten 2023 følger tiltaksgruppa opp omtrent 130 saker.

5.3.4. Hjemme hos (HH)

Hjemme Hos sitt mandat er å jobbe i de mest alvorlige sakene for å forhindre omsorgsovertakelser eller brudd i fosterhjem. Det faglige fundamentet er at hjelpetiltakene skal være utviklet og basert på det vi vet påvirker og virker for barn og unges utviklingsbetingelser til enhver tid.

Barneverntjenesten i Grimstad kjøper i liten grad private hjelpetiltak, noe som innebærer at det jobbes kontinuerlig med tiltaksutvikling for å tilby barn og familier robuste og differensierte hjelpetiltak.

Fokus er alltid å tilpasse hjelpen til barnas og familiens behov, samt legge til rette for å møte familiene når de kan møte oss. Barneverntjenesten kan tilby veiledning i våre lokaler, men er også opptatt av å treffe familier hjemme i deres naturlige og kjente omgivelser. Hjemme Hos har arbeidsavtaler som innebærer at veilederne forventes å jobbe noe ettermiddag og kveld for å imøtekomme familiens behov, og barna/ungdommene slipper å ta fri fra skolen for å treffe veilederne når det er behov for det.

Kvalitetsutvikling står sentralt både i utviklingen av hjelpetiltak og i kompetanseutviklingen for de ansatte. Veilederne har de siste årene hevet kompetanse på Traumebevisst omsorg, Sped- og småbarns psykiske helse, ICDP (etnisk norsk/minoritet) og COS-P.

Hjemme Hos gir til enhver tid hjelpetiltak til om lag 30 familier. Teamet består av fire veiledere. Tre av disse gir veiledning i familier der barnet bor hjemme hos foreldrene sine, og en veileder gir veiledning i fosterhjem.

2022 var preget av et stort behov for Hjemme Hos-tiltaket. Tjenesten har hatt venteliste store deler av året. Den 01.06.2022 ansatte barneverntjenesten en Hjemme Hos-omsorg (organisert under omsorgsgruppa), som primært skal veilede fosterhjem som står i store omsorgsbelastninger, med fare for brudd. Dette behovet har tidligere blitt dekket av kostbare private aktører.

Hjemme Hos-teamet ble ytterligere styrket med en stilling i løpet av 2023 (Den fjerde stillingen, som skal styrke den delen av teamet som gir veiledning der barn bor hos sine foreldre).

Barneverntjenesten vurderer tiltaket «HH» som et effektivt tiltak. Terapeuten kommer inn i familien og kan hjelpe til med å snu en negativ utvikling. Vi registrerer at mange kommuner satser på denne type tiltak og utvider sine Hjemme Hos-tiltak. På denne måten kan tjenesten «senke lista» for å bruke Hjemme Hos-tiltaket og komme inn i familiene på et tidligere tidspunkt av en

bekymringsfull utvikling. Dette er i tråd med oppvekstreformen. En slik satsning vil etter barnevernleders vurdering forebygge dyre statlige tiltak.

5.3.5 Omsorg og ettervern

Omsorgsgruppen følger opp alle barn og ungdom som er under barneverntjenestens omsorg, samt unge voksne som mottar ettervern. Dette omfatter barn som bor i fosterhjem eller på institusjon, samt de ungdommer som er på ettervern, som har vært under barneverntjenestens omsorg tidligere og som har ønsket ettervern fra barneverntjenesten.

Gruppen har ansvar for å ivareta barna/ungdommen sin kontakt med biologisk familie, og samtidig kvalitetssikre og veilede fosterhjemmet slik at vi sammen sørger for en trygg oppvekst for barna som er under barnevernets omsorg. En del av oppgavene innebærer også å sørge for at samværene som er med foreldrene og barna er trygge og gode, og kontinuerlig vurdere om samværene gir barna den utviklingen de er i behov av. Barneverntjenesten kan øke samværsomfanget dersom det vurderes å være til beste for barnet, og barneverntjenesten kan fremme sak for fylkesnemnda om å redusere samvær dersom dette vurderes å være til barnets beste. Foreldre kan også hevde saken sin prøvd på nytt hvert år, som innebærer at gruppen møter i Fylkesnemnda og i det ordinære domstolsystemet for ny vurdering av å opprettholde vedtakene om omsorgsovertakelse.

Barneverntjenesten har et særlig ansvar for å følge opp og tilby hjelp til alle foreldre som har mistet omsorgen for sine barn. Dette gjelder uavhengig av hvilke utfordringer foreldrene har med rus, kriminalitet, psykisk fungering osv.

Når ungdommen samtykker, kan tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak som er omhandlet i barnevernloven inntil ungdommen har fylt 25 år. Formålet med ettervern er å ivareta ungdommer som har hatt tiltak fra barneverntjenesten og som fortsatt trenger bistand og støtte etter nådd myndighetsalder i overgangen til voksenlivet.

Forskning viser at det er lavere risiko og bekymring knyttet til ungdommer som mottar ettervern fra barneverntjenesten – ettervern kan således være å anse som en beskyttende faktor for ungdommer som kan befinne seg i en sårbar livsfase.

Prognosene for de neste årene viser økning i antall unge voksne med etterverntiltak, delvis begrunnet i lovendring 2020, der ungdoms rett til ettervern er utvidet fra 23 til fylte 25 år. Barneverntjenesten legger vekt på å utvikle et godt tverrfaglig samarbeid rundt ungdommene våre. Omsorgsgruppen følger opp til enhver tid omtrent 45 barn og ungdom, i tillegg til rundt 15 ungdommer på ettervern. Gruppen består av sju saksbehandlere inkludert gruppeansvarlig, etter en bemanningsøkning i 2021 som følge av barnevernreformen.

Etter at Bufetat fjernet sitt tilbud om veiledning i spesielt krevende fosterhjem (som nærmer seg brudd,), har vi en utfordring med å gi god nok støtte. Dette er en av flere oppgaver som har blitt overtatt av kommunen i forbindelse med barnevernreformen. Vi har løst dette med å ansette en «Hjemme Hos- fosterhjemsveileder.» Tjenesten er på god vei med å implementere den nye rollen i omsorgsgruppen.

Barneverntjenesten opplever at det er krevende å gi tilstrekkelig støtte til fosterforeldre. Mange fosterforeldre gir uttrykk for slitasje og omsorgstretthet. Samtidig opplever barneverntjenesten at Bufetat ikke evner å opprettholde bistandsplikten når det gjelder å tilby kommunen fosterhjem og riktig institusjonstiltak.

5.4 Tverrfaglig samarbeid

Barnevernreformen har gitt kommunen mer ansvar for barnevernsområdet. Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målet er å styrke forebyggende arbeid og sikre tidlig innsats i hele oppvekstområdet. Derfor blir reformen gjerne omtalt som en oppvekstreform.

Ansvaret for barnevernet er delt mellom stat og kommune, og reformen har flyttet mer av ansvaret over til kommunen. Bakgrunnen for flyttingen av ansvar er at kommunen har større nærhet til familier og bedre innsikt i behovene til barn og familier. Det overordna målet med reformen er at flere utsatte barn og familier skal få den hjelpen de trenger, når de trenger den.

Mål med reformen:

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivarettatt
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv

For å lykkes med reformen må kommunen se alle sine tjenester rettet mot barn, unge og familier i sammenheng. Samlet sett er reformen derfor en oppvekstreform.

Samordning og samarbeid er essensielt for å gi barn og familier rett hjelp til rett tid. Alle tjenestene har et selvstendig ansvar for å gi den hjelpen de er pliktige til etter regelverket.

Et av barnevernets nasjonale kvalitetsmål er at innsatsen skal være samordnet og preget av kontinuitet. Samordning og samarbeid innebærer å koordinere «hvem som gjør hva», sørge for at de ulike tjenestene jobber mot samme mål og at nødvendig og tilstrekkelig informasjon deles mellom tjenestene for å hjelpe barnet best mulig. Derfor er det viktig å redegjøre for samarbeidet med andre aktører og tjenesteytere i kommunen, for å sikre at barn får den hjelpen de har behov for.

De mest aktuelle kommunale tjenestene barnevernet samarbeider med, er helsestasjonen, skolehelsetjenesten, fastlege, NAV, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), skoler, barnehager og familiesenteret.

5.5 Aktivitet

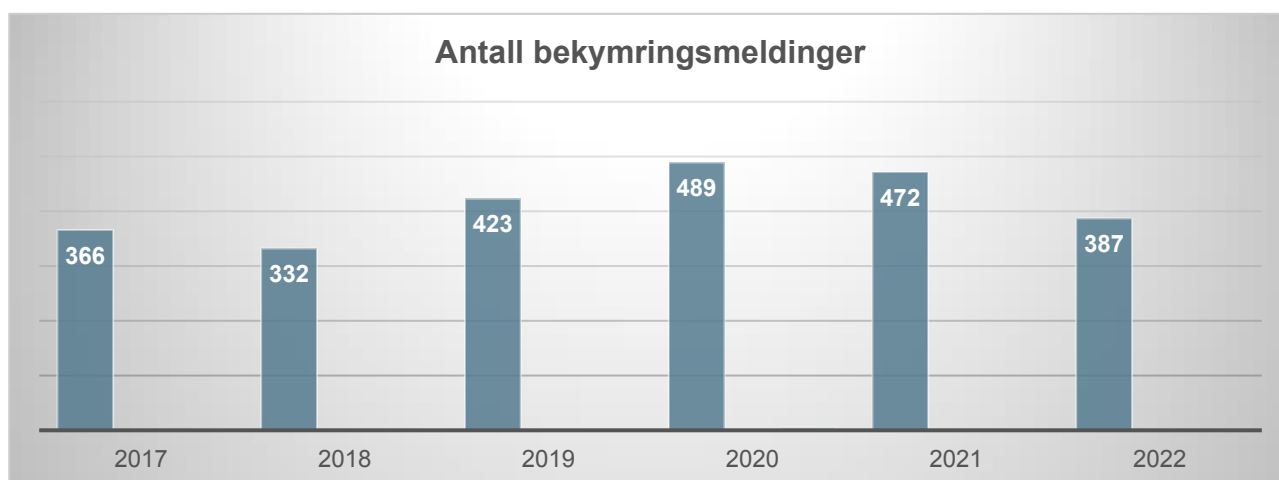
5.5.1 Presentasjon av virksomheten og nøkkeltall

I avsnittet under presenteres tabell og diagrammer knyttet til aktivitet.

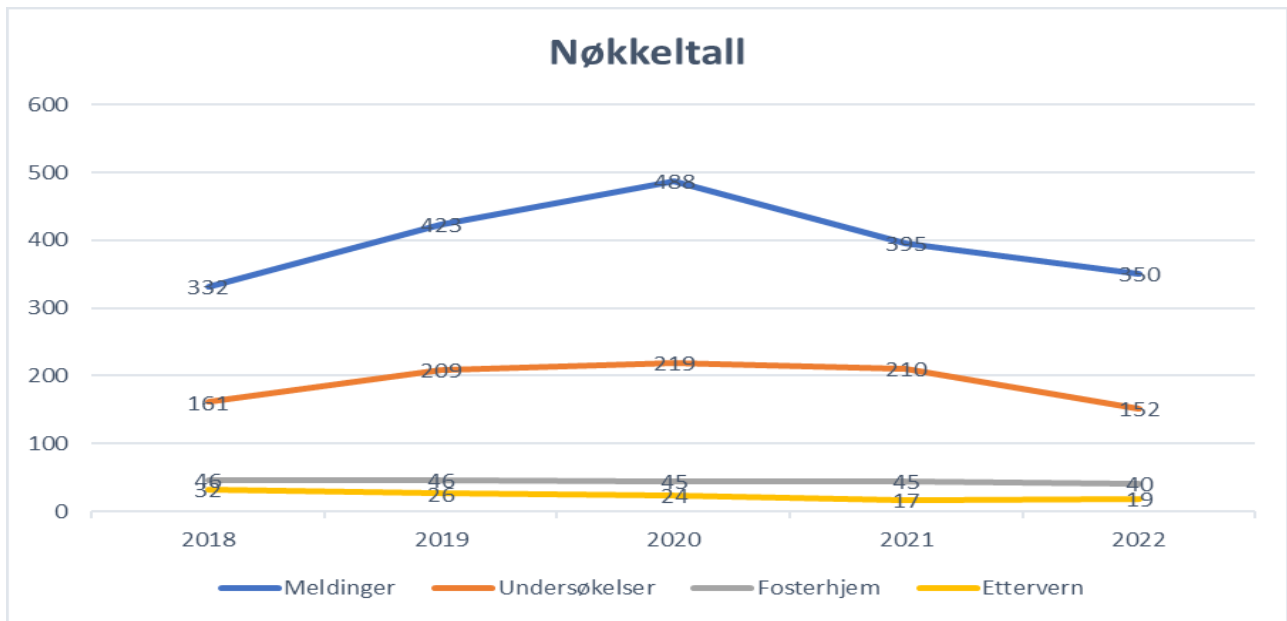
Aktivitet

	Antall meldinger	undersøkelser	Hjelpe-tiltak	Fosterhjem	Institusjon plasseringer	Ettervern 18-25
2017	356	201	190	43	4	35
2018	368	179	190	46	7	39
2019	423	209	158	46	3	26
2020	488	219	141	43	3	24
2021	395	210	140	40	1	15
2022	349	152	120	38	3	25
2023 Pr. 30/6	203	110	128	38	3	25

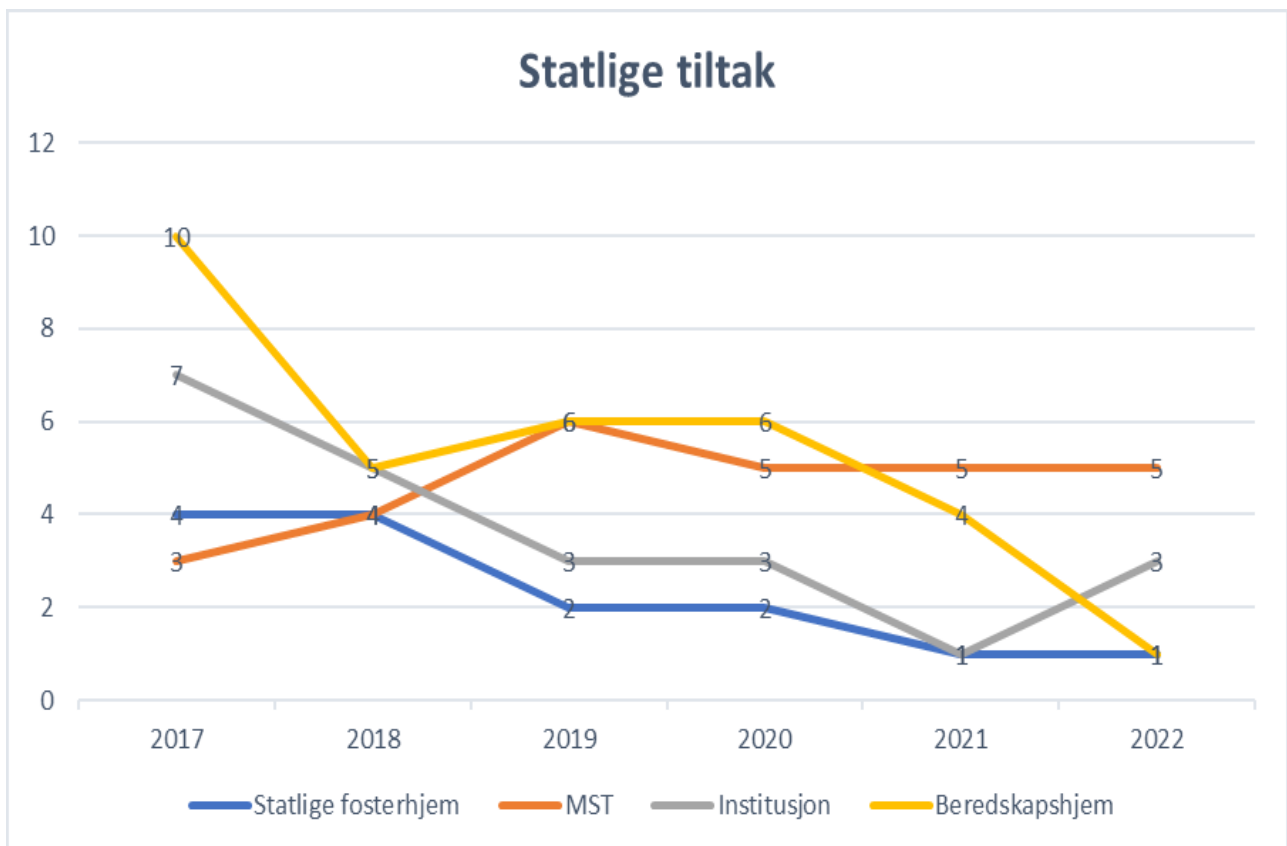
Tabellen viser utviklingen i antall meldinger, antall undersøkelser, antall hjelpetiltak, antall fosterhjem, antall institusjonsplasseringer og antall ungdom i ettervern de siste seks årene, samt første halvår av 2023. Vi ser at det er mange meldinger første halvdel 2023. Dette kan imidlertid være normale svingninger.

Tabellen viser en økning i antall bekymringsmeldinger fra 2017 frem til en topp i 2020. I 2021 ser vi en reduksjon på antall bekymringsmeldinger og en ytterligere reduksjon på bekymringsmeldinger fra 2021 til 2022 på 46 meldinger. Det er mange forhold som spiller inn med hensyn til antall meldinger, og det er vanskelig å trekke frem hva det konkret handler om.

Diagrammet viser at til tross for nedgang i antall meldinger, er antall undersøkelser relativt stabilt. Antall barn under omsorg er stabilt. Alderen for ettervern har økt fra 23 til 25 år. Vi ser ikke den forventede økningen i ettervern-saker ennå.

Bufetat, den statlige delen av barnevernet, skal tilby kommunene fosterhjem og institusjonsplasser ved behov. De klarer for tiden ikke å overholde bistandsplikten til kommunene. Mangel på

fosterhjem og institusjonsplasser er en stor utfordring. Det setter de kommunale barneverntjenestene i en vanskelig situasjon. Vi må ofte finne fosterhjem selv, og lage provisoriske løsninger med barn og ungdom som trenger behandlingstilbud i institusjon. Det betyr at tjenesten får flere frikjøpte fosterhjem som krever tett oppfølging. Bruken av beredskapshjem har vært stabil fra 2018 til 2021. Lite bruk av beredskapshjem i 2022 og (hittil) i 2023.

Plassering av ungdom i institusjon har variert de siste fem årene. De økonomiske rammene for egenandel til kommunen har økt betraktelig. Fra en egenandel på 75 000 kr pr. måned i 2021 til en egenandel på 170 000 kr. pr. måned. Det vil si 2 040 000kr i året for en plassering i institusjon. For tiden har Grimstad kommune tre ungdommer i behandling i institusjon.

5.5.2 Hvem meldingene kommer fra

MELDER	ANTALL MELDINGER 2021	ANTALL MELDINGER 2022
PRIVATPERSONER	77	13
SKOLE	35	24
SYKEHUS/LEGE/TANNLEGE	41	37
POLITI	49	52
BARNEVERNTJENESTE	38	21
FORELDRE	26	35
HELSESTASJON	13	16
BARNEVERNVAKT	23	28
ØVRIG FAMILIE	15	27
ANDRE OFFENTLIG INSTANSER	7	10
BARNEHAGE	19	12
PSYKISK HELSEVERN VOKSNE	6	14
KRISESENTER	5	2
ABUP	5	0
NAV	5	5
BARNET SELV	5	3
SOSIALTJENESTE	5	5
FAMILIEVERNKONTOR	14	3
PSYKISK HELSEVERN FOR BARN	7	3
ANONYME	77	77
SUM MELDINGER	472	387

Ut fra tabellen ser vi at i 2022 sto barnehager, helsestasjoner og jordmødre for en relativt liten andel av meldingene.

De største meldingsinstansene i 2022 var «anonyme», politiet, barnevernvakt sykehus/lege/legevakt/tannlege og foreldre. Barneverntjenesten melder til seg selv ved flere anledninger, eksempelvis når det har kommet inn bekymringsmelding på et barn som har søsken, hvor da barneverntjenesten vil stå som melder av bekymring for søsknene. Barneverntjenesten melder også videre til barneverntjenester i andre kommuner ved flytting.

Barneverntjenesten skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter barnevernloven § 2-1.

Barneverntjenesten i Grimstad har meldingsmøte en gang pr. uke. En melding kan henlegges på ulike grunnlag: fordi den faller utenfor barnevernloven § 2-1, at den blir henvist til annen instans, at den overføres til barneverntjenesten i annen kommune eller at det ikke er grunnlag for gjennomgang (f.eks. at barnet er over 18 år eller at meldingen er åpenbar sjikane).

5.6 Nøkkeltall - økonomi

Indikator	Sted	Verdi for sted	Verdi for Norge
<u>Utgifter til barnevern pr. barn i befolkningen 0-17 år (2022)</u>	Grimstad	10 415 kr	13 376 kr
	Arendal	11 871 kr	13 376 kr
<u>Utgifter pr. barn i barnevernet (2022)</u>	Grimstad	161 930 kr	196 609 kr
	Arendal	175 973 kr	196 609 kr
<u>Utgifter pr. barn som bor utenfor hjemmet (2022)</u>	Grimstad	482 642 kr	516 172 kr
	Arendal	506 083 kr	516 172 kr
<u>Utgifter pr. barn som får tiltak i hjemmet (2022)</u>	Grimstad	35 544 kr	57 391 kr
	Arendal	24 636 kr	57 391 kr
<u>Andel av kommunens totale utgifter som brukes på barnevern (2022)</u>	Grimstad	3,3 %	3,7 %
	Arendal	3,5 %	3,7 %

Kostra nøkkeltall fra statistisk sentralbyrå viser at barneverntjenesten i Grimstad i 2022 brukte 10 415 kroner per innbygger (0-17 år) til barnevern. Landssnittet ligger på 11 780 kroner per innbygger. Til sammenligning bruker Arendal 11 871 kroner pr. innbygger. Barneverntjenesten har etter barnevernleders vurdering god økonomisk styring.

5.7 Sykefravær

Barneverntjenesten i Grimstad har tidligere hatt et stort sykefravær. Dette ble vurdert til å ha sammenheng med stor arbeidsmengde på hver enkelt saksbehandler over tid.

Nå er situasjonen snudd, og det totale sykefraværet er tilnærmet null.

Barneverntjenesten har for tiden et meget godt arbeidsmiljø. Et lag som jobber godt sammen. Ingen står alene i krevende saker. Dette vurderes som essensielt for å unngå sykemeldinger i en krevende jobb. Målet for barneverntjenesten er å holde sykefraværet på et minimum.

5.8 Vurderinger av framtidsutsikter

Barneverntjenesten har over lengre tid stått overfor store endringer. En barnevernreform og ny barnevernslov. En gradvis økning av tjenestens arbeidsoppgaver og krav har også preget de siste årene. Eksempler på dette er:

- Økte lovkrav til dokumentasjon
- Økte krav til å undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon, også ved delte hjem

Dommene i menneskerettighetsdomstolen har endret hvordan vi må jobbe med plassering i fosterhjem:

- Fra langtidsplasseringer til større grad av midlertidighet. Dette medfører mer samvær og oppfølging av disse, samt større grad av oppfølging av utviklingen/tiltak til biologiske foreldre. Altså en vesentlig økt arbeidsmengde
- Ettervern-alderen har økt fra 23 år til 25 år
- I september 2023 ble det bestemt at deler av fosterhjemskontrakten (forsterkningstiltak) skal være enkeltvedtak. Dette gir fosterforeldre rett til å påklage fosterhjemskontrakten til statsforvalteren
- Barnevernreformen som trådte i kraft 01.01.2022
- Nye oppgaver fra Bufetat i forhold til fosterhjemsoppfølging: (egen sak nr. 21/7396-1)
- Staten endrer sine tilbud og sin bistand
- Kommunen overtar all oppfølging og veiledning av fosterhjem, og får her et stort ansvar
- Holde egne kurs for opplæring av fosterforeldrene våre

Fokus fremover

1. Utvikle et godt lag til å bli enda bedre
2. Kompetanseutvikling. Innen 2031 må alle som jobber som saksbehandlere i barneverntjenesten ha master eller relevant videreutdanning. Status:
 - a. Tre saksbehandlere har tatt videreutdanning i 21/22. En i 22/23. (Utdanningsløpene er fullt finansiert av Bufdir.)
 - b. En saksbehandler fullførte masterutdanning våren 2023.
 - c. To saksbehandlere er i et "master-løp" ved siden av jobb.
 - d. Barnevernleder har fullført barnevernlederutdanningen ved NTNU.
3. Barneverntjenesten fortsetter samarbeid og kvalitetsutvikling sammen med Arendal, Froland og den interkommunale barneverntjenesten «Øst i Agder».
4. Barnevernlederforum i Agder fortsetter med alle 9 barnevernlederne i Agder.
5. Kompetanseplan er utarbeidet.
6. Kontinuerlig utvikling/forbedring
7. Holde sykefraværet nede.

Barneverntjenesten har de siste tre årene vært inne i en krevende, men god prosess.

Tjenesten har blitt styrket noe. Likevel viser KOSTRA-tallene at Grimstad kommune bruker mindre ressurser på barnevern enn landsgjennomsnittet.

Lederspennet i barnevernstjenesten i Grimstad er stort. I forbindelse med organisasjonsgjennomgangen som nå pågår i kommunen, bør det vurderes å gjøre endringer for å lette barnevernleders oppgaver og tilpasse strukturen for å møte fremtidige krav og forventninger.

En økt satsing på tidlig innsats, på tvers av tjenestene som jobber med barn og familier i Grimstad, bør være vårt hovedfokus fremover. Det er i tråd med oppvekstreformen og målene i kommunens plan for forebyggende arbeid. Dersom «laget rundt barnet» i større grad klarer å snu fra «reparasjon» til forebygging, vil det ikke bare være bra for barna, men også på sikt gi kommunen en økonomisk gevinst.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Bemanningen er nå mer tilpasset oppgavene
- Det er fortsatt for stort lederspenn
- Mange meldinger til barnevernet første halvår i 2023
- De fleste meldinger kommer fra anonyme, politiet, barnevernsvakt, helsetjenestene og foreldre
- Antall bekymringsmeldinger har sunket, noe som kan ha sammenheng med at kravene til å melde har blitt skjerpet
- Antall undersøkelser er stabilt tross færre meldinger
- Alderen for ettervern har steget fra 23 år til 25 år
- Mangel på fosterhjems plasser
- Lite bruk av beredskapshjem
- Kostra tall viser at barnevernet i Grimstad driver billigere enn sammenlignbare kommuner

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Behov for kompetanseutvikling for å ivareta nye lovkrav
- Følge opp intensjonen og målene i barnevernreformen (oppvekstreformen) og ny barnevernlov
- Forebygge mer og reparere mindre

6. Pågående prosjekter og satsinger

Den viktigste felles satsingen for hele oppvekstområdet fremover blir å implementere / realisere kommunens plan for forebyggende arbeid - særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge. Planen har fem overordnede mål og strategier

1. Alle barn og unge mestrer livet

Vi skal tilrettelegge for helsefremmende møteplasser og aktiviteter

2. Alle foresatte deltar på foreldreveiledning

Vi skal tilby gratis foreldreveiledning til alle foresatte

Vi skal bidra til holdningsskapende kampanjer i hensiktsmessige kanaler

Vi skal bidra til å trygge og støtte voksne hjemme

3. Alle barn har et trygt og godt barnehage- og skolemiljø

Vi skal ha større fokus på de laveste trinnene i innsatstrappa

Vi skal prioritere satsing på å skape trygge barnehage- og skolemiljøer

Vi skal ha kompetente og tydelige medarbeidere med stor faglighet

4. Alle barn gjennomfører skolegangen

Vi skal ha større fokus på de laveste trinnene i innsatstrappa

Vi skal ha kompetente og tydelige medarbeidere med stor faglighet

Vi skal prioritere satsing på å skape gode overganger

Vi skal sette leken i fokus – særlig på de yngste trinnene i skolen

5. Alle barn i alderen 7-18 deltar i minst en fritidsaktivitet/hobby

Vi skal bidra til at alle barn kan delta på minst et gratis fritidstilbud (aktivitet)

Vi skal bidra til holdningsskapende kampanjer i hensiktsmessige kanaler

Vi skal bidra til å tilrettelegge for bred involvering av frivilligheten

I tillegg pågår flere ulike prosjekter og satsinger i både barnehager, skoler, barnevern og på tvers av tjenester og sektorer. Det blir derfor svært viktig å knytte disse satsingene opp mot målene i den nye planen. Under nevnes pågående satsinger (ikke uttømmende liste) i tilfeldig rekkefølge:

- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis
- Læringsmiljøprosjektet i regi av Udir og Universitetet i Stavanger – trygt og godt barnehage- og skolemiljø
- Forebygge skolevegring – implementere retningslinjer og skape god praksis
- Sammen på vei i regi av jordmortjenesten – frivillig ordning for førstegangsfødende med sammensatte utfordringer
- Hjemme hos i regi av barnevernet – tilbud til familier med sammensatte utfordringer
- Hjemmekonsulenter i regi av helsesykepleier- og jordmortjenesten
- Nye Mønstre i regi av Nav - jobbe for å redusere barnefattigdom
- Foreldreveiledning (ICDP) i regi av familiesenteret, kvalifiseringstjenesten, Langemyr skole og ressurscenter med flere
- Oppfølging av det digitale løftet i regi av oppvekst stab og skolene - utvikle ferdigheter og god utnyttelse av IKT i opplæringen og innføring av nye programmer
- Satsing på lesing, leseglede og leseferdigheter i regi av stab oppvekst og Østre Agder oppvekstforum – READ
- Satsinger gjennom Østre Agder oppvekstforum – ReKomp/Dekomp

7. Tilsyn og revisjoner i perioden

På grunnskolens område

Det har ikke vært tilsyn på grunnskolens område i skoleåret 2022-23.

På barnehageområdet

Kommunen fører tilsyn med både kommunale og private barnehager. Alle barnehagene gjennomførte skriftlig tilsyn i november 2022. Tema for tilsynet var

- Formelle krav ut fra barnehagelov med forskrifter
- Barnehagens bemanning sett i forhold til barnetall og godkjent leke- og oppholdsareal
- Kartlegging av spesialpedagogisk kompetanse
- Antall saker i forhold til et trygt og godt barnehagemiljø

Tilsynet avdekket ingen lovbrudd, men noen fikk oppfordring om enkelte justeringer (for eksempel paragrafendringer i vedtekter). Det var stor variasjon i antall registrerte saker om barnehagemiljø. Dette skyldes at barnehagene også ble oppfordret til å benytte skjemaene til øvelse og trening i bruken av disse.

I tillegg gjennomførte kommunen 6 stedlige tilsyn høsten 2022. Tema for stedlig tilsynet var:

- Et godt språkmiljø for alle barn
- psykososialt barnehagemiljø
- barnehagens internkontrollsystem

Tilsynet viste at alle barnehagene oppfyller kravene i barnehageloven, selv om enkelte barnehager bør videreutvikle sitt internkontrollsystem.

Statsforvalteren har i 2023 avholdt tilsyn med Grimstad kommune som barnehagemyndighet. Tilsynet gikk ut på å kontrollere om kommunen som barnehagemyndighet følger regelverket i barnehageloven med forskrifter. Teamet for tilsynet var hentet fra kapittel VII og følgende ble kontrollert:

“Kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen etter § 37, barnekonvensjonen og forvaltningsloven.”

Tilsynet avdekket ingen lovbrudd, men kommunen ble bedt om rette opp i et forhold knyttet til klage på avslag på vedtak. Dette ble rettet, og tilsynet er lukket og avsluttet.

På barnevernets område

Statsforvalteren avholdt i 2023 tilsyn med barneverntjenesten oppfølging av barn plassert i fosterhjem. Tilsynet avdekket ingen lovbrudd eller avvik. Tilsynet er avsluttet.

8. Oppsummering

8.1 Vi samler trådene

Kapittel 3, 4 og 5 har presentert tilstanden i Grimstad på tre sentrale tjenesteområder for barn og unge og deres familier – barnehage, skole og barnevern. Noen områder har blitt belyst som øyeblikksbilder, mens på andre områder har det vært en intensjon å vise utvikling og endring over tid.

Alle tjenesteområdene retter seg mot barn og unge. Barnehage hovedsakelig i aldersgruppen ett til seks år, skole fra seks til atten, mens barnevernet i sitt oppdrag kan iverksette tiltak fra før barnet er født og følge ungdom med ettervern helt til de er tjuefem. Gjennomgangen har vist et høyt aktivitetsnivå og tjenester som har brukerne i sentrum. Analysen har også avdekket flere felles områder med behov for utvikling og forbedring innenfor både forebyggende arbeid og tidlig innsats, inkludering, medvirkning og intervensjoner/tiltak når det er nødvendig og riktig.

Det som skiller tjenestene fra hverandre er at skolene (og til dels barnehagene) møter alle barn og unge. Barnevernet på sin side retter seg særlig mot barn og unge som er i sårbare livssituasjoner og har behov for målrettet hjelp og støtte. Når alle barn og unge befinner seg i barnehage eller skole, vil det nødvendigvis alltid være behov for gode samarbeidsrutiner og god samhandling mellom disse tjenestene. De vil alle være en del av «laget rundt barnet.»

Tjenestene forholder seg til ulike lovverk og har ulike måter å jobbe på. Fellespunkter knytter seg særlig til at barn og unge skal ha et godt fysisk og psykososialt miljø, det skal jobbes forebyggende, barn, unge og deres familier skal oppleve at de får rett hjelp til rett tid (tidlig innsats og kvalitet) og det skal satses på ledelse på alle nivå i virksomheten.

Kommuneplanens samfunnsdel er ny og ble vedtatt i juni 2023. Satsingsområdene i samfunnsdelen er:

- Grønnere hverdag
- Livsmestring i alle faser
- Kompetansebyen
- Næringsutvikling

Målene i kommunens plan for forebyggende arbeid er knyttet opp mot disse satsingene og de overordnede målene i samfunnsdelen. De enkelte målene må derfor brytes ned på sektor-, enhet, avdeling og individnivå. Ledere på ulike nivåer får et særlig ansvar for å lage gode årlige virksomhetsplaner og gjennomføre avtalte tiltak for den enkelte tjeneste og funksjon. Fordi ulike tjenester jobber med til dels ulike tiltak knyttet til samme mål, blir den tverrfaglige samhandlingen avgjørende for å lykkes i det helhetlige forebyggende og det samlede familiestøttende arbeidet. Det blir svært viktig å skille på det å jobbe flerfaglig, som betyr å ta ansvar for sitt, og det å jobbe tverrfaglig, som betyr å ta ansvar for både sitt eget og andres.

8.1.1 Kompetanse og kvalitet

Kompetanse ses vanligvis som summen av tre sammenhengene elementer: kunnskaper, ferdigheter og forståelse. Ofte suppleres disse elementene med egenskaper, holdninger og verdier. Måten fagpersoner benytter sin kompetanse på, påvirkes av den situasjonen de er en del av og de relasjonene individet har til andre. Dette må sies å være særdeles viktig for fagpersoner som jobber direkte med barn og unge.

Gjennomgangen i kapittel 3, 4 og 5, viste at alle tjenesteområdene hadde høyt fokus på kompetanse og kvalitet, og at det er planer i enhetene for etterutdanning og videreutdanning. Fagansatte i barnevernet, i barnehagene og på skolene tilhører alle en profesjon, og har som hovedregel gjennomført høyere utdanning innenfor sine fagfelt. Kunnskapsnivået må også forventes å økes ytterligere i årene som kommer ved at utdanningene nå er omgjort til masterprogrammer.

Kompetansen i tjenestene kan likevel oppleves som sårbar når endringer i forventninger til tjenesten skjer raskere enn man rekker å utvikle ny kompetanse. Barnehagene og skolene har fått flere oppgaver og forventninger knyttet til seg enn det de hadde før. Håndtering av barn og unges psykiske helse er et eksempel på det. Selv om ansatte i barnehage og skole ikke skal behandle sykdom og lidelser, er det nødvendig å ha noe kunnskap, samt at det blir en oppgave for ansatte å tilrettelegge på best mulig måte for at det enkelte barn kan være til stede og ha et likeverdig tilbud til tross for sine vansker eller utfordringer. Det blir dermed også viktig å beholde kompetanse i organisasjonen, og samarbeid og ikke minst samhandling med andre tjenester kan bli helt avgjørende.

Barnevernet rapporterer om endringer i hvilke utfordringer brukerne av tjenestene har. Mens barnevernstiltak tidligere adresserte utfordringer som fulgte av dårlig familieøkonomi, som lite mat, skitne eller dårlige klær og lignende, handler det i dag i høyere grad om foreldrekonflikter, alvorlig vold, rusmisbruk og psykiatri. Barnevernet i Grimstad rapporterer også om at de barn og unge som før hadde det vanskelig, har fått det enda vanskeligere. Dette stiller krav til kompetanse. Endring av oppdrag og mandat for barnevernet som for eksempel å dreie til mer forebyggende arbeid, hjelp til selvhjelp – tiltak overfor foreldre fremfor kompensatoriske tiltak, og aktivt legge til rette for barns medvirkning, krever også at ansatte i barnevernet har behov for kompetanseutvikling.

En annen problemstilling knyttet til kompetanse i tjenestene, er å finne en balanse mellom den «brede», generelle kompetansen, samtidig som noen utfordringer krever mer spesialisert kompetanse. Vi ser i kapittel 3 at det spesielt er relevant når barn i barnehager trenger ekstra tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp, eller elever i skolen ikke klarer å nyttiggjøre seg den ordinære opplæringen. Jo bedre enhetene klarer å tilrettelegge for barn og unge innenfor det ordinære og det universelle tilbudet, jo mindre behov vil det være for det spesielle. Men det vil alltid være noen som har behov for noe annet enn det ordinære, og en viss spesialisert kompetanse må derfor også sikres.

Etter en periode hvor mange satsinger på kompetansehevede tiltak og veiledningstiltak har vært styrt og organisert nasjonalt, ser vi nå en større tendens til at det legges opp til regionale kompetansehevingsprogrammer med regionale samarbeidspartnere. Det legges i større grad opp til at kommunene skal samarbeide med «sin» statsforvalter, sitt lokale universitet/høyskolemiljø og sitt nærmiljø. Dette kan skape gode vilkår for Grimstad som kompetanseby, men fordrer at kompetansen kommer «helt ut» i feltet der ansatte og barn befinner seg, og at den kompetanseutviklingen som tilbys oppleves relevant og tilgjengelig for dem det gjelder.

8.1.2 Livsmestring i alle faser

Å mestre livet er grunnleggende for alle mennesker enten de tilhører fasen barndom, ungdomstid, voksenliv eller alderdom. I denne tilstandsrapporten har vi fått beskrevet hvordan barn i barnehagen kan oppleve å mestre livet når de fungerer godt i vennsrelasjoner eller de får god språkutvikling og kommunikasjonsferdigheter. På samme måte kan det gi elever i skolen følelse av å mestre livet når man lærer å takle faglige eller sosiale utfordringer på skole, og de klarer å komme seg videre i utdanningsløpet. Noen barn og unge trenger litt ekstra tilrettelegging for å

kunne oppleve mestring og utvikle seg, og perspektivet om livsmestring må derfor ha som utgangspunkt at ikke alle skal behandles på samme måte.

For foreldre som strever med å være gode og trygge i sin foreldrerolle på en måte som gjør at barnevernstjenesten er involvert i deres liv, kan det være krevende å oppleve at en mestrer livet. I kapittel 5 i denne tilstandsrapporten har vi imidlertid beskrevet hvordan barnevernet først og fremst skal være en hjelpetjeneste som gir støtte og veiledning. Gode hjelpetiltak kan bidra til at foreldre igjen kan oppleve livsmestring.

Tilstandsrapporten avdekker også utfordringer i tjenestene som kan påvirke individenes opplevelse av livsmestring. På barnehageområdet er det for eksempel behov for å se på andre måter å sikre barna tilrettelegging på, og i skolen er det elever som strever både faglig og sosialt. Barnevernet har utfordringer knyttet til de barn og unge som har det særlig vanskelig, og samtidig klare å følge opp det store antallet saker som de har.

Spørsmålet er hvordan vi som kommune skal innrette virksomheten vår og tjenestene våre for å sikre flest mulig barn og unge gode liv og livsmestring. Mange vil peke på behovet for flere ansatte og flere med høy fagkompetanse. Kommuneøkonomien vil alltid legge visse begrensninger på slike løsninger. Av og til må nyansettelser også til; for eksempel når barnevernet fikk tre nye stillinger i 2021.

Den videre redegjørelsen vil nå presentere tre strategier som det anbefales å jobbes videre med i kommende periode. Det er viktige forutsetninger for å lykkes med fremtidens barnehage, skole og barnevern, og som dessuten er slått fast i våre lovverk:

- Drive godt forebyggende arbeid
- Lykkes med tidlig innsats
- Samarbeid og samordning på tvers av enheter og sektorer

8.1.3 Forebyggende arbeid og tidlig innsats

I kommunens plan for forebyggende arbeid er det to begreper som er gjennomgående.

Forebyggende arbeid defineres slik:

- Styrke beskyttelsesfaktorene og redusere risikofaktorene – for å unngå nye tilfeller

Tidlig innsats defineres slik:

- Handle så tidlig som mulig når det oppstår en bekymring (enten tidlig i livet eller i et utviklingsforløp)

Tidlig innsats må baseres på:

- Risiko- og beskyttelsesfaktorer
- Barns utviklings milepæler
- Foreldrenes fungering
- Samspill mellom barn og foreldre

I stortingsmelding nr. 6 (2019-2020) *Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*, beskrives tidlig innsats i pedagogisk forstand som et pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak.

I stortingsmeldingen understrekes det at tidlig innsats og kvalitet i hele utdanningsløpet er avgjørende for å lykkes med målet om en god utdanning og like muligheter for alle. I de tre første årene i et barns liv er hjernen på sitt mest formbare, og disse årene er avgjørende for videre

utvikling og læring. I denne perioden utvikler hjernen seg i rekordfart, og barna lærer mer enn på noe annet tidspunkt senere i livet. Blir det lagt et godt grunnlag i disse årene, øker sannsynligheten for en god utvikling videre (Meld. St. 6:21).

Når det oppstår nye behov underveis i utdanningsløpet, skal barn og elever få rask hjelp og tilrettelegging for å unngå at utfordringene vokser seg større. Det understrekes i meldingen at tidlig innsats er viktig for den enkelte, men også for samfunnet. Når alle får hjelp tidlig, kan alle som har forutsetning for det, utvikle seg til aktive samfunnsborgere som deltar i arbeidslivet og bidrar til verdiskapningen i landet.

I ny barnevernlov, i kapittelet om kommunens og barneverntjenestenes generelle oppgaver, er det inntatt en bestemmelse om at barneverntjenesten skal drive forebyggende arbeid. Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Barneverntjenesten har ansvar for å sette inn tiltak tidlig for å forebygge alvorlig omsorgssvikt og atferdsvansker.

Ser vi på våre lovverk i sammenheng, kan tidlig innsats både beskrives som tidlig i forhold til alder og tidlig i forhold til problemutvikling. Tidlig i alder vil som nevnt kunne få betydning for læring og utvikling, og tidlig innsats i problemutvikling kan omfatte mange tiltak senere i livsløpet, for eksempel i forhold til å forebygge kriminalitetsutvikling, rus og avbrutt utdanning hos ungdom.

8.1.4 Ett barn og flere tjenester – om samarbeid, samordning og samhandling

De fleste barn og unge i Norge vokser opp under gode og trygge forhold. De trenger ikke noe spesielt ut over det universelle. Noen barn har det imidlertid vanskelig og står i fare for å falle utenfor eller få en skjevutvikling; enten på grunn av forhold i omgivelsene (for eksempel barnehage, skole eller fritidsarena), i hjemmet, eller fordi det er en sårbarhet ved barnet selv som innvirker.

I en kommune er det mange enheter og gjerne flere sektorer som har barn og unge som ansvarsområde. Men barn og unge lever ikke sine liv i sektorer, og et støtteapparat må derfor være basert på et helhetlig perspektiv. I praksis innebærer det at det må legges til rette for et nært samarbeid og samhandling på tvers av enheter og sektorer. Barna og deres foreldre skal kunne motta koordinerte og samordnede tjenester.

I Grimstad har samlet sentrale tjenester for barn, unge og deres familier, i oppvekstsektoren med det formål og gi bedre og mer helhetlige tjenester til rett tid. En viktig forutsetning er dermed på plass for å lykkes med å hjelpe barn og unge i sårbare livssituasjoner gjennom oppveksten. Samtidig har det vist seg at samarbeid, samordning og samhandling kan være vanskelig å få til i praksis. Det såkalte 0-24-samarbeidet, som er et samarbeid mellom fem direktorater, peker på at svikt i samarbeid og samordning ofte henger sammen med måten man er organisert på, at de ulike tjenestene har ulike prioriteringer, at tjenestene mangler tilstrekkelig kjennskap til hverandre og at ansvarsforholdene kan være uklare.

Med økende andel av barnebefolkningen som trenger hjelp og støtte, med krav til å både jobbe individrettet og systemrettet, og en tendens til mer komplekse og sammensatte problemstillinger, er det maktpåliggende for kommunen å holde høyt fokus på samarbeid og samordning i det videre arbeidet. Omorganiseringen er en viktig forutsetning for å lykkes, med det er ikke alene tilstrekkelig.

9. Anbefalinger til politisk nivå for veien videre

Hvert temaområde i Tilstandsrapporten avsluttes med oppfølgingspunkter for kommende periode. For å sikre en god og realistisk kvalitetsutviklingsprosess, er det imidlertid nødvendig å foreta prioriteringer om hva som bør iverksettes først og hva som kan komme senere. I forbindelse med ressursprioriteringen presenteres følgende anbefalinger:

Anbefaling (hva)	Hvorfor	Konkretisering (hvordan)	Deltakere (hvem)	Konsekvenser for økonomi og ressursbruk
Trygt og godt barnehage og skolemiljø	Hindre utenforskap, mobbing og krenkelser Fremme læring og gode relasjoner	Realisere mål og strategier i kommunens plan for forebyggende arbeid Konkrete tiltak: ➤ Kompetanseløftet skal være et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet, og skal bidra til at kommunen har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene for å kunne forebygge, fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging. ➤ Prosjekt Skreddersøm Tiltak rettet mot konkrete behov for barn, unge og familier (Tiltaket er avhengig av innvilgelse av prosjektskjønnsmidler)	Barnehage- og skoleeier Ledere og ansatte i barnehage, skole, PPT og andre tverrfaglige tjenester i kommunen Private barnehager og skoler Foresatte	<u>Kostnader:</u> Kompetansehevende tiltak Midler fra Statsforvalteren til kompetanseløftet via felles satsing i Østre-Agder samarbeidet Søker om prosjektskjønnsmidler til «prosjekt skreddersøm» Søker særlige tilskudd til nybosatte barn (IMDI) <u>Gevinst:</u> Flere barn og unge som gjennomfører utdanningsløpet Store samfunnsøkonomiske gevinster på sikt
Videreføre dreining av spesialundervisning fra individualløp til ordinær tilpasset	Mindre stigmatiserende, bedre bruk av ressurser, flere barn kan få hjelp raskere, mer inkludering og	➤ Kompetanseheving av skolens ansatte og PPT ➤ Delta på Kompetanseløftet for inkluderende praksis	Skolene i samarbeid med PPT og skoleeier	<u>Kostnader:</u> Ressurser til kurs og veiledning <u>Gevinst</u>

opplæring (universell opplæring)	behov for mindre saksbehandling	og spesial-undervisning ➤ Aktiv skoleeier som initierer samlinger		Færre enkeltvedtak på sikt Enklere saksbehandling Flere barn og unge som mestrer livet
Veiledning til barnehagene knyttet til styrkings-tiltak og organisering	Bedre utnyttelse av knappe ressurser Styrkings til beste for flere barn	➤ Kompetanseheving av ledere og ansatte i barnehagene og PPT ➤ Delta på Kompetanseløftet for inkluderende praksis og spesial-undervisning ➤ Aktiv barnehageeier som initierer samlinger	Barnehagene i samarbeid med PPT og barnehageeier	<u>Kostnad:</u> Ingen ny kostnad <u>Gevinst:</u> Færre henvisninger og færre vedtak Mer inkluderende praksis
Foreldre Veiledning og foreldre støtte	Bidra til å trygge og støtte voksne hjemme Bidra til å skape gode samarbeid Bidra til å skape gode foreldrenettverk	Gratis foreldreveiledning til alle foresatte Bruke systematiske programmer som skal medføre likhet og inkludering	Helsestasjon Kvalifiserings-tjenesten Familiesenter ICDP-veiledere Barnehage Skole Kultur Nav Barnevern	<u>Kostnader:</u> Ressurser til foreldre-veiledning Søker om prosjektskjønns-midler til «prosjekt skreddersøm» <u>Gevinst:</u> Tidlig innsats Færre enkeltvedtak Hindre utenforskap, mobbing og krenkelser Flere barn og unge som mestrer livet
Lavinntekts-familier	Hindre utenforskap Livsmestring og inkludering	Alle barn i alderen 7-18 deltar i minst en fritidsaktivitet / hobby (et gratis tilbud) Delta i «Nye Mønstre» Skolene må ivareta gratisprisnippet i henhold til opplæringslovens bestemmelser	Barnehage Skole Kultur Frivillige Foresatte Nav Barnevern Kvalifiserings-tjenesten	<u>Kostnader:</u> Støttetiltak til lavinntekts-familier Komme med i veilednings-programmet «Nye Mønstre»

		Barnevern i tett samarbeid med Nav		<u>Gevinst:</u> Hindre utenforskap Flere aktive barn og unge Familier som på sikt lykkes med egen økonomi
Ledelse	<p>Styrket ledelse på ulike nivåer kan bidra til bedre bruk av ressurser</p> <p>Flere elever utfordrer mer enn tidligere og styrket klasseledelse vil bli nødvendig for å lykkes med å få til et godt læringsmiljø</p>	<p>Kompetanseutvikling og kursing innen spesifikke fagfelt</p> <p>Justere organiseringen i barnevernet for å forenkle og forbedre kommunikasjonslinjene</p>	<p>Ledere på ulike nivå</p> <p>Klasseledere i skole</p> <p>Pedagogisk ledere i barnehage</p> <p>Barnevernet</p>	<p><u>Kostnad:</u> Kompetansehevende tiltak</p> <p>Organisasjonsendringer</p> <p><u>Gevinst:</u> Trygge og bedre ledere</p> <p>Mer effektive ledelsesstrukturer</p>
Faste, årlige temadager mellom politisk nivå og oppvekstsektoren	<p>Politisk nivå skal være oppdatert og ha kunnskap om oppvekstsektoren. Administrativt nivå skal legge til rette for gode vedtak</p>	Innarbeides i politisk møteplan	Politikere, ledere i oppvekstsektor og nøkkelpersonell	Bedre og mer effektiv utnyttelse av felles ressurser
Fortsette med felles tverrfaglige samlinger for å sikre at tjenestene har tilstrekkelig kjennskap til hverandre	<p>Utnytte den samlede kompetansen og sikre god samhandling</p>	Felles møtepunkter og samlinger settes i årshjul	Ledere og nøkkelpersonell avhengig av tema	<p><u>Kostnad:</u> Tverrfaglige Samlinger og workshops</p> <p><u>Gevinst:</u> Bedre og mer effektiv utnyttelse av felles ressurser</p>